

Udviklingen af indsatser til aktivitetsparate uddannelseshjælpsmodtagere

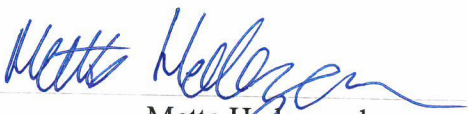
Skrevet af Mette Hedegaard og Line Kjærsgaard

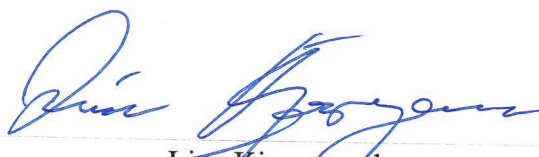
Vejleder Anne Breumlund

Titelblad

Uddannelse:	Kandidat i Socialt Arbejde
Uddannelsessted:	Aalborg Universitet
Projekt:	Speciale
Projekttitel:	Udviklingen af indsatser til aktivitetsparate unge
Gruppemedlemmer:	Mette Hedegaard, 20123978 Tlf. 26985513 Line Kjærsgaard, 20123498 Tlf. 40890681
Antal sider:	92
Antal anslag:	188.538

Vi vedstår, at ordene i denne opgave er vores.

Mette Hedegaard

Line Kjærsgaard

Abstract

This thesis analyzes the discourses that exist in the employment field. Furthermore, it dwells into the discourse changes that has occurred within this field since 2014 when the social security system for unemployment underwent a big reform, and thereafter when the project 'Job-bro til uddannelse' were implemented, as a response to this new reform.

The data consists of two texts that origin from the Danish agency for labor market and recruitment. The texts were analyzed using Norman Faircloughs discourse and social practices theory and method. The thesis found multiple discourses that overlapped the two texts, but it also found some significant differences herein. One of the changes was the lack of the sanction discourse in text two, where instead an innovation discourse had emerged in the order of discourse in text two. These changes along with the remaining discourses showed a change in the view of human nature, a strengthening of a marketization of the employment field, and a desire to find new ways in which to help young unemployed people.

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Problemfelt.....	5
Problemformulering	14
Projektdesign.....	15
Kritisk diskursanalyse	19
Diskurs.....	20
Fairclough's tredimensionelle model	21
Tekst	23
Diskursiv praksis	27
Social praksis.....	29
Styrker og svagheder ved Fairclough.....	32
Teori	33
Analyse.....	36
Afsnit 1: Analyse af aftaletekst om kontanthjælpsreformen fra 2013.....	36
Diskursiv praksis	36
Tekst	42
Opsamling.....	54
Afsnit 2: Analyse af overliggernotatet Job-bro til Uddannelse	56
Diskursiv praksis	56
Tekst	60
Opsamling.....	72
Afsnit 3: Social praksis og diskursiv forandring	74
Diskursorden for aftaleteksten, tekst 1	74
Diskursordenen i overliggernotatet, tekst 2	78
Diskursiv forandring.....	83

Konklusion.....	87
Litteraturliste.....	89
Bilag.....	92

Indledning

Dette speciale er endt et andet sted end vi havde regnet med da vi startede dette projekt. Vores intention var i starten at undersøge unge aktivitetsparates narrative oplevelser af deres tid i det offentlige system ud fra deres deltagelse i indsatsen Job-bro til Uddannelse. Grundet Covid-19 var vi nødt til at omlægge vores projekt, og vi vendte derfor vores fokus mod den mere overordnede intention bag udviklingen af indsatsen Job-bro til Uddannelse.

Vores emne blev i stedet en undersøgelse af, hvorfor indsatsen Job-bro til Uddannelse var blevet igangsat, efter mange år hvor Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR)¹ ikke havde igangsat indsatser som var rettet mod aktivitetsparate unge. STAR har selv indrømmet at denne gruppe er underrepræsenteret i deres arbejde, og Job-bro til Uddannelse skulle være med til, at rette op på dette. Vi ville derfor gerne undersøge hvilken udvikling der var sket i STARs politik, som havde ledt til denne ændring.

Baggrunden for at undersøge dette område er, at der i samfundsdebatten gennem de sidste 10 år er opstået et fokus på ledige og aktivering i beskæftigelsesindsatser. Samfundsdebatter om sager som ‘Dovne Robert’² og ‘Fattig Carina’³ har været med til at forme beskæftigelsespolitikken, og der er sket en stor udvikling i reformer på beskæftigelsesområdet. Med kontanthjælpsreformen i 2014 kom der et ekstra fokus på unge ledige, og konsekvenserne af, at gruppen ikke blev aktiveret ordentligt under de daværende regler. Med kontanthjælpsreformen blev fokus for indsatsen til unge omlagt til at være uddannelse, og alle unge ledige skulle nu være uddannelsesparate.

Ud fra vores problemforståelse valgte vi at tage udgangspunkt i aftaleteksten kontanthjælpsreformen fra 2013 som et referencepunkt, som vi ville bruge til at undersøge om der i denne tidsperiode var sket en udvikling af de forståelser STAR arbejdede under.

¹ Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering er en styrelse under Beskæftigelsesministeriet. Styrelsen skal fremme en effektiv arbejdsmarkedspolitik (STAR, Om Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering, 2020).

² Dovne Robert, borgerlige navn Robert Nielsen, blev landskendt i 2012, da han stod frem på TV og fortalte at han foretrak at leve på kontanthjælp frem for at tage et lavtlønnet arbejde (Laugesen, 2012). Sagen om Dovne Robert satte fokus på kontanthjælpsmodtagere incitamentet til at tage et job.

³ Carina var en sag der opstod i slutningen af 2011, hvor folketingsmedlemmer Özlem Cekic (SF) og Joachim B. Olsen (LA) besøgte en kvinde på kontanthjælp, fordi Cekic ville vise Olsen at der fandtes fattige i Danmark (Schrøder, 2011). Carinas situation ledte til stor debat i samfundet, fordi mange mente at hun levede under vilkår som var det samme eller bedre end lønmodtagere i Danmark, hvilket ledte til en diskussion om størrelsen af kontanthjælp og sociale ydelser.

Vores empiri for projektet er derfor aftaleteksten til en reform af kontanthjælpssystemet og overliggernotatet til indsatsen Job-bro til Uddannelse. Til at undersøge vores problem har vi valgt, at anvende Norman Faircloughs kritiske diskursanalyse, fordi vi herigennem kan undersøge, hvordan diskurser inden for beskæftigelsesområdet har betydning for udformningen af teksterne, og om ændringer i diskurserne kan forklare udviklingen af en indsats som Job-bro til Uddannelse rettet mod aktivitetsparate unge.

Sammen med den kritiske diskursanalyse har vi anvendt Ulrich Bechs forståelse af det senmoderne samfund og risikosamfundet, til, at sætte diskurserne i et samfundsmæssigt perspektiv.

Vi har udforsket teksterne gennem Faircloughs tredimensionelle model, og sat tekstens diskursive praksis og tekstbrug op imod den sociale praksis de er produceret gennem, hvorigennem vi har undersøgt de diskurser som har domineret italesættelserne i teksterne, og om der i diskursordenerne, som diskurserne er en del af, har været forandringer som følge af samfundsmæssige ændringer.

Problemfelt

Dette speciale vil tage udgangspunkt i en undersøgelse af to udvalgte tidsperioder på beskæftigelsesområdet, hvor fokus er på aktivitetsparate uddannelseshjælpsmodtagere. I dette afsnit vil vi præsentere vores emne, den problemstilling som ligger heri og vores problemformulering.

Aktivering af de udsatte borgere i Danmark har generelt været en problemstilling i mange år. Siden 1990'erne er der langsomt blevet stillet større krav til arbejdsløse, først med en pligt til at søge arbejde for at få bistand og senere at kommunerne, de daværende amter, havde pligt til at aktivere ledige (Barse, 2018).

Det er samtidig en problemstilling, der er et brændpunkt i de politiske debatter, og beskæftigelsespolitikken er ofte mærket af forandringer. Siden 2010 har beskæftigelsesområdet oplevet reformer, der har haft stor indflydelse på det arbejde som udføres på jobcentre, samt stor betydning for borgerne på overførselsindkomster. Af centrale reformer på området kan nævnes:

Dagpengereform, 2010 og 2015 (Danske A-Kasser, 2011) (STAR, Dagpengereform, 2020)

Kontanthjælpsreform, 2014 (STAR, Kontanthjælpsreformen, 2020)

Jobreform 1 (Kontanthjælpsloft og 225-timers regel), 2016 (STAR, Om Jobreform fase 1, 2019)

En forenklet beskæftigelsesindsats, 2018 (STAR, Om aftalen om en forenklet beskæftigelsesindsats, 2019)

Vi vil i denne opgave tage udgangspunkt i en af nyere tids største reformer på beskæftigelsesområdet, kontanthjælpsreformen, som var en aftale lavet i 2013 mellem den daværende regering (Socialdemokraterne, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre) samt Venstre, Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti og Liberal Alliance. Aftaleteksten fra 2013 bag kontanthjælpsreformen fra 2014 vil fungere som et tidsmæssigt startpunkt for vores undersøgelse, fordi det var begyndelsen på mange ændringer inden for beskæftigelse.

Enhedslisten var det eneste parti som ikke var med i aftalen om en kontanthjælpsreform. De var på den anden side meget kritiske over for de tiltag som regeringen og aftaleparterne vedtog, og Enhedslistens daværende arbejdsmarkedsordfører Christian Juhl kaldte udspillet til kontanthjælpsreformen fra regeringen for ”fuldstændig vanvittig”, og var i høj grad fortalende for en helt anderledes tilgang til en reform af kontanthjælpssystemet (Simonsen, 2013).

Kontanthjælpsreformen i sin endelige form indeholdte nogle vigtige ændringer i kontanthjælpssystemet. Målet med kontanthjælpsreformen var først og fremmest, at få flere kontanthjælpsmodtagere i beskæftigelse eller uddannelse. Et andet stort fokus var, at kontanthjælpssystemet i højere grad skulle blive i stand til at håndtere de forskellige behov og udfordringer som personer på kontanthjælp har. Desuden lagde kontanthjælpsreformen et stort fokus på de unge kontanthjælpsmodtagere under 30 år. Da aftalen blev vedtaget i 2013, vurderede man at 50.000 ud af 135.000 kontanthjælpsmodtagere var unge under 30 år – af dem, havde over 90 % ikke en erhvervskompetencegivende uddannelse (Bilag 1).

Systemet skulle ændres så der blev større fokus på indsatser rettet mod de unge. Aftaleparterne skrev, at:

”... de [unge, red.] skal mødes med en tro på, at de har potentiale til at få en uddannelse, som kan give dem fodfæste på arbejdsmarkedet, og en indsats, der understøtter målet om uddannelse” og “[og at de unge skal have, red.] ”en ny og særlig uddannelsesrettet indsats” (Bilag 1, s. 1 & 2)

En del af dette var indførslen af uddannelseshjælp som ydelse til alle under 30 år uden en erhvervskompetencegivende uddannelse, der er på niveau med SU. Sammen med det nye uddannelsespålæg, hvor alle unge uden en erhvervskompetencegivende uddannelse nu skulle pålægges at begynde en uddannelse inden for et år, skulle indsatsen for unge under 30 år nu målrettes meget fast mod uddannelse. Samtidig blev alle unge pålagt at arbejde for deres ydelse i form af nytteindsats.

En anden stor ændring, der blev indført med kontanthjælpsreformen, var nye målgruppeinddelinger for alle grupper af ledige. For de unge betød det, at de nu blev inddelt i tre forskellige grupper afhængigt af deres sagsbehandlers vurdering af, hvor hurtigt den unge kunne starte i uddannelse.

Grupperne hedder: åbenlyst uddannelsesparate, uddannelsesparate og aktivitetsparate (Arbejdsmarkedsstyrelsen, 2013).

De åbenlyst uddannelsesparate, er de unge, *”som ingen barriere har for at påbegynde og gennemføre en uddannelse”* forklarer Arbejdsmarkedsstyrelsen i deres pjece (Arbejdsmarkedsstyrelsen, 2013, s. 4). Denne gruppe skal have et uddannelsespålæg, hvorefter de straks skal starte med at søge optagelse på og gennemføre en uddannelse. Samtidig skal de åbenlyst uddannelsesparate opfordres til at arbejde indtil studiestart, således at de er selvforsørgende. Ellers skal de deltage i kommunens tilbud og arbejde for deres ydelse.

De uddannelsesparate unge er dem, *”der vurderes at kunne begynde på en uddannelse inden for et års tid, og som forventes at kunne gennemføre uddannelsen på almindelige vilkår”* (Arbejdsmarkedsstyrelsen, 2013, s. 3). De uddannelsesparate er ikke pålagt at søge arbejde, men skal stå til rådighed for uddannelse og indsatser (Arbejdsmarkedsstyrelsen, 2013, s. 5).

De aktivitetsparate unge vurderes til ikke *”umiddelbart at kunne påbegynde og gennemføre en uddannelse. Det kan skyldes faglige, sociale eller helbredsmæssige problemer”* (Arbejdsmarkedsstyrelsen, 2013, s. 3). Derfor er det første skridt for de aktivitetsparate unge at gøre dem uddannelsesparate, ved at hjælpe de unge med deres specifikke behov (Arbejdsmarkedsstyrelsen, 2013, s. 6).

Denne store ændring i beskæftigelsesindsatsen for unge, i form af Kontanthjælpsreformen, kom i forlængelse af længere tids fokus på det voksende antal unge på offentlig forsørgelse. I 2012 foretog Rambøll Management/Analyse Danmark en meningsmåls for Jyllands-Posten, hvor man undersøgte danskernes holdning til at tvinge unge i arbejde eller uddannelse. 85 % af danskerne udtrykte støtte til dette forslag, og daværende beskæftigelsesminister Mette Frederiksen (S) udtalte på den baggrund til Jyllands-Posten, at det netop var et udtryk for, at: “

”... folk står bag princippet om ret og pligt. Det bekræfter den samfundskontrakt, som vi har, nemlig at vi passer på hinanden, når vi får behov for hjælp, men også at vi stiller tydelige krav om at bidrage” (Juul L. , 2012).

Befolkningen viste derfor sin støtte til de planer som regeringen havde for en ny kontanthjælpsreform.

Med de nye målsætninger for indsatsen for unge på uddannelseshjælp som kontanthjælpsreformen indførte var forventningen, at STAR's forskning inden for denne gruppe, og de specifikke problemstillinger som var unikke for denne gruppe, ville blive et større fokus for forskningen i effektive aktiveringsindsatser. Men som vi vil vise nedenfor, har dette i høj grad ikke været tilfældet.

Forskning på området

Forskning på beskæftigelsesområdet frem til i dag har generelt haft fokus på de ressourcestærke ledige eller dem med meget få problemer ud over ledighed. Dette argumentere Sophie Danneris for i sin artikel 'One size doesn't fit all' fra 2016. Undersøgelser på beskæftigelsesområdet har fokuseret på, hvilken effekt aktive beskæftigelsesindsatser har på de stærke ledige. Danneris uddyber dette i en artikel til videnskab.dk:

”Når man har lavet lovgivning omkring aktivering af svage ledige, har man brugt forskning fra gruppen af stærke ledige og forudsat, at når det virker med sanktioner for stærke ledige, så er det også det, vi gør i forhold til socialt udsatte på kontanthjælp” (Barse, 2018).

Danneris argumenterer yderligere, at den evidensbaserede viden, som er resultatet af flere undersøgelser, bliver brugt forkert af politikerne, fordi de anvender viden om én gruppe af ledige til at udvikle politik for en anden gruppe af ledige, uden at tage højde for gruppernes forskellige problematikker (Barse, 2018). Danneris har gennem sin egen forskning vist, at der mangler forskning i hvilke indsatser der virker for svage og udsatte borgere på sociale ydelser (Danneris, 2016).

Der er dog sket en udvikling i feltet af undersøgelser om effekten af indsatser for aktivitetsparate ledige. Hvor indsatser for aktivitetsparate ledige tidligere i høj grad har været inspireret af evidens fra indsatser målrettet andre grupper af ledige, så er der sket en udvikling hvor de aktivitetsparate er kommet i større fokus ved STAR. Nye indsatser udviklet af STAR til aktivitetsparate ledige

fokuserer i højere grad på at undersøge hvad der virker for denne gruppe, uden at man går ud fra at indsatsen har effekt for andre grupper af ledige.

Dog har ingen af disse indsatser rettet sig specifikt mod unge aktivitetsparate uddannelseshjælpsmodtagere. Denne gruppe er fortsat underrepræsenteret i forskningen, og der eksisterer begrænset viden om hvilke indsatser der virker for at bringe de udsatte, aktivitetsparate unge videre i uddannelse eller arbejde (Bilag 2). Dette er en problematik som STAR selv anerkender er problematisk for arbejdet med denne gruppe.

Efter det øgede fokus på unge ledige som følge af kontanthjælpsreformen er der sket en forøgelse i antallet af undersøgelser af, hvilke aktiveringsindsatser der virker for unge. Fokus har dog været på de uddannelsesparate. De aktivitetsparate unge har vi stadig meget lidt viden om hvilke indsatser der er effektive for at få dem videre fra offentlig forsørgelse (Bilag 2).

Vidensgrundlaget for ungeindsatsen fortæller os, at de åbenlyst uddannelsesparate unge generelt har gavn af konkret hurtig indsats i det øjeblik de kommer i jobcenteret, eks. I form af rådgivning eller nytteindsats. De uddannelsesparate unge kan gavn af mentorstøtte til påbegyndelse og fastholdelse i uddannelse eller brobygning. (Bilag 2)

Denne evidensbaserede viden kan dog ikke fortælle meget om hvilke konkrete indsatser der virker til at bringe udsatte unge videre i ordinær uddannelse. Projekter som 'Brobygning til Uddannelse' har kunne give evidens for, at det har positiv indvirkning for åbenlyst uddannelsesparate og uddannelsesparate at komme i brobygning, men har kun vist mindre effekter på de aktivitetsparate unge (STAR, Brobygningsforløb, u.d.).

Flere fagpersoner fremhæver at den manglende viden om, hvordan vi skal aktivere dem, er grunden til at man i Danmark ikke er i stand til at flytte de unge som har været på uddannelseshjælp i mange år væk fra understøttelsen. Stefan Hermann, som var formand for et ekspertudvalg nedsat af den daværende regering i 2015 til, at komme med anbefalinger til hvordan flere unge kommer igennem uddannelsessystemet, udtalte til en artikel for Kommunernes Landsforening, at problemet for de aktivitetsparate unge, netop ligger i, at:

”... sagsbehandlere og andre aktører agerer i et vildnis af aktører, regler, incitamenter og hensyn” (Sørensen S. P., 2016).

Desuden mener Stefan Hermann, at opgaven kun bliver vanskeligere af, at denne gruppe netop er så uhomogen en gruppe af unge, der slås med forskellige problematikker, og dette er vi nød til at tage højde for når vi arbejder med gruppen. Lars Kunov, direktør for Danske Erhvervsskoler og – Gymnasier, støtter i høj grad op om de problemstillinger som Hermann fremsætter, men efterlyser samtidig særlige tilbud til de unge som ikke er uddannelsesparate, og pointerer, at der er

”... brug for en afklaring om de særlige tilbud, som retter sig mod de unge med sociale og psykiske problemer” (Sørensen S. P., 2016).

Kunov mener, at der er brug for et stærkere individualiseret tilbud blandt beskæftigelsesindsatserne, hvor indsatserne skal have fokus på at gøre de unge klar til en ungdomsuddannelse eller et ufaglært job (Sørensen, 2016).

Udvikling

Forskningen om unge har altså på mange punkter haltet, og specielt de aktivitetsparate uddannelseshjælpsmodtagere er fortsat underrepræsenteret. Inden for indsatsforskningen foretaget af STAR de sidste par år, har vi identificeret enkelte forsøg på at lave indsatser som er direkte målrettet de aktivitetsparate unge. Et af de projekter, er projektet Job-bro til Uddannelse. Grunden til at vi specielt har fundet dette projekt relevant, er fordi det tager udgangspunkt i et ønske om at indsamle viden omkring denne gruppe, og samtidig er et af de første projekter fra STAR som er målrettet udsatte unge.

STAR gør meget ud af i deres beskrivelse af Job-bro til Uddannelse, at Job-bro bygger på intentionerne bag kontanthjælpsreformen fra 2014 og forventningerne om at alle unge under 30 år som ikke har en erhvervsrettet uddannelse skal have en uddannelsesrettet indsats og støttes i opstarten på en ordinær uddannelse. Til at styrke de unges tilknytning til arbejdsmarkedet skulle projektet fokusere på virksomhedspraktikker, der tidligere har vist, at have en positiv indflydelse på de unges tro på sig selv.

En anden grund til at vi har valgt at have fokus på projektet Job-bro til Uddannelse er, at blandt alle de projekter vi har undersøgt fra STAR, er dette projekt det første, hvor målgruppen kun er

aktivitetsparate unge, og mere specifikt, de mest udsatte af denne gruppe (STAR, 2017). Dette står som en kontrast til den forskning vi har belyst ovenfor, som klargør, at der har været et meget lille og nærmest ikke eksisterende fokus på at udvikle indsatser specielt til denne gruppe, og at man i stedet har gjort brug af den viden og de indsatser der er blevet brugt til andre, mere ressourcestærke, grupper (Danneris, 2016) (Bilag 2).

Denne udvikling i fokus for indsatser hos STAR er interessant, og det undrer os hvad der ligger til grund for dette skifte i STARs fokus. Her tænker vi specielt, om der er sket en holdningsændring, der gør, at der i højere grad er blevet et fokus på at udvikle specialiserede indsatser til de aktivitetsparate unge, som ikke blot bygger på evidens samlet fra de andre grupper. Dette er en vigtig problemstilling at undersøge, fordi STAR er blevet så vigtig for beskæftigelsesindsatsen. STAR dikterer i høj grad hvad der skal fokuseres på i beskæftigelsesindsatsen og det er interessant at undersøge hvordan STAR eventuelt har ændret sit fokus og sprogbrug gennem tiden, og hvilken betydning det har haft på hvilke indsatser der har været i fokus for STARs arbejde.

Med tal trukket fra Jobindsats, kommunernes sagsbehandlings- og økonomisystemer, vil vi vise hvor stor en andel af uddannelseshjælpsmodtagere, som er aktivitetsparate unge. Samtidig vil vi med tallene vise hvordan de aktivitetsparate unge i mindre grad end de andre unge, kommer videre fra jobcenteret. Vi gør dette for at vise, at gruppen er en substantiel del af de unge ledige, og at indsatser til gruppen derfor bør prioriteres.

Tabel 1 viser den generelle udvikling i antallet af unge på uddannelseshjælp. Vi kan se på tabellen, at der siden 2014 har været et fald i antallet af unge på uddannelseshjælp. Men hvor antallet af uddannelsesparate er fortsat med at falde, så er antallet af aktivitetsparate næsten stagneret efter de første par års fald.

Tabel 1 Uddannelseshjælpsmodtagere, fuldtidspersoner

	Visitationskategori i alt	Alle uddannelsesparate ¹	Aktivitetsparat
2014	42.688	17.320	25.141
2015	41.921	17.710	24.008
2016	39.852	17.007	22.692
2017	37.111	15.352	21.604
2018	35.604	14.259	21.253
2019	34.462	13.384	20.979

(Jobindsats, Uddannelseshjælp, fuldtidspersoner, 2014-2019)

Hvis vi ser disse tal sammen med tabel 2, kan tabel 2 give os en forklaring på denne stagnering. Af de unge som har modtaget uddannelseshjælp i mere end 1 år, har der siden 2016/2017 ikke været en stor ændring i tallene. Her kan vi se, at antallet af unge næsten forbliver det samme. Dette fortæller os, at selvom der måske kan synes at være færre aktivitetsparate unge der modtager uddannelseshjælp, som figur 1 viser, så er der en næsten konstant mængde som er på uddannelseshjælp hele tiden, og har været det i flere år.

Tabel 2 Antal forløb fordelt på varighed, aktivitetsparate uddannelseshjælpsmodtagere

Antal forløb fordelt på varighed på ydelsen										
		0-4 uger	5-8 uger	9-13 uger	14-26 uger	27-39 uger	40-52 uger	1-2 år	2-3 år	Over 3 år
Hele landet	Dec 2014	585	651	790	2.121	1.808	17.674	.	.	.
	Dec 2015	512	578	642	1.817	1.471	1.619	15.685	.	.
	Dec 2016	478	451	634	1.621	1.220	1.246	4.745	10.143	.
	Dec 2017	454	477	559	1.549	1.191	1.266	4.473	3.528	6.554
	Dec 2018	378	466	553	1.626	1.138	1.315	4.484	3.307	6.556
	Dec 2019	357	436	573	1.621	1.151	1.193	4.506	3.295	6.404

(Jobindsats, Antal forløb fordelt på varighed på ydelsen, aktivitetsparate uddannelseshjælpsmodtagere, 2014-2019)

Tabellerne ovenfor viser, at vi i Danmark har en gruppe unge aktivitetsparate ledige, der har været ledige i flere år. Desuden så vi allerede en stigning i antallet af unge som ikke er i uddannelse eller job i perioden 2005 til 2015. En rapport fra OECD i 2015 viste, at antallet af NEET unge⁴, steg fra 8,3 procent i 2005 til 12,4 procent i 2015 (Carcillo, Fernández, Kônigs, & Minea, 2015). Ydermere var der tale om en stigning af inaktive NEETs, altså en stigning af unge der ikke aktivt ledte efter job eller uddannelse. Undersøgelsen viste også, at en ud af fem unge ikke er kommet videre i uddannelsessystemet syv år efter at de har afsluttet 9. klasse. Udviklingen vi kan se i tabellerne oven for er derfor ikke ny. Intentionen med kontanthjælpsreformen fra 2014 var at afhjælpe denne udvikling, og selvom der har været en positiv udvikling i antallet af unge på uddannelseshjælp, så har den samme positive udvikling ikke holdt for de aktivitetsparate unge på uddannelseshjælp. Det kan derfor undre os, at der ikke har været større fokus på de aktivitetsparate i de indsatser som STAR har udarbejdet, når det har været et fokus for kontanthjælpsreformen.

Vores undren

I sammenhæng med de ovenstående tal vi har præsenteret, undrer vi os over, hvorfor de udsatte unge ikke ser ud til at kunne komme videre, og langt fra har været et fokus i den beskæftigelsespolitiske forskning af effektive aktiveringsindsatser. Partierne bag aftaleteksten om kontanthjælpsreformen skrev selv, at

”15 procent af kontanthjælpsmodtagerne har været på kontanthjælp i mere end fem år, og knap seks procent har været på kontanthjælp uafbrudt i mere end ti år. Det er i sig selv et stort problem. Kontanthjælp må ikke være et livsvilkår. Det skal være en midlertidig hjælp” (Bilag 1, s. 1)

Partierne udtrykker her et ønske om, at borgere ikke skal være fanget på offentlige ydelser, og lægger også stor vægt i aftaleteksten på, at det er en essentiel pointe i en reform af kontanthjælpen, at afhjælpe dette problem. Men derfor undrer det, at der ikke er sket en større udvikling i antallet af langtidsledige.

⁴ NEET står for ”Not in Education, Employment, or Training”, og er en betegnelse der bruges om unge som ikke længere er i uddannelse, i et arbejde eller i arbejds træning (Eurofound, 2020).

Vi er derfor interesseret i at undersøge, hvad der kan ligge til grund for det manglende fokus på de udsatte unge og effektive aktiveringsindsatser for aktivitetsparate unge. Vores ønske med dette speciale er, at bidrage med viden om, hvilke samfundsmæssige strukturer der har skabt en udvikling hos STAR, hvor der er kommet et fokus på gruppen af aktivitetsparate unge.

Derfor har vi valgt, at anvende Job-bro til Uddannelse som et tidsmæssigt nedslagspunkt i vores undersøgelse, fordi vi, er interesseret i at undersøge hvilke omstændigheder der kan have ændret sig inden for STAR fire år efter indførelsen af kontanthjælpsreformen.

Vi har en antagelse om at denne undren med fordel kan undersøges med diskurser i fokus. Vi rejser dette problem, fordi vi har en antagelse om at de diskurser som har været dominerende på givne tidspunkter inden for beskæftigelsesområdet, har haft en indflydelse på hvor fokus for indsatser er blevet lagt fra STAR's side. Vi har valgt at kigge på to tidspunkter i nyere tids beskæftigelsespolitik, indførelsen af kontanthjælpsreformen i 2014 samt oprettelsen af indsatsen Job-bro til Uddannelse, som netop er rettet mod de aktivitetsparate unge, og altså er et eksempel på hvordan der alligevel er kommet nogle indsatser til gruppen. Vi har valgt disse to nedslagspunkter fordi vi har en antagelse om at vi vil være i stand til at kunne identificere nogle ændringer i de dominerende diskurser inden for beskæftigelsesområdet. Vores antagelse bygger på, at når der er sket en udvikling fra at der ikke var noget fokus på udsatte aktivitetsparate uddannelseshjælpsmodtagere, til oprettelsen af en indsats der fokuserer på denne gruppe, så kan det forklares med et skifte i de holdninger der er dominerende på beskæftigelsesområdet.

Problemformulering

Denne fremlæggelse af vores problemstilling har ledt os til vores problemformulering:

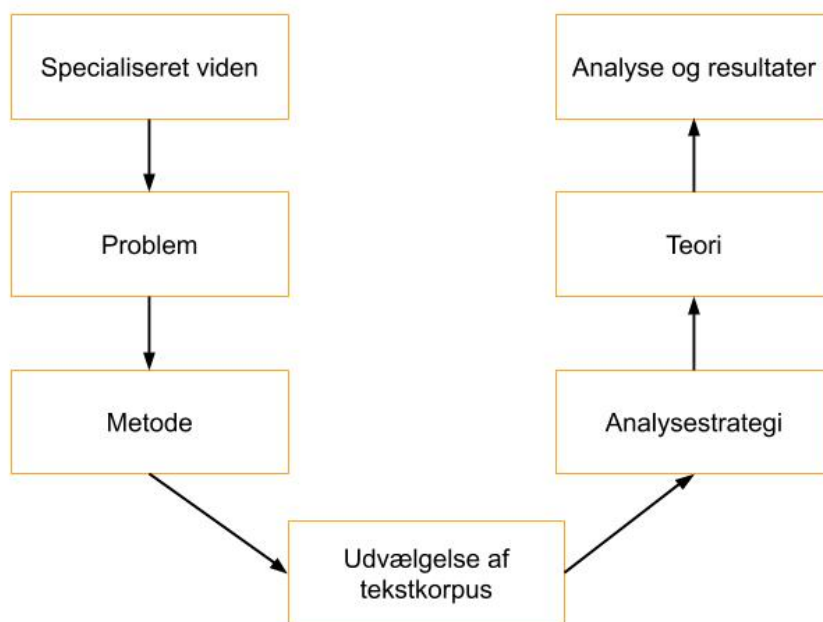
Hvilke diskurser har domineret på beskæftigelsesområdet for udsatte unge, og hvordan kan diskurserne forklare det manglende fokus på indsatser specifikt rettet mod aktivitetsparate uddannelseshjælpsmodtagere?

Med udgangspunkt i vores problemformulering, vil vi i det næste afsnit beskrive specialets projektdesign, og hvordan vi vil besvare problemformuleringen.

Projektdesign

I dette afsnit vil vi vise hvordan vores projekt vil bliver opbygget, og hvilke valg vi har truffet i forhold til metode, tekstudvælgelse og teori, med målet om at vise, hvordan vi vil besvare vores problemformulering.

Boksen nedenunder er en figur over opbygningen af specialet. Figuren skal være med til at give et overblik over projektets opbygning. Nedenunder vil vi komme mere ind på de specifikke bokse, for at give en bedre forståelse for projektets design.

Specialviden

Denne boks repræsenterer det første skridt i specialeprocessen. Vi havde en specialviden i form af praktikophold, ved jobcenter Aalborg under indsatsgruppen for projektet Job-bro til uddannelse. Dette gjorde at vi havde en indsigt i hvordan STARs projekter fungerede. Vi brugte denne viden til at vælge målgruppen for specialet og fandt frem til en flere problemstillinger, hvor vi mente at der var et videnshul.

Dog er det vigtigt at pointere, at vores første vidensindsamling tog udgangspunkt i et andet emne for specialet, som vi grundet Covid-19 situationen, har været nødt til at gå væk fra grundet de praktiske udfordringer der var med Covid-19.

De informationer som vi fik fra at afsøge vores tidligere speciale-emne har haft stor betydning for det emne vi arbejder med nu. Vi forsøgte at dreje vores projekt i en retning, hvor vi ikke skulle ud og indsamle empiri, som var den største stopklods for vores originale emne. Derfor endte vi med at anvende så meget som muligt fra vores tidligere specialeemne. Den viden vi har omkring emnet, er derfor en sammensætning af vores viden fra den tidligere version af specialet, samt den vidensafsøgning vi har foretaget i forbindelse med vores nye fokus. Vi mener derfor det er vigtigt at anerkende, at vi ikke var kommet frem til nuværende speciale uden vores tidligere projekttanker.

Problem

Denne rubrik repræsenterer det problem vi fandt relevant at undersøge i specialet. Vi fandt et videnshul indenfor hvilke job- og uddannelsesindsatser, der virker for aktivitetsparate unge. Denne manglende viden er også dokumenteret af adskillige kilder som vi har fremhævet i problemfeltet. Dette ledte til en undren for os; Hvorfor var der ikke undersøgt mere om dette, og hvorfor var der indenfor de sidste par år kommet et større fokus på denne gruppe. Vi satte os derfor for, at undersøge hvilke ændringer vi kunne identificere i måden hvorpå STAR fokuserede på de aktivitetsparate unge i indsatserne og hvad der kunne ligge til grund for denne ændring.

Metode

Ud fra vores problemformulering, gjorde vi os nogle tanker om, hvordan vi bedst kunne besvare problemstillingen. I vores tidligere problemstilling for specialet, var vores plan at foretage interview, men grundet covid-19, var dette ikke muligt. Vi mener dog, at vi kan få en vigtig viden ved at foretage et kvalitativ studie, hvorfor vi valgte i stedet at fokusere på et studie af dokumenter. Til at analysere dokumenterne har vi valgt at anvende Norman Faircloughs kritiske diskursanalyse som teori og metode for analysen.

Udvælgelse af tekstkorpus

Med dokumenter som datagrundlag kan man ifølge den britiske sociolog John Scott skelne mellem to typer af dokumenter. Personlige og officielle dokumenter. Dernæst kan man klassificere dem som private og statslige dokumenter.

For at kunne vurdere validiteten af disse dokumenter har Scott opsat 4 kriterier

1. Autentisk – er dokumentet oprigtigt og kan kilden findes.
2. Troværdighed – er dokumentet fri for fejl og objektivt.
3. Repræsentation – er teksten en repræsentation af det område den er skrevet i, eller bærer den præg af store forskelle.
4. Betydning – er argumenterne klare og forståelig.

(Bryman, 2012)

Først og fremmest har vi valgt at gøre brug af officielle dokumenter. De officielle dokumenter specialet har anvendt er aftaleteksten fra 2013, som er grundlaget for kontanthjælpsreformen fra 2014, samt overliggernotatet for Job-bro til Uddannelse fra STAR. Vi har i specialet valgt at fokusere på en tidsperiode som hedder fra 2014 til 2020. Dette har vi gjort, da man i 2014 indførte den dengang nye kontanthjælpsreform. Vi mener at dette er et vigtigt nedslagspunkt, da denne reform var relativt omfattende og havde stor betydning for beskæftigelsesområdet. Dertil har vi valgt projektet Job-bro til Uddannelse, som fungerede fra 2018-2020. Ved analyse af teksterne mener vi, at kunne se en ændring, som kan være med til at sætte lys på hvilke diskurser som har været dominerende for beskæftigelsesområdet og målgruppen, de aktivitetsparate unge.

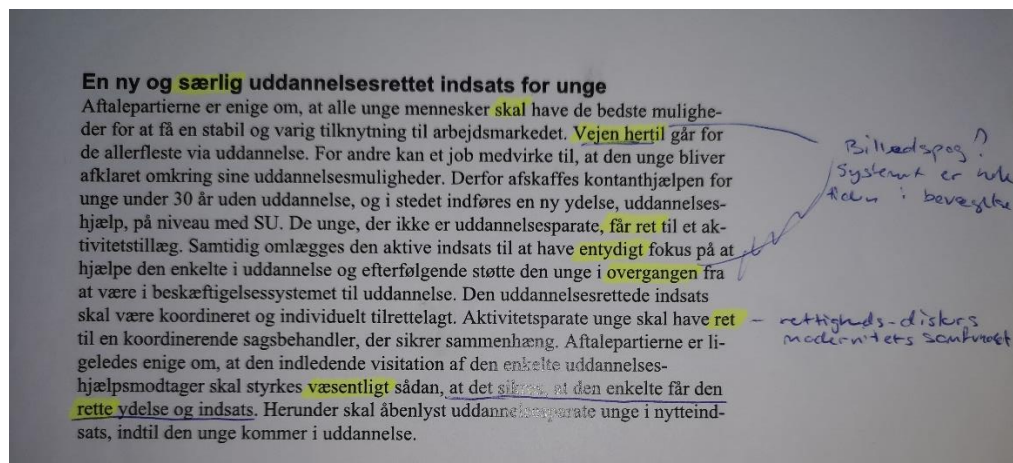
Vi har valgt disse tekster som hovedfokus, da de opfylder Scotts 4 kriterier for validering af dokumenter. Aftaleteksten er udformet af de individer, der udformer lovgivningen og hvorfor teksten må anses som værende autentiske og repræsentative, og det er ikke unormalt at en sådan tekst ville blive udformet. Teksten er ikke nødvendigvis objektiv, men er påvirket af den agenda som producenterne bag teksterne har. Dette var noget vi var opmærksom på, og som kan være med til, at beskrive de diskurser som findes i teksten, da det kan forklare hvorfor en bestemt diskurs har været dominerende. Dette er ligeledes det samme med overliggernotatet fra STAR.

Analysestrategi

Strategien for analysen har vi bygget op omkring Faircloughs egen udlægning af, hvordan analysen af diskurs kan udføres i hans værk *Discourse and Social Change* (1992). Vi har valgt at starte

analysen med at analysere den diskursive praksis i tæt sammenhæng med den tekstnære analyse. Herefter vil vi sætte de to dimensioner i kontekst i den sociale praksis.

Forud for analysen vi undersøgt teksterne. Det første vi gjorde var at navngive teksterne bilag 1/tekst 1, som er 'Aftale om en reform af kontanthjælpssystemet' og bilag 2/tekst 2 som er overliggernotatet for 'Job-bro til Uddannelse'. Vi har indsat et eksempel neden for på, hvordan vi har arbejdet med teksterne forud for analysen.

Som billedet viser, har vi læst teksterne igennem, og markerede ord og sætninger som har stået ud for os. Herefter har vi gennemgået vores fund i forhold til Faircloughs begreber for at vise hvilken type ord og sætninger der er blevet anvendt i teksten.

Teori

For at kunne forstå de diskurser som vi har fundet frem til gennem vores analyse af teksterne, har vi anvendt teoretikeren Ulrich Beck, til, gennem hans udlægning af samfundet, at forklare diskurserne i en social sammenhæng. Dette har vi valgt at gøre da vi mener, at det er vigtigt at have en forståelse for det sociale arbejde og dets udvikling. Vi vil uddybe Becks teori i teori afsnittet senere i opgaven.

Analyse og resultater

Vi har i dette speciale valgt, at anvende en socialkonstruktivistisk videnskabsteoretisk forståelse af den virkelighed vi undersøger. Det gør vi, fordi Faircloughs i sin kritiske diskursanalyse anser

virkeligheden som værende konstrueret af et dialektisk forhold mellem det han kalder den diskursive praksis og den sociale praksis. Fairclough ser derfor diskurs som konstrueret og konstruerende for den sociale virkelighed⁵. (Fairclough, Discourse and Social Change, 1992)

Vores fokus er derfor på betydningsdannelser og italesættelser af den sociale virkelighed, hvorfor vi ikke fokuserer på virkeligheden som den 'er' men på hvordan den bliver italesat gennem sprogbrug (Juul & Pedersen, 2012, s. 406).

Valget af en socialkonstruktivistisk videnskabsteori begrænser vores mulighed for at kunne producere validerbar viden fra vores resultater. Den objektive sandhed afvises nemlig inden for socialkonstruktivismen, fordi der aldrig er én sandhed, da sandheden om virkeligheden er bestemt ud fra den person der anskuer verden (Juul & Pedersen, 2012, s. 407). Vores resultater er et udtryk for vores forståelse af virkeligheden, og er et eksempel på en række konstruerede sandheder, der giver mening i et bestemt perspektiv. En anden persons forsøg på at reproducere vores resultater, vil være umulig, fordi de resultater denne person vil opnå, vil være udtryk for deres egen virkelighedsforståelse.

Kritisk diskursanalyse

Vi har i dette projekt valgt, at anvende Faircloughs kritiske diskursanalyse, som udgangspunkt for vores diskursanalyse. Valget af Faircloughs kritiske diskursanalyse bunder i, at vi, ligesom Marianne Winther Jørgensen og Louise Phillipsen (1999), mener, at Faircloughs kritiske diskursanalyse indeholder en meget udfoldet tilgang som omfatter både begreb og værktøj til analyse, da Faircloughs både præsenterer en teori og metode til udførelsen af en diskursanalyse. Vores formål for specialet er en undersøgelse af de dominerende diskurser som har hersket inden for beskæftigelsesområdet i det danske samfund siden kontanthjælpsreformens indførsel i 2014 og diskursernes indvirkning på hvor fokus har lagt for udarbejdelsen af indsatser på beskæftigelsesområdet. Målet for analysen er derudover at undersøge, hvilke, hvis nogen, samfundsmæssige ændringer der har været, som kan have ledt til et skifte i den indsatspolitik der førtes i 2014 mod i dag. Faircloughs kritiske diskursanalyse skal, ifølge ham selv, ses som en

⁵ Læs en udfoldelse af dette i det næste afsnit om kritisk diskursanalyse.

metode udviklet til at kunne studere og afdække samfundsmæssige forandringer gennem diskurs, hvorfor han er oplagt som metode for vores undersøgelse (Fairclough, 1992).

Fairclough beskriver hans tilgang til kritisk diskursanalyse som baseret på den antagelse, at sprog er en konstant del af livet, sprogligt sammenkoblet med andre elementer af det sociale liv, hvorfor sociale analyser og forskning altid skal tage højde for sprog (Fairclough, 1992).

Det er en vigtig del af den kritiske diskursanalyse, at diskurser skal bruges til at undersøge og forklare forandringer i det sociale arbejde. Fairclough argumenterer at sprog ikke kan ignoreres når man analyserer den sociale verden, og vi skal altid tage højde for sprogets indvirkning på det sociale liv. Fairclough uddyber, at:

“The ‘social practice’ dimension attends to issues of concern in social analysis such as the institutional and organizational circumstances of the discursive event and how that shapes the nature of the discursive practice, and the constitutive/constructive effects of discourse” (Fairclough, 1992, s. 4).

Dette bringer os frem til en central grundsten i Faircloughs tilgang, hvor Fairclough mener, at den sociale virkelighed ikke blot kan reduceres til sprog.

Diskurs

Diskurs er i Faircloughs kritiske diskursanalyse først og fremmest et begreb for sprogbrug, som både inkluderer det skrevne og talte sprog (Fairclough, 1992, s. 62-63). Fairclough skriver om diskurs, at:

“In using the term ‘discourse’, I am proposing to regard language use as a form of social practice, rather than a purely individual activity or a reflex of situational variables” (Fairclough, 1992, s. 63).

Denne antagelse har nogle implikationer, som Fairclough også pointerer. Den første er, at det implicerer, at diskurs er en handlingsmåde, en måde hvorpå folk kan reagere på verden og hinanden, men også en måde at repræsentere sig på (Fairclough, 1992, s. 63). På den anden side, og en vigtig pointe i Faircloughs teori, så indikerer det, at der er et dialektik forhold mellem diskurs og sociale strukturer – diskurs er en betingelse og en effekt af strukturer (Fairclough, 1992, s. 64).

Diskurs kan formes af andre sociale praksisser og strukturer, og står således i et dialektisk forhold til andre dimensioner (Fairclough, 1992, s. 64). Social struktur skal forstås som sociale relationer i samfundet som helhed og i bestemte institutioner, hvor den sociale struktur både har diskursive og ikke-diskursive elementer. Praksisser kan ligeledes være diskursive og ikke-diskursive. De diskursive praksisser vil typisk være interne metoder for at udføre opgaver, såsom planlægningsopgaver. De ikke-diskursive praksisser er den fysiske praksis der indgår i udførelsen af et konkret stykke arbejde. (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 64, 77)

Diskurs er for Fairclough et værktøj til at undersøge verden, der er konstituerende og konstruerende for meningsudfyldelsen af verden (Fairclough, 1992). Desuden er diskurs en vigtig form for social praksis *"som både reproducerer og forandrer viden, identiteter og sociale relationer, herunder magtrelationer"* (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 77).

Fairclough's tredimensionelle model

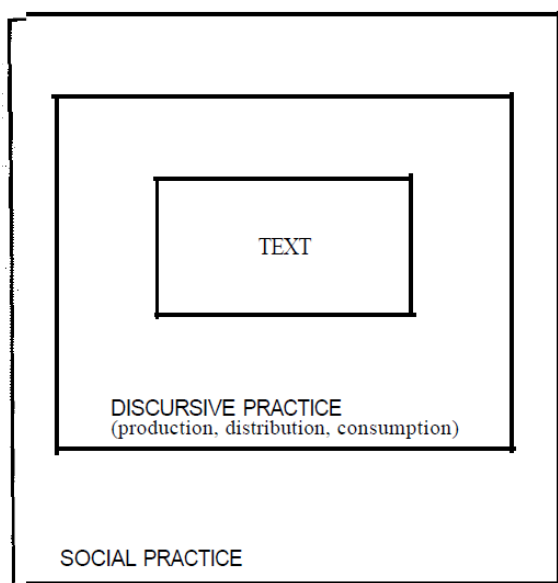
Fairclough har med sin kritiske diskursanalyse udarbejdet en tilgang til tekst-orienteret diskursanalyse, som skal forsøge at sammenkoble tre analytiske traditioner, som han mener er nødvendige at inddrage når man foretager en diskursanalyse. Disse er:

1. *"The tradition of close textual and linguistic analysis within linguistics"*
2. *"The macrosociological tradition of analysing social practice in relation to social structures"*
3. *"The interpretivist or microsociological tradition of seeing social practice as something which people actively produce and make sense of on the basis of shared commonsense procedures"*

(Fairclough, 1992, s. 72)

Disse tre dimensioner er grundlaget for den tredimensionelle model som Fairclough har udviklet specifikt for hans tilgang til kritisk diskursanalyse. Som figuren nedenfor illustrerer, består modellen af tre dimensioner: tekst, diskursiv praksis og social praksis.

Figur 1 Faircloughs tredimensionelle model: "three-dimensional conception of discourse"

(Fairclough, 1992, s. 73)

Modellen symboliserer, at det er vigtigt, at alle tre dimensioner er til stede i analysen. Fairclough forklarer dette ved, at:

"Analysis of a particular discourse as a piece of discursive practice focuses upon processes of text production, distribution and consumption. All of these processes are social and require reference to the particular economic, political and institutional settings within which discourse is generated" (Fairclough, 1992, s. 71).

Man kan derfor ikke kun forstå en diskurs ud fra en tekst. Man skal forstå teksten i den sammenhæng som den tilhører. Ifølge Fairclough kan tekstanalysen nemlig ikke belyse *"forbindelserne mellem teksterne og de samfundsmæssige og kulturelle processer og strukturer"* alene (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 78). Derfor er den sociale praksis en essentielt del af Faircloughs teori, da man ved at kombinere den tekstnæreanalyse med den sociale praksis, kan lykkedes med at identificere de processer og strukturer som ligger bag en diskurs.

De tre dimensioner overlapper derfor også hinanden til en vis grad, fordi de tre dimensioner hænger så uløseligt sammen. I den kritiske diskursanalyse stater man med analysen af dimensionerne tekst og diskursiv praksis. Resultaterne herfra sættes i kontekst med den sociale praksis for, at vise, hvordan diskurserne er forbundet med samfundet. (Fairclough, 1992)

Tekst

Når personer producerer en sætning, så træffer de nogle valg angående design og struktur af sætningen, og herigennem er de med til ubevidst at skabe en virkelighed om, hvordan sociale identiteter og relationer skal forstås og meningsudfyldes. Fairclough forklarer dette ved, at:

”... every clause is multifunctional, and so every clause is a combination of ideational, interpersonal (identity and relational) and textual meanings” (Fairclough, 1992, s. 76).

De ting vi kan analysere fra en sætning skal derfor sættes i kontekst til ikke blot det tekststrukturelle, men også de ideationelle og interpersonelle meninger som er en vigtig del af hver sætning.

Vi anvender derfor den teksthægte analyse til at undersøge sproget og hvordan det bevidst og ubevidst bruges, gives mening og ændres, og hvilken betydning dette har for den måde en tekst opfattes på. Vi vil i analysen af den teksthægte dimension, analysere teksterne for ordforråd og grammatik, hvor ordforråd fokuserer på de enkelte ord, og grammatik ser på hvordan ord kombineres i sætninger (Fairclough, 1992, s. 75).

Ordforråd

Her kigger man på ord, hvor der kan være tale om en hegemonisk kamp over disse specifikke nøgleords betydning. Når man undersøger ordvalget og ordforrådet i en tekst ser man oftest på de enkelte ord brugt, og hvorfor nogle ord italesættes frem for andre (Fairclough, 1992, s. 75). Inden for ordforråd undersøger vi tre kategorier: ordvalg, ordets betydning og metaforer.

Ordvalg ser på alternative ordvalg og disse ords politiske, kulturelle og ideologiske betydning, og hvad disse ordvalg har af betydning ift. De politiske og sociale kampe (Fairclough, 1992, s. 77). Desuden undersøger leksikale genstande, hvor fokus er på, at identificere ord i teksten, som er nye sammensætninger og ordvalg, der har opnået en vis stabilitet og konstanthed i dets betydning, samt om en tekst trækker på intertekstuelle relationer i sin brug af leksikale genstande (Fairclough, 1992, s. 191)

Ordets betydning undersøger meningspotentialer for et ord samt hvilken mening ordet tillægges, både af producenten af teksten men også af læseren. Ord hvis betydning er varierende og ændrende kaldes *nøgleord*. Den betydning som tillægges et ord sker i de sociale og kulturelle processer og afhænger derfor af den sociale praksis man er en del af og en undersøgelse heraf, ser på hvilken hegemoni som dominerer forståelsen af ordet (Fairclough, 1992, s. 77).

Metaforer er ikke blot stilistiske valg, men et udtryk for hvordan producenten strukturer og opfatter virkeligheden (Fairclough, 1992, s. 194). Når man vælger at bruge en metafor frem for en anden, eller i første omgang vælger at anvende en metafor, så konstruerer man virkeligheden på en bestemt måde, fordi metaforer fundamentalt strukturerer den måde man tænker og handler, samt vores system af viden og overbevisning. Metaforer undersøges for at vise de ideologiske og politiske konflikter der ligger i opfattelsen af bestemte metaforer, samt konflikter mellem alternative metaforer når de anvendes.

Grammatik

Når vi undersøger grammatik i en tekst, er fokus på hvordan ord bruges til at konstruere sætninger (Fairclough, 1992, s. 75). Grammatik er en undersøgelse af de bevidste og ubevidste valg som mennesker foretager sig om designet og strukturen af deres sætninger, hvilket leder til valg og grænser for hvordan man kan konstruere og betydningsgøre sociale identiteter, sociale forhold, viden og overbevisninger (Fairclough, 1992, s. 76).

Til analysen af den grammatiske opbygning af en tekst, anvender Fairclough begreberne *transitivitet* og *modalitet*. Begge begreber dykker ned i en teksts grammatiske opsætning, og vi kan herigennem forsøge at forklare hvilken betydning de specifikke valg af ord og sammensætning i en tekst, fortæller omkring forfatterens tilknytning til indholdet.

Transitivitet undersøger hvilke typer af processer, der er brugt i sætninger (Fairclough, 1992, s. 178). En transitiv analyse foretages ved at undersøge transitive sætninger, for at "*afdekke de ideologiske konsekvenser, forskellige fremstillingsformer kan have*" (Jørgensen & Phillips, 1999, s.

95). Forskellige fremstillingsformer er resultatet af, hvordan forskellige processer anvendes i en tekst.

Målet for undersøgelsen af transitive sætninger er, at se hvilke proces-typer forfatteren anvender i teksten. Fairclough anvender fire forskellige typer af processer: handling, begivenhed, relationel og mental (Fairclough, 1992, s. 180).

- **Handlingsprocesser** kan opdeles i 'direkte' og 'indirekte' handlinger. Direkte handlingsprocesser er når en agent handler på en mål, og hvor målet tydeligt er opstillet til subjektet/agenten for teksten, hvorfor der er et objekt for ens handling. Indirekte handlingsprocesser involverer en agent og en handling, men ikke noget direkte mål for denne handling. Derfor opstår indirekte handlingsprocesser, når subjektet gør noget, men ikke i sammenhæng med et objekt/mål.
- **Begivenhedsprocesser** involverer en begivenhed og et mål. Begivenhedsprocesser fokuserer på hvad der er sket ift. Subjektet, men ikke objektet for handlingen.
- **Relationelle processer** involverer forhold hvor subjekter 'er', 'bliver' eller 'får' noget.
- **Mentale processer** består af en 'senser', den person som oplever den mentale proces, samt et fænomen. Den mentale proces opleves typisk som 'erkendelse' (vide, tænke), 'opfattelse' (høre, bemærke) eller 'affektion' (kan lide, frygte).

(Fairclough, 1992, s. 180)

Fælles for de fire processer er, at man i analysen ser på den grammatiske opbygning af en sætning for at kunne se hvordan og hvilken type af processer der er blevet brugt i en tekst. Argumentet for at analysere en tekst for transitive sætninger er for, at

"... work out what social, cultural, ideological, political or theoretical factors determines how a process is signified in a particular type of discourse (and in different discourses), or in a particular text" (Fairclough, 1992, s. 179-180).

Analysen af transitivitet kan derfor vise, hvordan specifikke processer er betydningsfuld i bestemte diskurser, og brugen af processer i en tekst, fortæller os som analytiker, om den diskursive praksis som forfatteren er en del af. Derfor har valget af proces-typer også en kulturel, politisk og/eller ideologisk betydning (Fairclough, 1992, s. 180).

Modalitet betyder 'måde' og "*fokuserer på talerens grad af tilslutning ('affinitet') til en sætning*" (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 95). Brugen af modaliteter er talerens måde at forholde sig forskelligt til sit udsagn, og analysen skal vise hvilke konsekvenser modaliteter har for dialogen. Valget af modaliteter har nemlig konsekvenser for diskursens konstruktion af sociale relationer og videns- og betydningssystemer (Fairclough, 1992, s. 96).

Fairclough anvender fire grammatiske begreber til at beskrive affiniteten fra forfatteren til sætninger:

1. **Modale hjælpeverber**, Eksempelvis: Skal, må, kan, burde.
2. **Tidsangivelse** i verbet. Brugen af specifikke tidsmæssige bøjninger af verber, såsom 'er', resulterer i *kategorisk modalitet*, hvor forfatteren viser fuld affinitet med udsagnet.
3. **Modal adverbier**, eksempelvis: formodentligt, måske, selvfølgelig, helt sikkert.
4. **Forbehold**, eksempelvis: 'sådan lidt', 'en smule', 'eller noget', talerens tonefald o.l.
(Fairclough, 1992, s. 159)

Fælles for alle fire begreber er, at de alle kan være til stedet i samme sætning og at alle er en måde for forfatteren at vise sin tilslutning til sit udsagn.

Ud fra det ordvalg forfatteren af en tekst anvender, kan vi undersøge graden af affinitet i en tekst. *Lav affinitet* modalitet sker når forfatteren anvender modalitets-markører som symboliserer usikkerhed. Modsat er der *høj affinitet* fra forfatteren, når der med modale ord udtrykkes en sikkerhed i det som skrives. Den højeste affinitet en forfatter kan vise, kaldes kategorisk modalitet (som nævnt ovenfor). Her efterlader forfatteren ingen rum for tvivl om sin holdning, og er oftest repræsenteret i en deklarativ facon. (Fairclough, 1992, s. 158-162)

Modaliteter kan yderligere være subjektive eller objektive. De kan være subjektive ved at forfatterne henviser meningerne til sig selv i 'jeg'-form; 'jeg tænker' etc., hvorved det bliver tydeligt at forfatteren udtrykker sin egen tilslutning til et udsagn (Fairclough, 1992, s. 159). Modsat kan modaliteter være objektive, hvor det ikke er tydeligt hvis perspektiv der bliver repræsenteret (Fairclough, 1992, s. 159).

Fairclough argumenterer, at modaliteter ikke bare er et sæt af muligheder for forfatteren at vælge imellem for at vise sin affinitet til et udsagn. Variationen af praksisser for brugen af modaliteter differentierer mellem forskellige diskurstyper. Specifikke måder at bruge modaliteter på bliver 'pålagt' forfatteren når man trækker på specifikke diskurstyper, og brugen af modaliteter er derfor et udtryk for den diskurs som forfatteren gør brug af i sætningen. (Fairclough, 1992, s. 161-162).

Diskursiv praksis

Analysen af diskursiv praksis involverer processerne for tekst produktion, distribution og konsumtion/fortolkning (Fairclough, 1992, s. 78). I praksis betyder dette, at når nogen italesætter noget, så er det et udtryk for diskursiv praksis, hvor forfatterens specifikke valg viser hvordan denne person fortolker, oplever og konstruerer virkeligheden. En analyse af en teksts i diskursiv praksis er afhængig af den specifikke sociale kontekst teksten eksisterer i, fordi:

"... texts are produced [and consumed and distributed, red.] in specific ways in specific social contexts" (Fairclough, 1992, s. 78).

En undersøgelse af tekstens produktion er en undersøgelse af tekstens producent, hvem har været involveret i processen med at udarbejde denne specifikke tekst. Tekstproducenten kan inddeles i forskellige positioner: *animatoren*, som er den person der skriver teksten, *forfatteren*, som er den person der sætter ordene sammen og er ansvarlig for ordlyden i teksten, og *principalen*, som er personen hvis position er repræsenteret af ordene i teksten (Fairclough, 1992, s. 78). Den samme person kan godt besidde flere roller, men det er en vigtig del af analysen, at indsamle viden omkring tekstproducenten.

Distribution af tekst er enten simpel eller kompleks, hvor simpel distribution af en tekst ofte er en almindelig samtale, og kompleks distribution af en tekst sker, når den bliver distribueret på tværs af institutioner, som hver:

"... has its own patterns of consumption, and its own routines for reproducing and transforming texts" (Fairclough, 1992, s. 79).

Konsumtion af tekster er afhængig af den måde læseren fortolker teksten, er det en nærlæsning af teksten eller en let skimning, samt den type af fortolkning som er tilgængelig for læseren, hvilket

afhænger af hvilken type tekst det er, og hvordan læseren normalt vil tilgå at læse en sådan tekst (Fairclough, 1992, s. 79).

Inden for analysen af diskursiv praksis arbejder Fairclough yderligere med tre begreber: styrke, sammenhæng, og intertekstualitet (Fairclough, 1992, s. 78-86).

Styrke er en del af en tekst, ofte en bestemt del af en sætning, og er en form for ytring som forfatteren anvender (Fairclough, 1992, s. 75). Når man undersøger styrke-markører i en tekst, er det en undersøgelse af, hvilke talehandlinger der bruges (give en ordre, stille et spørgsmål, true, love/løfte, osv.), hvor svaret på dette er en del af tekstens interpersonelle mening, og kan bruges til at opfordre læseren til særlige handlinger eller en speciel holdninger til emnet. Styrke-markører fortæller os noget om hvad teksten/sætningen hensigt er, og hvordan den påvirker den social konstruktion og læserens syn på verden (Fairclough, 1992, s. 82). Selvom Fairclough introducerer styrke-markører som en del af den diskursive praksis, har vi valgt at analysere dem i forbindelse med den tekstnære analyse. Vi mener at styrke-markører har aspekter af både den tekstnære og den diskursive praksis, men har valgt at den passer bedst ind i den tekstnære analyse, fordi vi mener at analysen af styrke-markører ligger i god tråd med analysen af ordforråd i teksten.

Sammenhæng skal forstås som teksten og fortolkerens mulighed for at konstruere en sammenhæng, så man kan fortolke og forstå en tekst (Fairclough, 1992, s. 83). En sammenhængende tekst er en tekst hvis dele, sætninger og afsnit, er bygget op på en meningsfuld måde, således at teksten som en helhed giver mening, selvom der nødvendigvis ikke er mange markører for mening og sammenhæng i teksten. Specifikke måder at fortolke en tekst på er associeret med specifikke diskurstyper, hvorfor måden en tekst er opbygget på fortæller os noget omkring den diskursive baggrund forfatteren af teksten har, men også hvilken type modtager teksten er rettet imod (Fairclough, 1992, s. 84).

Intertekstualitet er en teksts mulighed for, at have dele af andre tekster i sig, enten helt afgrænset eller fuldt integreret i teksten, og som teksten kan assimilere, modsige, ironisk gentage osv. (Fairclough, 1992, s. 84).

Fairclough beskriver intertekstualitet som:

”The concept of intertextuality points to the productivity of texts, to how texts can transform prior texts and restructure existing conventions (genres, discourses) to generate new ones” (Fairclough, 1992, s. 102).

Intertekstualitet undersøger de netværk som en tekst gennemgår i dens distribution og transformation fra en teksttype til en anden. Denne proces kalder Fairclough for intertekstuelle kæder. Intertekstuelle kæder, er kæder af kommunikationer, der er opbygget af tidligere tekster, som den nye tekst trækker på.

Et intertekstuel perspektiv kan belyse, hvordan det ikke kun er teksten, eller de tekster som intertekstuel konstruerer den som former fortolkningen, men også de andre tekster som fortolkeren bringer ind i sin fortolkningsproces (Fairclough, 1992, s. 85).

Et andet element under intertekstualitet, er interdiskursivitet, der undersøger hvilke specifikke typer af diskurser der trækkes på i en tekst og hvordan det gøres (Fairclough, 1992, s. 232).

Social praksis

Efter analysen af teksterne og den diskursive praksis, skal fundene herfra sættes i kontekst *”i forhold til den bredere sociale praksis, de er en del af”* (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 98).

Kontekstualiseringen har to aspekter:

1. En afdækning af relationerne mellem den diskursive praksis og diskursordenen den indgår i. Her vil vi undersøge hvilket net af diskurser den diskursive praksis indgår i.
 2. En kortlægning af de sociale og kulturelle ikke-diskursive relationer og strukturer, som skaber rammen for den diskursive praksis. Her vil vi undersøge, hvilke betingelser der pålægges den pågældende diskursive praksis.
- (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 98)

Dette er spørgsmål som ikke kan besvares kun med diskursanalyse, forklarer Fairclough. Hans løsning er derfor at inddrage anden relevant teori, hvor det vigtigste er, at finde teori som kan belyse den pågældende sociale praksis man arbejder inden for. Vi har ud fra disse tanker tilvalgt en teori til vores analyse, som vi mener er brugbar til at illustrere den diskursive forandring, vi vil undersøge.

Analysen mellem den diskursive praksis og den bredere sociale praksis er vigtig, fordi det er her man i kritisk diskursanalyse gør sine endelige konklusioner. Det er nemlig først i denne del af analysen, at man kan nærme sig svar på spørgsmål om forandring og ideologiske konsekvenser af forholdet mellem den diskursive praksis og dens indflydelse på den sociale praksis. I analysen af den sociale praksis undersøger man, om den diskursive praksis reproducerer diskursorden, og bidrager til at opretholde status quo i den sociale praksis, eller om diskursordenen transformeres, så der skabes forandring. Analysen af den sociale praksis centrer omkring begreberne ideologi, hegemoni og diskursorden.

Faircloughs tilgang til **ideologi** interesserer sig for ideologiers strukturer og hvordan ideologier artikuleres i bestemte sociale sammenhænge (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 86-87).

Fairclough forstår ideologier, som værende:

”... significations/constructions of reality (the physical world, social relations, social identities), which are built into various dimensions of the forms/meanings of discursive practices, and which contribute to the production, reproduction or transformation of relations of dominations” (Fairclough, 1992, s. 87).

Ideologier opstår i de samfund hvor dominansrelationer eksisterer, og udspringer typisk på baggrund af eksempelvis klasse og køn. Alle diskurser kan være en grad af ideologiske, og ideologiske diskurser *”bidrager til at opretholde eller transformere magtrelationerne”* (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 86).

Ideologi er indlejret i diskursiv praksis, fordi ideologi er en praksis:

”der operer i betydningsproduktions-processer i hverdagen, hvorigennem betydning mobiliseres for at opretholde magtrelationer” (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 86).

Fairclough mener at betydning delvist skabes i fortolkningsprocessen. Tekster har nemlig flere betydningspotentialer, som kan opfattes modsigende, og tekster er åbne over for forskellige fortolkninger (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 87). Fairclough forklarer, at:

”Subjects are ideologically positioned, but they are also capable of acting creatively to make their own connections between the diverse practices and ideologies to which they are exposed, and to restructure positioning practices and structure. The balance between the subject as ideological ‘effect’, and the subject as active agent, is a variable which depends upon social conditions such as the relative stability of relations of domination” (Fairclough, 1992, s. 91).

Modstand mod de dominerende ideologiske strukturer er derfor muligt, selvom ”folk ikke nødvendigvis er bevidste om de ideologiske dimensioner i deres praksis” (Jørgensen & Phillips, 1999). Fairclough mener, at forskellige og konkurrerende ideologier kan føre til usikkerhed for folk, og skabe en bevidsthed om hvilken indvirkning ideologier har (Jørgensen & Phillips, 1999). Dette trækker på ’common-sense’ begrebet, og er et resultat af betydningsforhandlinger, hegemoniske kampe, som alle sociale grupper deltager i.

Hegemoni gør os i stand til at undersøge forandring i relation til udviklingen af magtforhold. Hegemoni er magt – det er lederskab og dominering på de økonomiske, politiske, kulturelle og ideologiske domæner i samfundet. Hegemoni er en magt over samfundet, men kan aldrig opnå mere end delvist og altid midlertidigt, en ustabil ligevægt. Hegemoni er derfor også et fokus på at konstruere allierede og overvinde underordnede klasser, frem for blot at dominere dem, så man kan vinde deres samtykke og accept af ens italesættelse. Fokus for hegemoni er derfor på den konstante kamp der er mellem klasser og områder under konstant ustabilitet, for at være den vindende side, der kan konstruere, opretholde eller ødelægge de eksisterende alliancer og relationer af dominering, der tager politisk eller ideologisk form. Disse hegemoniske kampe foregår på brede fronter og inkluderer institutioner i civilsamfundet. Hegemoni undersøges ved, at identificere de begreber, som der er en kamp om at betydningsfastlægge.

Hegemonier i organisationer og institutioner og på et samfundsmæssigt niveau er produceret og reproduceret, samt anfægtet og transformeret, gennem diskurser. Samtidig er struktureringen af diskursive praksisser på specifikke måder i diskursordner et udtryk for hegemoni, fordi struktureringen er blevet naturlig og har vundet udbredt accept i samfundet. (Fairclough, 1992)

Diskursorden er en undersøgelse af, hvilke diskurser der trækkes på gennem den sociale og diskursive praksis, og hvordan de er en del af diskursordenen (Fairclough, 1992, s. 237).

Diskursordenen skal forstås som summen af diskurser, der bruges inden for en social institution eller et socialt domæne. I diskursordenen er der forskellige diskursive praksisser, der ses i italesættelserne inden for ordenen. Diskursordenen formes gennem sprogbrug, og er derfor både formet og former af sprogbruget inden for en social praksis. En forandring i en diskursorden kan ske hvis en anden diskurs fra en anden diskursorden artikuleres ind i ordenen.

Styrker og svagheder ved Fairclough

Ved, at vi har valgt at fokusere specialet omkring én diskursteoretiker, Norman Fairclough, har vi samtidig foretaget et fravalg af en række andre teoretikere, som alle kunne have bidraget til specialet. Dette er et bevidst valg vi har taget os, da Fairclough gør det muligt for os at anvende én samlet teori og metode til diskursanalysen. Det valg vi har taget, har dog også sine faldgruber som vi har skulle været opmærksomme på. Der har været mulighed for, at vi har set os blinde på Faircloughs teori og metode og derved ikke været åbne overfor andre muligheder, og derudover så har hver teoretiker deres måde at anskue verdensbilledet på, hvorfor ved at vælge Fairclough så kan billedet ende med at være en anelse unuanceret. Dette var vi dog klar over, var noget vi skulle være opmærksomme på, hvorfor det også er vigtigt for os at komme med en kritik af Faircloughs kritiske diskursanalyse.

Norman Faircloughs fremgangsmåde er på mange måder som en labyrint, hvilket han også selv giver til kende, idet han ligger op til, at man selv skal vælge til og fra med hensyn til hans metode i forhold til hvad der giver mening i ens specifikke analyse. Vi har valgt ikke at tage hele hans metode i brug, men de elementer som har været brugbare for specialets analyse, uden at gå på kompromis, med analysens validitet.

Fairclough gør også brug af en masse forskellige begreber. Det er begreber han selv har fundet frem til og begreber han låner fra andre teoretikere. Denne store kasse af begreber kan til tider gøre det besværligt at finde hoved og hale i metoden. Vi har altså tilvalgt de punkter og begreber i hans metode som har været brugbare til at kunne besvare vores problemstilling og dertil er det automatisk kommet sig, at nogle af hans begreber ikke har været taget i brug.

Afslutningsvis er det vanskeligt, at se, hvor Fairclough adskiller den diskursive praksis med den sociale praksis. Der er ingen retningslinjer for hvor meget hver del vægter og derudover giver Fairclough heller ikke selv noget definitivt bud på hvilken former for teori man bør inddrage, og hvis man vælger at inddrage andet teori, kan alt så gå i spænd med hans metode. Dette indikerer han ikke på noget tidspunkt, hvilket kan gøre arbejdet med hans metode besværligt at navigere i (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 101-105). Vi har dog valgt, at følge Faircloughs anbefaling om, at inddrage anden teori i analysen af den sociale praksis, hvilket vi vil gennemgå nedenfor.

Teori

I analysen af den sociale praksis vil vi bruge Ulrich Beck og hans forståelse af det senmoderne samfund og dertil hørende risikosamfund, til, at forstå og forklare de samfundsstrukturer forfatterne af teksterne italesætter. Specifikt har vi kigget nærmere på den frihed individet har fået med udvikling af det senmoderne samfund i form af det frie valg, og konsekvenserne heraf, risikoerne.

Ifølge Mads P. Sørensen og Allan Christiansen (2012) er Becks senmoderne samfund kendetegnet ved, at individet har frihed til at træffe sine egne valg, men med denne frihed medfølger der krav, som bliver stillet af samfundet. Disse krav er i høj grad, at individet skal tage ansvar for egen udvikling og identitet. Det frie valg og kravet om ansvar er modsætningsfyldte. Disse modsætninger prøver individet at løse gennem eksperimenter, altså ved at prøve sig frem. Det moderne arbejdsliv kræver effektivitet, omstillingsparathed og mobilitet, men på den anden side så har alle individer ikke mulighed for at flytte eller for at få et arbejde, da de er bundet til hvor de bor. Dette kan være på grund af økonomiske eller familieforhold, som holder dem fast. Derudover er de frie valg styret af uddannelsessystemet, arbejdsmarkedet og velfærdsstaten. Modsætningerne er med til at skabe en form for usikkerhed for individet. Individet har det frie valg, men er alligevel bundet grundet nogle samfundsmæssige rammer. (Sørensen & Christiansen, 2012)

Med det senmoderne samfund følger også en udvikling af arbejdsmarkedet. Beck mener, at udviklingen af det frie valg i høj grad er et resultat af de nye krav som arbejdsmarkedet og

uddannelsessystemet stiller individet (Sørensen & Christiansen, 2012). Arbejdsmarkedet stiller krav til mobilitet og uddannelse, og på grund af dette opstår der konkurrence imellem individerne. Arbejdsmarkedet leder nu specifikt efter medarbejdere som er unikke og med specifikke kvalifikationer og kompetencer, alle skal altså specialiseres for at kunne være en del af arbejdsmarkedet.

Risici i det senmoderne samfund

Ulrich Beck er især kendt for at tage et kritisk blik på de samfundsmæssige udviklinger som har fundet sted. Dette gør han specielt ved at inddrage begreber som risikosamfund og hasards, når han snakker om det premoderne samfund, industrielle samfund og senmoderniteten. Han opdeler disse tre historiske tider i koloner alt afhængig af hvilke risikoer og hasards som har været dominerende.

- I det **premoderne samfund** var det ikke menneskeskabte hasards som dominerede samfundet. Dette kunne være i form af naturkatastrofer og epidemier, hvor udviklingen endnu ikke var til, at beskytte befolkningen og landet imod, og derfor var konsekvenserne af disse store for individet og samfundet, til tider alt ødelæggende.
- I det **industrielle samfund** overgik man til risikoer. Her var risikoerne nu menneskeskabte, i form af ulykker, ofte på arbejdspladser. Udviklingen gjorde, at mange arbejdede på store arbejdspladser, hvor produktionen var altoverskyggende, hvilket til tider resulterede i arbejdsulykker. Derudover var udviklingen nu så langt fremme, at transportudviklingen havde medført et stigende antal biler i samfundet og en mere omfattende offentlig transport. Dette, koblet sammen med en densitet i befolkningsantallet i storbyerne, resulterede i en større grad af ulykker i det offentlige rum. Disse former for ulykker ramte en bestemt gruppe af mennesker. Folk der ejede biler, var i risiko for bilulykker, husejere var i risiko for husbrand og en arbejder risikerede at komme ud for en arbejdsulykke. På grund af dette opstod muligheden for at forsikre sig imod disse risikoer.
- I det **senmoderne samfund** udviklede de menneskeskabte risikoer sig. Risikoer er i høj grad mere uforudsigelige og det er derfor ikke muligt for individet eller samfundet som helhed, at

forsikre sig imod disse. De menneskeskabte risikoer kan samtidig ramme alle, og adskiller sig derfor fra risikoerne i det industrielle samfund, hvor ulykker oftest ramte en bestemt gruppe af mennesker. I det senmoderne samfund kan risikoer yderligere være i form af terroraktioner og konsekvenser af global opvarmning.

(Sørensen & Christiansen, 2012)

I forhold til dette mener Beck, at det er vigtigt at gøre sig overvejelser i forhold til om der er kommet flere risiko til eller om vi bare er blevet opmærksomme på dem. Beck mener, at selvom vi historisk set har gennemgået en forandring i forhold til risikoer og hasards, så betyder dette dog ikke, at man ikke kan støde på risikoer og hasards som de så ud i det industrielle og premoderne samfund. Dette udsagn gør sig gældende i dagens verdenssamfund, eksempelvis med udbredelsen af pandemien Covid-19.

Forandringsprocesser i det senmoderne samfund

Denne udvikling af risikoerne forklarer Beck ud fra to forandringsprocesser: en ny radikaliseret og intensiveret individualiseringsproces, og en multidimensional globaliseringsproces.

I det premoderne industrisamfund var individets liv præget af ens nationale, religiøse, klasse, familiære og kønsmæssige baggrund. I dag har individet mere frihed til at vælge ens livsbane og derfor lever individet nu i en ny **radikaliseret individualiseringsproces**, hvor mennesket er frigjort fra tidligere forudbestemte faktorer. Denne proces sætter dog individet i en rastløs tilstand, hvor der hele tiden er mulighed for noget bedre. Hvert valg individet tager, har konsekvenser og der er derfor en konstant rejse hen mod noget bedre og en usikkerhed om hvorvidt man har taget de rigtige valg. Derfor tilskrives fejltagelser og fiaskoer nu også individet, og bliver et tegn på svagheder, mangel på ressourcer og en evne til at kunne se og udnytte de institutionelle valgmuligheder som ellers er til stede. (Sørensen & Christiansen, 2012)

Beck mener ligeledes, at verden er ved at ændre sig til et reelt verdenssamfund gennem **globaliseringsprocesser**. Nationale samfund har ikke længere mulighed for at afgrænse sig fra hinanden, og fællesskabet mellem et samfund, en stat og et folk er i takt med globaliseringen mindsket. Derfor må man ifølge Beck også anse det senmoderne samfund som værende et verdensrisikosamfund. Beck mener også, at senmodernitetens risiko skal løses i samarbejde med resten af verdenssamfundet (Sørensen & Christiansen, 2012).

Analyse

Vi vil nu fremlægge vores resultater af analysen af vores empiri: aftale om en reform af kontanthjælpssystemet og overliggernotatet for Job-bro til Uddannelse. Som vi har beskrevet i projektdesign-afsnittet, har vi udført analysen ved hjælp af Faircloughs begreber og hans tredimensionelle model.

De første to afsnit af analysen er analysen af den diskursive praksis og den tekstnære dimension af vores to tekster. Det sidste afsnit, afsnit 3, omhandler den sociale praksis for begge tekster, hvor vi sætter diskurserne, i tekstene, i sammenhæng med den diskursive orden.

Afsnit 1: Analyse af aftaletekst om kontanthjælpsreformen fra 2013

I denne del af analysen vil vi præsentere resultaterne af vores analyse af bilag 1, aftaleteksten om en kontanthjælpsreform fra 2013, herefter omtalt som tekst 1. Dette afsnit vil fokusere på resultaterne af undersøgelsen af den diskursive praksis dimension og den tekstnære dimension, altså de to inderste dimensioner af Faircloughs kritiske diskursmodel.

Diskursiv praksis

Den første dimension vi har valgt at fremlægge resultaterne for er den diskursive praksis. Herunder vil vi præsentere resultaterne for produktion, distribution og konsumtion af teksten, samt tekstens interdiskursivitet og intertekstualitet, herunder intertekstuelle kæder og sammenhæng.

Produktion, distribution og konsumtion

Det første aspekt af analysen, har været at undersøge tekstens **produktion**, og derfor hvem der har produceret teksten. Aftaleteksten er en aftale mellem den daværende regering (Socialdemokraterne, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti), samt Venstre, Dansk Folkeparti, Det Konservative Folkeparti og Liberal Alliance. Det må derfor antages, at det er disse partiers mening som er repræsenteret i teksten. Dog har vi ikke en antagelse om, at partierne i samarbejde har siddet og udformet teksten, og kan derfor ikke fuldt tillægges 'rollen' som forfatter af teksten. Fairclough identificerer forfatteren af en tekst, som den person, der har sat ordene sammen og er ansvarlig for ordlyden i teksten. Vi mener at partierne til dels har været ansvarlige for ordlyden i teksten, da det er partierne som skal stå til måls for de meninger der bliver tilkendegivet i teksten. Dog antager vi også at der har været en med-forfatter, som har været den person, der har sammensat ordene i teksten. Denne person, eller personer, har vi antaget er en ansat/repræsentant fra beskæftigelsesministeriet, hvorfra teksten er udgivet. Disse personer er samtidig også animator for teksten, fordi det er dem, som har skrevet aftaleteksten. Partierne har vi i stedet identificeret som hovedsageligt værende principalerne for teksten, da det netop er deres position og mening som er repræsenteret i teksten.

Opbygningen af tekstens producent roller er derfor:

- Animator: medarbejder i beskæftigelsesministeriet.
- Forfatter: medarbejder i beskæftigelsesministeriet og til dels partierne bag aftaleteksten.
- Principal: Partierne bag aftaleteksten.

Denne opbygning symboliserer en meget alment kendt måde, hvorpå tekster i det offentlige bliver produceret. Det fortæller os noget om den sociale kontekst, teksten er produceret i, som peger meget tydeligt i retningen af en specifik arbejdsmetode, som er indlejret i de offentlige sociale institutioner.

Gennem analysen vil vi bruge 'forfatter' som den primære subjekt der henvises til i forhold til teksten. Forfatter skal i disse sammenhænge forstås bredt, og dækker både medarbejderne i beskæftigelsesministeriet som har udformet teksten samt partierne bag aftalen.

Tekstens **distribution** har vi identificeret som værende kompleks, fordi vi har den antagelse, at denne tekst er blevet distribueret på tværs af institutioner, således at det ikke kun er institutioner under beskæftigelsesministeriet, som kan have læst teksten, men også individer fra andre områder.

Aftaleteksten i sin nuværende form er meget tidlig i sin distribution, fordi teksten i denne form ikke har været igennem forandringer eller omskrivninger, for at kunne passe til andre platforme, såsom andre institutioner eller medier.

Dog har teksten været igennem en intern distribution på sin vej til den færdige aftaletekst, som kan siges at være fra principalerne til animator/forfatter. Teksten er baseret på forhandlinger blandt de politiske partier, som er foregået noget tid før denne tekst. De forhandlinger som partierne har haft, er baseret på deres egne politiske ståsted, men også andre dokumenter, som repræsenterer viden, partierne har haft brug for, for at kunne foretage begrundede beslutninger. Disse 'andre dokumenter' kan have været den tidligere kontanthjælpsreform, ny viden inden for beskæftigelsesområdet eller anden relevant viden om målgruppen. Dog har vi ingen måde at vide hvilke dokumenter der er blevet anvendt, men vi antager at der har været nogle.

I forhold til **konsumptionen** af teksten, har vi identificeret to overordnede grupper af potentielle læsere. Den ene gruppe af potentielle læsere er de folkevalgte politikere, som i høj grad skal bruge dokumentet i deres politiske virke. Blandt politikere kan vi yderligere opdele gruppen i to. Den ene gruppe er de politikere der arbejder inden for områder som ikke har nogen direkte forbindelse med beskæftigelsesområdet. Disse personer vil formodentligt skimme dokumentet, da de stadig skal have en forståelse af aftalen, men ikke har brug for dens konkrete indhold i deres virke. Den anden gruppe er de politikere som arbejder direkte med områder som aftalen vil have indflydelse på. Disse politikere vil ofte nærlæse dokumentet, fordi de skal kunne anvende den viden der er i aftaledokumentet til deres arbejde.

Den anden gruppe af potentielle læsere er fagfolkene inden for beskæftigelsesområdet. Her tænker vi først og fremmest på ledelsesniveau. Disse personer skal bruge dokumentet til at forberede deres respektive afdelinger og medarbejdere på de nye arbejdsgange og politikker, hvorfor ledelsen har en interesse i at opsøge dokumentet. Det er forventeligt at fagfolkene vil tilgå dokumentet på forskellige måder, og nogle vil vælge at nærlæse aftalen, mens andre vil skimme teksten.

Begge typer af potentielle læsere af aftaleteksten er motiveret på baggrund af deres arbejdsfunktion til at læse teksten. Dog vil politikerne kontra fagfolkene ofte lede efter forskellige ting i dokumentet, hvorfor de også kan ende med en lidt anderledes forståelse af teksten. Fagfolkene vil lede efter de aspekter som har direkte indflydelse på deres arbejde, og ofte vil betyde en omstrukturering af arbejdsgangen. Politikerne vil modsat fokusere mere på at finde de politiske intentioner med aftalen, og hvorvidt aftalen lever op til sit partis standpunkt på beskæftigelsesområdet.

Interdiskursivitet og intertekstualitet

Ud fra analysen af aftaleteksten har vi kunne identificere seks diskurser, som vi mener er repræsenteret i teksten **interdiskursivt**. Vi vil her præsentere de seks diskurser, og hvordan de overordnet er repræsenteret i aftaleteksten, men samtidig gennem analysen referere tilbage til disse diskurser, for at vise, hvordan de bliver italesat i teksten.

1. Velfærdsstatsdiskurs: Har vi identificeret gennem gentagne brug af ord som implicerer, at borgerne skal bidrage og være en aktiv del af samfundet i aftaleteksten.
2. Ret-og-pligt diskurs: Denne diskurs har vi identificeret gennem ordvalget i aftaleteksten. Forfatterne bruger meget plads på at beskrive hvordan de unge ledige får ret til 'noget', ofte indsatser, men samtidig er forfatterne også tydelige i deres sprog om, at der ligeledes er nogle krav og pligter som de unge skal opfylde for at få hjælpen.
3. Arbejdsmarkedsdiskurs: Har vi identificeret i den måde, hvorpå forfatterne fokuserer på, at vejen til et stabilt arbejdsliv og tilknytning til arbejdsmarkedet er gennem uddannelse.
4. Identitetsdiskurs: Er observeret i den måde hvorpå forfatterne ofte henviser til en 'overgangsproces'.
5. Uddannelsesdiskurs: Denne diskurs er generelt et fokus gennem hele teksten, da aftaletekstens formål netop er, at unge påbegynder en uddannelse. Uddannelse bliver sammenkoblet med de unges mulighed for at blive en del af samfundet og arbejdsmarkedet, og italesættes af forfatterne som en nødvendighed hvis de unge skal opnå progression i livet.

6. Sanktionsdiskurs: Vi har identificeret denne diskurs primært ud fra tekstens dedikerede afsnit 'skærpede sanktioner for kontanthjælps- og uddannelseshjælpsmodtagere'. Dog er der gennem teksten et fokus på at de unge skal overholde flere krav, og hvis ikke har det konsekvenser i form af sanktioner.

Teksten anvender generelt diskurserne på en meget konventionel måde, hvor der i teksten er en forholdsvis tydelig afgrænsning af hver diskurs. Flere diskurser kan godt anvendes i samme sætning, såsom velfærdsstatsdiskursen og arbejdsmarkedsdiskursen. Der er flere eksempler i teksten, på at disse to diskurser deler nogle af de samme markører, men at der samtidig kan henvises til forskellige tankegange inden for den respektive diskurs, hvilket bliver tydeligt gennem analysen.

Det er relevant, at undersøge den **intertekstuelle kæde** som aftaleteksten er en del af, fordi det uddyber de forudgående tanker omkring distribution, og ser på teksten i den tekstuelle sammenhæng. Aftaleteksten bliver en del af gennem distributionen. Aftaleteksten om en reform af kontanthjælpssystemet kan som udgangspunkt specificeres som en politisk aftaletekst, da teksten er et udtryk for de forhandlinger som har været indenfor området, og vil derfor indgå i intertekstuelle kæder med andre politiske tekster. Den form af aftaleteksten vi har arbejdet med er tekstens originale form. Dog er det sikkert at formode, at det har været tiltænkt, at teksten skal indgå i en række transformationer. En af de transformationer er, at aftaleteksten vil være grundlaget til udformningen af den kontanthjælpsreform som skal være produktet af aftalen. Samtidig bliver aftaleteksten transformeret om til pressemeddelelser og herfra til tekstdele som bruges i den bredere mediedistribution, først i de konventionelle medier og i sidste ende i de mere ukonventionelle medier såsom de sociale medier. Gennem denne transformation indgår aftaleteksten i en intertekstuel kæde. Den intertekstuelle kæde består af de forskellige transformationer teksten kommer igennem.

De formodede tekster, der har været grundlaget for forhandlingerne og udarbejdelsen af aftaleteksten, er også en del af aftaletekstens intertekstuelle kæde, fordi aftaleteksten er transformeret herfra. Kæden kan derfor beskrives som bestående af en transformationsproces der

starter ved de forudgående tekster der bliver transformeret til aftaleteksten. Aftaleteksten bliver derefter transformeret til henholdsvis en kontanthjælpsreform og presseinformation.

Gennem transformeringen af aftaleteksten åbnes der også op for nye potentielle læsere. Ved at aftaleteksten transformeres til medietekster bliver indholdet lettere tilgængeligt for befolkningen, hvilket er en fordel for forfatterne, hvorved de kan sprede deres forståelse ud til et bredere publikum.

Det at aftaleteksten er en politisk aftaletekst har betydning for den **sammenhæng** teksten bliver læst i. Når aftalen er politisk, vil læsere af den utransformerede tekst, læse aftalen ud fra sit eget politiske standpunkt. Derfor skal forfatterne potentielt arbejde mere for, at overbevise læseren om at tilslutte sig holdningerne i teksten, hvis de eventuelt ikke stemmer overens med de politiske holdninger som læseren har. Forfatterne forsøger at overbevise læseren om deres legitimitet i deres udsagn, ved at brug sætninger, hvor de fokuserer på, at 'noget bør gøres', 'at noget er nødvendigt' og at 'vi skal sikre'. Ved at bruge disse ord i sætningerne gør forfatterne det til konstateringer, hvorfor læseren bør være enige i tekstens budskab. Et eksempel herpå er:

"Der er i dag ca. 135.000 personer, der modtager kontanthjælp. Det er alt for mange" (Bilag 1, s. 1).

I sætningen slår forfatterne det faktum fast, at antallet af personer på kontanthjælp er for mange, og læseren vil læse dette, og i høj grad finde sig selv nødsaget til at være enig med udsagnet.

Ved at italesætte budskaberne i teksten som værende nødvendige og til at sikre rettigheder, kan det også mindske den eventuelle modstand nogle læsere ellers vil udvise i deres læsning af aftaleteksten.

Samtidig kræver nogle dele af teksten en større viden inden for beskæftigelsesområdet, for fuldt at forstå de argumenter forfatterne fremlægger. Dog bærer teksten også præg af, at forfatterne har forventet at der vil være læsere som ikke har den samme viden om feltet, som eksperter og professionelle inden for beskæftigelsesområdet. Den første side af aftalen læses mere som en introduktion, hvor læseren bliver præsenteret for de problemstillinger der validerer denne reform, i et sprog der er let forståeligt.

Dette leder over til hvilke tekster der trækkes **intertekstuelt** på i aftaleteksten, og hvordan. Gennem hele teksten kommer forfatterne med forudindtaget holdninger, hvor de fortæller læseren, at denne holdning er den rigtige. Det kan eksempelvis ses i sætningen:

” [Aftalepartierne, red.] er enige om at gennemføre en grundlæggende reform af kontanthjælpssystemet, som vil betyde, at alle ikke skæres over én kam ” (Bilag 1, s. 1).

Forfatterne laver her den antagelse, at en reform af kontanthjælpssystemet *vil* have en bestemt virkning som de allerede kan forudse. Et andet eksempel er sætningen:

”De mange unge på kontanthjælp er en kæmpe udfordring” (bilag 1, s. 1)

Denne antagelse er koblet sammen med forskellige tal, som forfatterne har anvendt til at opstille en kontrast for læseren. Dog er der ikke nogen referencer, der fortæller hvor tallene stammer fra. Samtidig bliver tal generelt præsenteret i teksten som fakta, uden noget at holde tallene op imod. Forfatterne pointerer at der er 135.000 personer på kontanthjælp, men giver ingen kontekst til tallet, såsom er det en stigning eller et fald. De tal der præsenteres i teksten er en af de eneste måder hvorpå forfatterne intertekstuelt trækker på andet materiale i udarbejdelsen af aftalen. Uden referencer der kan fortælle læseren hvor tallene er trukket fra, er forfatternes anvendelse af tallene manipulerende, fordi de samtidig ikke giver læseren noget at sætte tallene op imod. Desuden gør måden hvorpå tallene bruges, at sætningerne bliver negative, fordi tallene bruges til at tegne et negativt billede af den daværende situation.

Tekst

I afsnittet omkring den tekstnære analyse har vi dykket dybere ned i teksten, og vil vise hvordan diskurserne er repræsenteret i sproget, som forfatterne har valgt at anvende til udformningen af aftaleteksten. Her analyserer vi teksten med begreberne *grammatik*, herunder transitivitet og modalitet, og *ordforråd*, herunder styrkemarkører, nøgleord, ordvalg, leksikale genstande og metaforer.

Grammatik

Vi har først undersøgt teksten for **transitive** sætninger, for at kunne vise, hvilke proces-typer forfatterne anvender til at underbygge deres holdninger. Vi har konkluderet, at de typer af processer som forfatterne anvender mest i aftaleteksten er handlingsprocesser og relationelle processer.

Anvendelsen af handlingsprocesser kan ses i dette eksempel:

”Kommunen skal i tæt samarbejde med den unge gennemføre en tidlig visitation senest en uge efter, at den unge har henvendt sig om hjælp” (Bilag 1, s. 3)

Dette er et eksempel på en direkte handlingsproces, fordi der er en klar aktør for handlingen, kommunen, som skal foretage en handling med et direkte mål. Forfatterne til aftaleteksten gør mest brug af direkte handlingsprocesser. Ved at bruge direkte handlingsprocesser skaber forfatterne en ’følelse’ i teksten af nødvendighed og at dette er noget der skal ske – ”vi” skal tage handling. Forfatterne gør yderligere handlingerne klart ved tydeligt at præcisere hvilke agenter der skal handle. Gennemgående for aftaleteksten er det kommunerne og de unge der skal handle på de mål som aftalepartierne er opsat. Nedenstående citat er et eksempel herpå:

”Den unge og kommunen skal, trods den unges udfordringer, have et mål om, at den unge på sigt skal i ordinær uddannelse” (Bilag 1, s. 5)

Forfatternes anvendelse af sætninger, der kan identificeres som handlingsprocesser, er et aktivt valg, fordi brugen er med til at styrke læserens følelse af, at aftaletekstens mål er vigtige at bringe til handling.

Udover handlingsprocesser fandt vi en stor brug af relationelle processer i teksten. Vi har kunne identificere relationelle processer, hvor fokus fra forfatterne har været på at de unge skal ’blive’ til noget:

”Aktivitetsparate unge skal have støtte og hjælp til at blive uddannelsesparate” (Bilag 1, s. 5)

I denne sætning anvendes ’bliver’ og det er derfor ikke en skjult brug af relationelle processer. Citatet viser hvordan de unge skal hjælpes på vej med at blive klar til at tage en uddannelse – de skal altså hjælpes til at udvikle sig. Et andet eksempel på denne type af relationel proces er:

”De mange unge på kontanthjælp er en kæmpe udfordring” (Bilag 1, s. 1)

Her bruges de relationelle processer på en anden måde, hvor de unge bliver identificeret som værende noget. I dette tilfælde er de unge en kæmpe udfordring, hvilket er en stærk konstatering fra forfatterens side. Forfatterne italesætter ikke, hvem de unge er en kæmpe udfordring for, men det ligger implicit i teksten, at der her tænkes på en kæmpe udfordring for samfundet, fordi holdningen er skrevet i forbindelse med den generelle udlægning af samfundet der bliver beskrevet på side 1 i aftaleteksten. Dette er derfor en måde hvorpå forfatterne har trukket på en velfærdsstatsdiskurs, og her i de samfundsnormer, som gør at unge på kontanthjælp anses som en kæmpe udfordring for samfundet. Den holdning kan kobles på et samfundssyn, hvor vi anser personer, der ikke bidrager til samfundet, som en belastning, og en udfordring der skal løses.

Den mest anvendte type af relationelle processer er hvor de unge ’får’ noget, og i denne tekst, at de unge får ’ret’ til noget. Et af de mange eksempler herpå er:

”Aktivitetsparate unge skal have ret til en koordinerende sagsbehandler, der sikrer sammenhæng” (Bilag 1, s. 2)

Generelt i teksten anvendes sammensætningen ’ret til’ 14 gange i teksten i forbindelse med at de unge får ret til, hvilket over 9 sider er forholdsvis ofte. Brugen af de relationelle processer i teksten sætter fokus på den ret-og-pligt’ diskurs vi har identificeret. Politisk betyder det store fokus på de unges rettigheder, at der sker en italesættelse af hvad det vil sige at få ret og have ret til noget. Samtidig har dette fokus de ideologiske konsekvenser, at det gør andre opmærksomme på, at man som person i beskæftigelsessystemet har nogle rettigheder, som vi ikke kan se uden om.

Den generelle brug af relationelle processer i teksten, er et forsøg fra forfatterne på, at fastslå nogle meninger omkring de unge, om hvad de har ret til, hvad de bør udvikle sig til, samt hvad de er, og gennem italesættelsen fastlåses denne holdning i den ideologiske forståelse i samfundet.

En anden procestype, der anvendes i et mindre omfang i teksten, men som er værd at nævne, er begivenhedsprocesser. Det er værd at bemærke, at den første side af aftaledokumentet har en større koncentration af begivenhedsprocesser, end der er i resten af teksten. Det kan ses på den måde, at forfatterne i høj grad fokuserer på, hvad der er sket for borgerne, eksempelvis:

”Godt hver femte kontanthjælpsmodtager får i dag ikke hjælp til at komme videre og væk fra kontanthjælp” (Bilag 1, s. 1)

Der er dog minimalt til ingen fokus på hvad der har forårsaget disse ’begivenheder’ og hvorfor kontanthjælpsmodtagerne i 2013 stod i denne situation. Det er et interessant valg af forfatterne, hovedsageligt at anvende begivenhedsprocesser. Det skaber en speciel effekt for læserne. Ved at fokusere på hvilke konsekvenser der har været og hvordan situationen ser ud for de unge, kan man som forfatter fremstille nogle problemstillinger, uden at forholde sig til hvad der har været katalysator for konsekvenserne. Derfor er der mulighed for at præsentere reformen af kontanthjælpssystemet som en løsning på disse problemer, fordi man som læser ikke præsenteres for hvordan situationen er kommet til at se sådan her ud. Italesættelsen af problemerne for samfundet (se citatet ovenfor om at de unge er en kæmpe udfordring) har politiske effekter. Det kan ses i, at det er en politisk gevinst at fremsætte sine løsningsforslag sammen med en opremsning af problematikker, fordi så skaber det en konstatering af, at dette er den eneste rigtige måde at løse problemerne på.

Et andet aspekt af analysen, er forfatterens grad af tilslutning til de holdninger der præsenteres i aftaleteksten. Dette har vi undersøgt gennem **modalitet**. Af modale verber vi fandt i teksten, er modale hjælpeverber den gruppe som vi har identificeret flest af.

I teksten har vi fundet mange af det modale hjælpeverbum ’skal’, og kan se at det er et af de modale verber, der bliver brugt hyppigst. ’Skal’ bruges hele 82 gange igennem teksten, hvor et andet modalt hjælpeverbum ’kan’ kun bruges 28 gange. Det er meget sigende for en tekst, når ’skal’ anvendes i så høj grad, som det gøres her. Det siger for det første noget om forfatterens (og principalernes) affinitet til de holdninger de fremlægger i teksten. Det at man ’skal’ noget, sætter handlingen op som værende uundgåelig og en selvfølge. Samtidig giver det et indtryk af stor affinitet til udsagnet fra forfatteren.

Når forfatterne skelner mellem ordbrug såsom:

”Den unge kan få uddannelsesafklarende og understøttende tilbud...” (Bilag 1, s. 4)

Over for:

”De [unge, red.] skal have en koordinerende og systematisk uddannelsesrettet indsats... ” (Bilag 1, s. 5).

Det gør stor forskel for sætningerne, og læserens oplevelse af vigtigheden af de to udsagn, hvorvidt forfatterne vælger at skrive 'kan' eller 'skal'. Ved 'skal' er det, som sagt, en selvfølge, og ikke noget der kan diskuteres. Når forfatterne bruger 'kan' blødes der op for udsagnet, og samtidig forfatterens tilslutning til deres udsagn, fordi det ikke er noget der skal gøres, men det mere er en opfordring til hvad der kan gøres.

I mange af de tilfælde hvor forfatterne bruger 'kan', kunne der lige så godt være brugt 'skal' i stedet, og det bliver derfor et valg hvilket ord man har valgt at anvende i hvert tilfælde. Derfor siger det også noget om intentionen bag sætningen når man har valgt den ene frem for den anden. 'Kan' kan bruges af forfatterne til at vise lavere tilslutning til deres udsagn, fordi de indirekte anerkender, at effekten ikke er garanteret.

En anden type af modaliteter vi har fundet i aftaleteksten er tidsangivelser. Vi fandt både tidsbøjninger af 'er' og 'har', og begge blev brugt relativt ofte gennem hele teksten. 'Er' blev i teksten brugt af forfatterne til at lave statements, såsom:

”Målet er uddannelse” eller ”... uddannelse er i centrum” (Bilag 1, s. 2 & 3)

Det er altså konstateringer, og er en tydelig måde for forfatterne at vise tilslutning til deres udsagn. Det samme gør sig gældende for forfatterens brug af 'har'. Igen bruges 'har' som et værktøj til at lave statements. Brugen af tidsangivelser i aftaleteksten minder på mange måder om brugen af 'skal', fordi alle tre – skal, er og har, bruges som konstateringer, og derved viser brugen af dem stor affinitet fra forfatterne til udsagnene i teksten.

Den måde hvorpå forfatterne bruger modaliteterne – skal, er og har, i teksten, er en måde hvor sandheden af udsagnet i høj grad tages for givet. Modaliteterne anvendes til at symbolisere en selvfølgelighed, hvorfor forfatterens brug af modalitet viser hvad Fairclough kalder kategorisk modalitet. Det er i aftaleteksten et forsøg fra forfatterne på at betydningsfastlægge de forskellige aspekter af deres aftale. Ved at sige, at uddannelse er målet og generelt italesætte uddannelse som det vigtigste for de unge, betydningsfastlægger forfatterne deres italesættelse af uddannelsesdiskursen. Det samme gør sig gældende for nogle af de eksempler vi har vist for de

andre diskurser. Her bruges modaliteter også til at betydningsfastlægge diskursernes indhold og indflydelse i teksten.

Ordforråd

I analysen af ordforrådet i teksten er det nogle af de samme ord, som igen kommer i fokus. Forfatterens brug af ordet 'skal' kan i høj grad også ses som en **styrkemarkør**. 'Skal' bruges netop til at vise styrke og sikkerhed i sit udsagn, og det anvendes som nævnt ofte af forfatterne på denne måde. Samtidig bliver 'skal' brugt som en ordre fra forfatterne til aktørerne for teksten, i de fleste tilfælde kommunerne og de unge – det her *skal* ske. Der er ikke noget argument imod. Det er samtidig også en måde at få læseren til at have en specielt holdning til emnet. Eksempelvis udtalelsen

”Den unge skal hurtigst muligt i gang med at overveje relevante uddannelser...”

(Bilag 1, s. 5)

Ved at bruge 'skal' som styrkemarkør i sætningen laver forfatterne et udsagn, som samtidig præsenteres for læseren som et urokkeligt statement, som det kan være svært at være modstander af. Forfatterne bruger denne fremstillingsmåde gennem hele teksten, og skaber en præcedens for læseren, hvor det er svært at være uenige med forfatterens holdninger.

En anden type styrke-markør i teksten, er sætninger hvor tonen henviser til at være lovende – med dette mener vi, at der i teksten gives løfter om at noget bliver forbedret. Dette kan eksempelvis ses i citatet:

”... at der sikres, at den enkelte får den rette ydelse og indsats” (Bilag 1, s. 2)

'Sikres' bruges her som en styrke-markør der skaber en lovende tone i sætningen. En anden styrke-markør der skaber ideen om et løfte er 'pligt', som bruges flere gange i aftaleteksten. Begge styrke-markører bruges til at få læseren til at have en særlig holdning til emnet, ved at forfatterne betydningsfastlægger meningerne for læserne. Dog kan 'pligt' også forstås som en ordre styrke-markør:

”Kommunen har pligt til at igangsætte læse-, skrive- og regnekurser og ordblindekurser mv...” (Bilag 1, s. 3)

I citatet ovenfor er det både en lovning til de unge, at kommunen skal igangsætte nogle indsatser, men samtidig er det også en ordre til kommunerne, som har pligt til at opfylde disse krav.

Herfra har vi undersøgt teksten for hvad Fairclough kalder **nøgleord**. Hvordan nøgleordene er italesat er bestemt ud fra de diskurser som der trækkes på når ordet italesættes.

Indsats er det første nøgleord som vi fandt i teksten. Meningspotentialer for 'indsats' kan både ses som, at man skal gøre en indsats, men modsat også at man får en indsats. Begge betydninger anvendes i teksten, hvor de unge får ret til indsatser, men de skal også gøre en indsats, hvor de unge

"... skal derfor stå til rådighed for en indsats, der er rettet mod uddannelse" (Bilag 1, s. 2)

Hvilken betydning der anvendes i aftaleteksten afhænger af hvilken diskurs der trækkes på i teksten. Når formen af indsats, der ser indsats som noget man skal gøre, anvendes, er det i forbindelse med at de unge eller kommunerne skal efterleve nogle krav eller pligter fremsat af aftalen. Her er det en italesættelse af ret-og-pligt diskursen. Modsat, når indsatsen italesættes som noget man modtager, kan det ske i forbindelse med to diskurser, både ret-og-pligt diskursen, men også velfærdsstatsdiskursen. Det kan ses i den måde hvorpå indsatser beskrives først og fremmest som en ret de unge har, retten til at få en indsats, hvilket er ret-og-pligt diskursen. Samtidig ses indsatsen som noget der skal gives og som en overordnet ret man har som borger, hvilket er et udtryk for den samfundstype som styrer velfærdsstatsdiskursen.

I sammenhæng med indsats er der også nøgleordet *tilbud*, som anvendes i teksten som et synonym for indsats, og er en italesættelse af velfærdsstatsdiskursen.

Et andet nøgleord i teksten er *hjælp*. Det italesættes i aftaleteksten som en handling der støtter nogen, de unge, eller som en genstand i form af understøttelse. Nøgleordet 'hjælp' får sin betydning fra velfærdsstatsdiskursen, hvori hjælp bliver defineret ud fra den måde samfundet anerkender de mennesker som har brug for hjælp i samfundet, og hvad vi som samfund anser som hjælp. Hjælp bliver i teksten refereret som noget vi som samfund har pligt til at gøre for de personer som ikke selv kan, eksempelvis: *"... hjælp til at komme videre"* (Bilag 1, s. 1). Samtidig kan der ses en samfundstanke, hvor de mennesker der ikke vurderes til at være klar til uddannelse, de

aktivitetsparate, netop identificeres som noget andet end uddannelsesparate, som alle de andre unge ellers identificeres som. Ved at kategorisere nogle unge som aktivitetsparate, bliver disse unge adskilt og udstillet som værende anderledes og 'uegnet'. Denne gruppe skal derfor have ekstra hjælp i form af et 'aktivitetstillæg'.

Sanktion var et andet nøgleord vi identificerede. Meningspotentialer for sanktion kan i ordets oprindelse både være et udtryk for en straf, som i at man sanktioneres for noget, men også være noget positivt, hvor en autoritet sanktionerer eller giver samtykke til noget, eks. et projekt. Dog er meningspotentialer for 'sanktion' i aftaleteksten italesat som en konsekvens for at bryde de pligter man som ydelsesmodtager har, og forfatterne taler om 'skærpede sanktioner'. Generelt er forståelsen af sanktioner blevet negativt ladet, hvilket er et resultat af den betydningsfastlæggelse der er sket af begrebet igennem længere tid. Sanktion og sanktionering er ord som i høj grad er blevet brugt inden for beskæftigelsesområdet og er blevet italesat gennem den sociale praksis som er inden for beskæftigelsesområdet. Her kan vi også se, at der opstår en sanktionsdiskurs, der fokuserer på at hvis man som ydelsesmodtager ikke overholder de krav der stilles på betingelse af, at kunne modtage en ydelse, så bliver borgeren sanktioneret. Der er derfor en hegemoni om begrebet sanktion, hvor man som læser vil meningsudfylde det med viden fra beskæftigelsesområdet.

I forbindelse med sanktion identificerede vi også *krav* som et nøgleord i aftaleteksten. Krav er både en italesættelse af sanktionsdiskursen og en italesættelse af ret-og-pligt diskursen. Et eksempel på en sætning der italesætter begge diskurser kan ses i dette eksempel:

"Det generelle formål med sanktioner er del at sikre, at personer lever op til de krav, der er forbundet med at modtage kontanthjælp, og dels at sikre, at det har konsekvenser, når den enkelte ikke efterlever disse krav, som grundlæggende er at stå til rådighed for arbejde eller uddannelse" (Bilag 1, s. 9)

Den første del af citatet er en italesættelse af ret-og-pligt diskursen, fordi forfatterne italesætter hvordan personer skal leve op til krav, fordi det er deres pligt fordi de modtager kontanthjælp. Den anden del af sætningen er en italesættelse af sanktionsdiskursen, fordi forfatterne fokuserer på at der er konsekvenser når borgere ikke efterlever krav.

Disse nøgleord er alle eksempler på hvordan ord meningsudfyldes forskelligt afhængigt af den kontekst de er skrevet i og hvilken mening forfatterne bag italesætter dem i.

En anden del af den tekstnære analyse viser hvordan **ordvalget** i en sætning sætter en ramme for hvordan sætningen kan forstås er: *"Konsekvenserne er mærkbare"* (Bilag 1, s. 1).

Vi har valgt dette eksempel da det viser, hvordan noget kan italesættes forskelligt afhængigt af den ordlyd man som forfatter ønsker at få frem og den holdning man ønsker læseren skal tilegne sig. Ordvalget 'konsekvenserne' er præget af en politisk kamp, som symboliserer den må hvorpå forfatterne ser virkeligheden på. Sætningen bruges til at konstruere en virkelighed, hvor læserne anser de samme ting som konsekvenser som forfatterne. Det er desuden fundet nødvendigt at bruge ordet 'mærkbare' i sætningen. Ordvalget er brugt til at fremme forfatterens dagsorden, ved at male et billede for læseren af, at den daværende tilstand var kritisabel, og skulle løses med denne reform af kontanthjælpssystemet.

Til at vise betydningen af ordvalg i teksten har vi desuden identificeret en række **leksikale genstande**. Flere af de leksikale genstande er konstrueret specifikt til beskæftigelsesfeltet. Dette er ord som:

- Midlertidig passiv
- Koordinerende sagsbehandler
- Studiestartskoordinator
- Åbenlyst uddannelsesparat
- Aktivitetsparat
- Socialfaglig
- Brobygning/brobygningsforløb
- Aktivitetstillæg
- Aktivitetsdusør
- Uddannelsesparat
- Uddannelsespålæg
- Uddannelseshjælp
- Uddannelseshjælpsmodtager

Flere af dem henvender sig direkte til indsatser og typer af indsatser, og fremmer den pointe vi kom med tidligere, om, at indsatser er blevet et ord som meningsudfyldes af beskæftigelsesområdet, og italesættes på mange forskellige måder inden for området:

- Aktiv indsats
- Uddannelsesrettet indsats
- Nytteindsats
- Uddannelsesindsatsen

Disse leksikale genstande repræsenterer først og fremmest en diskursorden som forfatterne af teksten er en del af, hvor man har konstrueret nye leksikale genstande, for at skabe et videnskabeligt ordforråd for det beskæftigelsesrettede felt. Motivationen for at udarbejde sit eget faglige sprog kan ses i den kontekst, at det giver et indtryk af, at man arbejder inden for et komplekst domæne hvor man har sine egne fagudtryk og faglige identitet. Anvendelsen af disse leksikale genstande kan have en politisk betydning, fordi det lægger vægt bag de udtalelser eksperter og fagpersoner inden for domænet fremstiller. Kulturelt giver det også nogle associationer for den almene befolkning om, hvad der karakteriserer beskæftigelsesfeltet og den målgruppe som området er henvendt mod.

Flere af disse begreber er samtidig helt nye konstruktioner og skabt i forbindelse med aftalen om en reform af kontanthjælpssystemet. Dette er ord som; kategorierne åbenlyst uddannelsesparat og uddannelsesparat, samt uddannelsespålæg og uddannelseshjælp. Det er alle ord som henviser til det nye fokus der kom med kontanthjælpsreformen, hvor unge nu som udgangspunkt skulle have en uddannelse. Ordene er samtidig også et udtryk for den uddannelsesdiskurs der dominerede, og som der blev lagt ekstra vægt på med det øgede fokus på uddannelse i aftalen.

Der er samtidig også klare intertekstuelle træk, hvor forfatterne har trukket på begreber fra tidligere tekster. Midlertidig passiv og socialfaglig er blot nogle af eksemplerne på ord som har været en del af beskæftigelsesdiskursordenen før aftalen om en reform af kontanthjælpssystemet. Det er et tegn på, at der er begreber inden for beskæftigelsesområdet som der er skabt en hegemoni omkring.

Nogle af de leksikale genstande som bruges i aftaleteksten har en mere generel anvendelse, og er:

- Ordinær uddannelse
- Ordinære uddannelsessystem
- Erhvervskompetencegivende uddannelse

Brugen af ordinær til at beskrive uddannelse og uddannelsessystemet taler til to opfattelser og hegemonier som forfatterne er underlagt. Den første er, at der i ordet 'ordinær' er nogle associationer, hvor noget eksisterer og foregår i henhold til en regel eller noget der anses som sædvanligt. Det er altså en måde indirekte at indikere, at noget andet ikke er ordinært, og derfor ikke acceptabelt. Forfatterne er derfor være underlagt en forståelse af, at nogle uddannelser er 'bedre' på den måde, at disse uddannelser opfylder nogle sociale normer om, hvilke uddannelser der er acceptable ifølge samfundet at tage. Dette er igen en italesættelse af uddannelsesdiskursen, hvor der i diskursen ligger en forståelse af, at der eksisterer ordinær uddannelse, hvilket er eftertragtet. På den anden side henvises der i brugen af ordinær også til en samfundsforståelse, som skal ses i forbindelse med velfærdsstatsdiskursen. At noget identificeres som ordinært er en italesættelse af en samfundsholdning, hvor nogle uddannelser mere acceptable at tage ifølge samfundet.

I forbindelse med forfatternes ordvalg, har vi også undersøgt hvordan de bruger **metaforer** i aftaleteksten. Metaforer bliver generelt brugt i teksten til at male et billede af forfatternes udlægning af situationen for læseren. Et af eksemplerne nedenfor; 'konsekvenserne er mærkbare', er brugt af forfatterne til at give læseren et mere negativt billede af situationen som teksten henviser til. Forfatterne har en virkelighed, der ser negativt på hvad de identificerer som værende konsekvenser for de unge mennesker, og vil gerne overbevise læseren om dette ved at sammensætte ordene 'konsekvenser' og 'mærkbare'. Det generelle brug af metaforer i teksten synes at være en politisk agenda fra forfatterne, hvilket stemmer overens med det faktum, at aftaleteksten er politisk motiveret og skal være grundlaget for kontanthjælpsreformen. Forfatterne ønsker derfor igennem brugen af metaforer, at forsøge, at overbevise læserne om, at forfatternes sandhed er den korrekte. Metaforerne er også italesættelser af diskurserne, og bruges til, at skabe et billede af de overbevisninger som diskurserne består af.

Velfærdsstatsdiskursen kan ses i metaforerne; 'tager ikke hånd om', 'konsekvenserne er mærkbare', 'ikke opleve at løbe spidsrod', og 'aktivitetsdusør'.

Det er generelt metaforer som taler til et billede, hvor vi som samfund ikke har gjort vores pligt (tager ikke hånd om), hvilket leder til konsekvenser for de unge. Metaforerne giver generelt et billede af, at velfærdsstaten oplever nogle konsekvenser af fejl i hvad folk kan forvente af velfærdsstaten. Brugen af metaforen 'aktivitetsdusør' er interessant, fordi den taler til en del af velfærdsstatsdiskursen, der italesætter aktiviteter og indsatser som essentielle, og samtidig et menneskesyn, hvor det at give folk en 'dusør' for at deltage i en aktivitet virker motiverende.

Inden for identitetsdiskurs har vi også identificeret metaforer: 'alle ikke skæres over én kam', 'vejen hertil', 'overkomme barriere', og 'er i risiko for at miste fodfæste'.

Metaforerne italesætter generelt et billede af en identitetsdiskurs, der ligger fokus på en personlig udvikling, hvor borgere går fra et stadie til et andet, i denne sammenhæng fra ledige unge til unge i uddannelse. Herfra er der også en antagelse om, at de unge gennem denne udvikling kan opnå et potentiale som de ikke har kunnet opnå tidligere. Ved at anvende metaforen 'alle ikke skæres over en kam' taler forfatterne samtidig til en opfattelse af, at mennesker er unikke og skal have unikke indsatser for at opnå deres potentiale.

Der anvendes ligeledes metaforer til at italesætte arbejdsmarkedsdiskursen: 'fødekæden til ungdomsledighed', og 'ingen indkomsthuller'.

Den første metafor er meget interessant, fordi det er et meget dyrisk billede man bruger til at beskrive den nuværende situation i samfundet. Forfatterne argumenterer, at den øgede uddannelsesrettede indsats kan bryde denne kæde, hvilket er et billede på hvordan arbejdsmarkedet vægter uddannelse. Det ses generelt i teksten, hvordan forfatterne ser uddannelse som værende en essentiel og nødvendig ting for at ung kan blive en del af arbejdsmarkedet.

Der var også metaforer omkring uddannelsesdiskursen: 'oplever et 'hul' i vejen til uddannelse', 'uddannelsesmålet er sigtelinjen', 'uddannelsesvejen'

Uddannelse er som nævnt flere gange hovedfokus for indsatsen til de unge, og samtidig en uundgåelig del af arbejdsmarkedet, fordi uddannelse bliver italesat som nødvendig for, at kunne få et arbejde. Derfor bliver uddannelsesdiskursen også italesat med metaforer der klart tegner uddannelse som *vejen*, og at det er altafgørende at sikre, at de unge ikke oplever 'huller' på denne vej.

Vi har ikke identificeret nogle metaforer til diskurserne ret-og-pligt og sanktion. Der kan være flere grunde til dette, men vi mener den mest sandsynlige grund er, at den måde disse to diskurser bliver italesat på generelt ikke indeholder metaforer i sprogbbruget.

Opsamling

Ud fra resultaterne af analysen gennemgået ovenfor kan vi nu opsamle hvordan diskurserne bliver italesat gennem aftaleteksten.

Den første diskurs vi identificerede var en **velfærdsstatsdiskurs**. Denne diskurs har vi identificeret gennem tekstens gentagne brug af ord, som implicerer, at de unge skal bidrage og være en aktiv del af samfundet. Velfærdsstatsdiskursen italesættes generelt i aftaleteksten som havende fokus på, at velfærdsstaten skal udføre sine opgaver og pligter overfor sine borgere – eks. I form af, at nogle tiltag 'skal' ske. Desuden har vi kunnet se et billede af, hvordan velfærdsstatsdiskursen anser de unge som en ressource der ikke lever op til sit potentiale. Vi har kunne identificere normer i velfærdsstatsdiskursen, der fokuserer på, at de ledige unge er en udfordring for samfundet, og derfor et problem der skal løses. Desuden er der gennem aftaleteksten italesat en række rettigheder, som de unge har som resultat af velfærdssamfundet og de pligter samfundet har for borgerne. Dette kan ses i den måde 'hjælp' er et nøgleord inden for velfærdsstatsdiskursen. Forfatterne italesætter også et 'ordinært' samfund i aftaleteksten, hvor de skaber en forståelse af, at nogle ting i samfundet anses som mere ordinært og normalt end andet, og derfor er at foretrække.

Den anden diskurs vi identificerede i teksten er **ret-og-pligt diskursen**. Denne diskurs har været tydeligt afgrænset i teksten, hvor forfatterne i høj grad har italesat rettigheder og pligter som de unge har. Ret-og-pligt diskursen har sin egen italesættelse i aftaleteksten, separat fra de rettigheder som er bestemt af velfærdsstatsdiskursen, fordi aspekterne ret og pligt er blevet så integreret en del af den måde der udføres velfærdsydelser på. De to diskurser hænger på nogle måder sammen, men ret-og-pligt diskursen bruges i højere grad til at italesætte det tovejs forhold der er inden for beskæftigelsessystemet, hvor de unge på den ene side har ret til at få 'noget', men der er *krav* og forventninger om at de unge skal yde noget tilbage.

En tredje diskurs vi identificerede er **arbejdsmarkedsdiskursen**. Denne diskurs gør sig gældende gennem hele teksten, hvor fokus er på vejen til et stabilt arbejdsliv gennem uddannelse.

Arbejdsmarkedsdiskursen bliver italesat således, at der tegnes et billede af et arbejdsmarked, som i høj grad vægter uddannelse højt, og hvor forfatterne italesætter uddannelse som nødvendigt for at kunne få et arbejde.

Den fjerde diskurs vi identificerede er en **identitetsdiskurs**, og kan ses i den måde hvorpå forfatterne af aftaleteksten ofte henviser til en overgangsproces. Identitetsdiskursen fokuserer på, at den unge skal overgå fra at være ledig til faktisk at være noget for samfundet, og bidrage i form af en uddannelse og et arbejde. Desuden er opbygningen af identiteter et vigtigt element i aftaleteksten. Forfatterne italesætter både en identitet for de unge, der skal bygges op omkring uddannelse og tilhørsforhold, hvilket styrker den unges udvikling. På den anden side italesætter forfatterne en faglig identitet, som underbygges af de handlinger som kommunerne og jobcentrene har ansvaret for at udføre, gennem de praksisser der er udviklet specielt til feltet.

Den femte diskurs vi har identificeret er en **uddannelsesdiskurs**. Denne diskurs er et stort fokus i hele teksten, da aftalens formål er, at unge påbegynder en uddannelse, hvilket også kan ses i titlen på aftaleteksten 'flere i uddannelse og job', og kan samtidig ses i den overvældende anvendelse af ordet uddannelse. I aftaleteksten italesættes diskursen ved, at forfatterne beskriver hvordan de unge skal indsættes i uddannelsesmiljøer og hvordan de socialfaglige aktører har ansvaret for at sikre en uddannelsesfokuseret indsats til de unge. Uddannelsesdiskursen italesættes på en måde, hvor uddannelse kobles sammen med de unges mulighed for at komme på arbejdsmarkedet og beskrives som en nødvendighed, og hvis de unge ikke får sig en uddannelse vil de ikke kunne opnå progression i livet.

Den sidste diskurs vi identificerede i teksten er **sanktionsdiskursen**. I aftaleteksten bliver der italesat en række krav som de unge skal opfylde. Hvis de unge ikke lever op til disse krav, bliver de sanktioneret. Sanktioner bliver af forfatterne italesat som noget negativt, og diskursen er præget af, at den italesættes gennem konsekvenser for borgerne.

Det har været gældende for alle diskurserne, at de både er direkte og indirekte repræsenteret i aftaleteksten. Alle diskurserne har tydeligt afgrænsede områder i teksten, hvor det præcist er den enkelte diskurs der trækkes på i italesættelsen. Disse steder har vi derfor kunne identificere aspekter af indholdet i diskurserne. Dog er diskurserne i høj grad også indirekte repræsenteret i aftaleteksten, hvilket kan ses i de tilfælde, hvor det mere er den ideationelle mening i diskursen der kommer til udtryk. Dette gør sig specielt gældende for identitetsdiskursen og til dels også velfærdsstatsdiskursen. For identitetsdiskursen kan det specielt ses i den måde, hvorpå italesættelserne af diskursen ikke direkte anvender ordet identitet i deres italesættelse, men kun overfladisk italesætter ideen om at de unge skal udvikle sig fra deres nuværende form til en anden. Denne udvikling skal også ske personligt, hvilket kan ses i forfatterens italesættelse af, at de unge skal motiveres og ændre deres tro på dem selv, således de bliver positive i deres forhold til udviklingen af sig selv.

Afsnit 2: Analyse af overliggernetatet Job-bro til Uddannelse

Her vil vi præsentere resultaterne af analysen af bilag 2, overliggernetatet 'Job-bro til uddannelse', herefter omtalt som tekst 2. Denne analysedel er udført på samme måde som det første afsnit og har fokus på den diskursive praksis og den tekstnære analyse.

Diskursiv praksis

Den første del vi har valgt at fremstille resultaterne for, er den diskursive praksis. Herunder vil vi præsentere resultaterne for produktion, distribution og konsumtion af teksten, samt tekstens interdiskursivitet og intertekstualitet, herunder intertekstuelle kæder og sammenhæng.

Produktion, distribution og konsumtion

Analysens første del er at undersøge tekstens **produktion** og hertil hvem der er tekstens forfatter, animator og principal. Tekst 2 er et overliggernetat, som er produceret af styrelsen for arbejdsmarkedet og rekruttering (STAR), i forbindelse med projektet Job-bro til uddannelse. Dette er en styrelse under beskæftigelsesministeriet. Da teksten er udgivet af STAR uden nogen specifik

forfatter tilknyttet, må det antages at være en person, eller personer, som er ansat ved styrelsen, som er tekstens forfatter. Disse personer er samtidig også animator for teksten, fordi det er dem, som har skrevet aftaleteksten. Det er beskæftigelsesministeriet som i sidste ende har det øverste ansvar for den beskæftigelsespolitik som STAR skal implementere og administrere. Da denne tekst blev udarbejdet, blev denne post besiddet af venstre politiker Troels Lund Poulsen, hvorfor det også er ham, som er en af tekstens principaler. Selvom teksten er udarbejdet fra STAR, så kommer selve intentioner bag teksten fra regeringens side som på dette tidspunkt var Venstre (V), Liberal Alliance (I) og Konservative (C) med statsminister Lars Løkke Rasmussen (V), derfor er regeringen også tekstens principal.

Vi har identificeret tekstens **distribution** til at være kompleks. Dette da teksten er blevet distribueret på tværs af institutioner, hvilket vil sige at det ikke kun er beskæftigelsesministeriet, som kan have læst teksten. Dertil har teksten også været gennem en intern distribution. Der har været en distribution fra principalerne til forfatterne, hvor principalerne har videregivet deres intentioner for indsatsen. På den anden side er teksten også blevet distribueret blandt de medarbejdere som har skulle arbejde med at udvikle indsatsen.

I forhold til tekstens **konsumption** har vi identificeret to hovedgrupper af læsere. Den ene gruppe er fagfolk indenfor beskæftigelsesområdet, og til dels fagpersoner som arbejder med indsatsens målgruppe. Det er nemlig disse personer som skal være en del af indsatsens tilblivelse. Den anden gruppe af læsere er andre fagfolk uden for beskæftigelsesområdet. Dette kan ses ved, at der er en udfoldelse af viden som ligger udover hvad fagpersonerne har brug for som baggrundsviden for at kunne arbejde med indsatsen.

Den første gruppe af læsere vil formentlig nærlæse dokumentet, da de skal anvende indholdet i teksten og overføre det til en konkret handling, altså enten en ansøgning om at være med i projektet eller selve arbejdet med indsatsen. Den anden gruppe vil skimme dokumentet. Denne gruppes arbejdsgang bliver ikke nødvendigvis ændret af denne indsats og derfor er det ikke nødvendigt for denne gruppe at nærlæse dokumentet.

Begge typer af læsere er motiveret til at læse teksten på baggrund af deres arbejdsfunktion. det vil dog være forskellige elementer i teksten som hver gruppe bider mærke i. Fagfolkene indenfor

beskæftigelsesområdet vil kigge efter elementer som har direkte indflydelse på deres arbejde og deres målgruppe, da dette har betydning for hvordan deres arbejdsgang kommer til at se ud. Den anden gruppe af læsere vil ikke have den samme ændring af arbejdsgang og vil derfor formentlig skabe sig et overblik over dokumentet og dens indhold uden at gå i dybden med den.

Interdiskursivitet og intertekstualitet

Ud fra analysen af overliggernotatet har vi identificeret fem forskellige diskurser, som er repræsenteret **interdiskursivt** gennem teksten. Vi vil her præsentere disse diskurser, samt hvordan de overordnet er repræsenteret i overliggernotatet, og gennem analysen er det disse vi vil referere tilbage til, for at vise hvordan disse bliver italesat.

1. Velfærdsstatsdiskurs – Denne diskurs er gennemgående i hele teksten og kan ses ved tekstens ordvalg såsom 'normalsamfund', at noget er 'ordinært' og et fokus på at styrke de unges ansvarsfølelse til samfundet.
2. Arbejdsmarkedsdiskurs – Teksten ligger en del vægt på at arbejdsmarkedet er helt centralt for, at unge mennesker kan se sig selv som værende vigtig og nødvendige. Der fokuseres på, at de unge skal udvikle en arbejdsidentitet ved at være en aktiv deltager på arbejdsmarkedet. Derudover pointeres der i teksten, at de unge skal opnå nogle centrale kompetencer der er brugbare for arbejdsmarkedet.
3. Identitetsdiskurs – Der er i teksten en italesættelse af at de unge skal udvikle en identitet. Vi kan se reference til både en arbejdsidentitet, en uddannelsesidentitet og en samfundsidentitet.
4. Uddannelsesdiskurs – Teksten fokus er indsatsen Job-bro til uddannelse, som retter sig mod uddannelse og det at blive uddannelsesklar. Uddannelse bliver italesat som værende helt centralt og vigtigt, hvorfor vi har identificeret en uddannelsesdiskurs.
5. Innovationsdiskurs – Teksten anerkender meget hurtigt, at der er en manglende viden om hvordan man får aktivitetsparate unge i uddannelse for derefter at komme ind på arbejdsmarkedet. Dette forsøger teksten at gøre op med ved, at 'bryde' med nogle af de

normer, 'traditioner', 'forestillinger', 'ideer' og 'tilgange' som teksten ser indenfor beskæftigelsesområdet. Denne udvikling har vi italesat som en innovationsdiskurs, som skal repræsentere forfatterens ønske om innovation.

Det er herefter relevant at undersøge den **intertekstuelle kæde**, som overliggernotatet er en del af, fordi det uddyber de forudgående tanker om distribution, og ser på teksten i den tekstuelle sammenhæng som teksten bliver en del af igennem distribution.

Teksten refererer specifikt til kontanthjælpsreformen fra 2014 og det er denne reform som har startet den intertekstuelle kæde. Derudover refereres der også til tidligere projekter og indsatser som STAR har stået for og viden og tal vedr. målgruppen for indsatsen. Det er på baggrund af disse referencer som tekstens intertekstuelle kæder er opbygget.

Overliggernotatet er blevet transformeret sammen med nogle af de andre notater bag projektet, til den overordnede beskrivelse, der ligger tilgængelig på STARs hjemmeside. Denne beskrivelse på hjemmesiden kan derfor siges at være overliggernotatets næste skridt i den intertekstuelle kæde. Vi har en formodning om, at hvis nogle vil bruge indsatsen vil de tilgå beskrivelsen på hjemmesiden, fremfor at tilgå notatet.

Teksten er en politisk tekst fordi den er udarbejdet af en politisk organisation, hvilket har betydning for den **sammenhæng** teksten bliver læst i. Teksten skal ikke arbejde særlig meget for at overbevise læseren om, at tilslutte sig tekstens holdninger, fordi læseren oftest kommer med en tilslutning til projektet, hvor læseren læser teksten fordi de skal bruge indsatsen i deres arbejde. Grundet fagpersonernes tilslutning til teksten kan der være modstand i den måde de læser teksten på. Selvom fagpersonerne har indvilliget i at arbejde med projektet, er de ikke nødvendigvis enige med indholdet i teksten, men er nødt til at tilsidesætte deres egne holdninger grundet deres arbejdesforpligtigelse.

Dette leder over til hvilke tekster der **intertekstuel**t bliver refereret til i overliggernotatet. Denne tekst gør brug af fodnoter. Dette vil sige, at deres baggrundsmateriale er mere tilgængelig for

læseren. Teksten bruger dette materiale til at støtte nogle af dens antagelser, et eksempel herpå kan ses i teksten hvor der skrives:

”De stærkeste uddannelsesparate har gavn af et lille skub i form af mentorstøtte til påbegyndelse og fastholdelse i uddannelse³. ” (Bilag 2, s. 2)

Ved dette citat refererer bruger de fodnoter til at referere til Rosholm og Svarer som har udarbejdet en rapport som er udgivet af STAR. Et andet eksempel herpå er hvor de direkte skriver at indsatsen Job-bro:

”... bygger på viden og erfaringer fra ’brobygning til uddannelse’.” (Bilag 2, s. 4)

Med hensyn til forfatternes brug af referencer må det siges, at de både er oprigtige men også manipulerende. Deres henvisning til brobygning til uddannelse virker som oprigtig idet, at de beskriver projektet og hertil giver en begrundelse på hvorfor de har valgt, at inddrage dette i teksten. Derimod kan anvendelsen af Rosholm og Svarer dog ses som værende manipulerende. Dette fordi teksten ikke har nogen klar indikation af, om der er citeret direkte fra Rosholm og Svarer, og derfor bliver det uklart om de har manipuleret med indholdet af teksten og dertil om det er deres egne antagelser som kommer til udtryk.

Tekst

Vi vil i dette afsnit fokusere på den tekstmære analyse ved at dykke dybere ned i teksten og vise hvordan diskurserne er repræsenteret i forfatternes sprogvalg. Her analyserer vi teksten med begreberne *grammatik*, herunder transitivitet og modalitet, og *ordforråd*, herunder styrkemarkører, nøgleord, ordvalg, leksikale genstande og metaforer.

Grammatik

Med hensyn til tekstens **transitivitet** har vi identificeret to overordnede processer. Dette er handlings og mentale processer. Vi har også fundet eksempler på begivenheds og relationelle processer, men disse har ikke haft relevans for at undersøge diskurserne i teksten. Dette da de forekom begrænset og deres anvendelse var svag.

Først vil vi beskrive de handlingsprocesser som vi har fundet frem til. Dette er både indirekte og direkte handlingsprocesser.

Et eksempel på forfatternes brug af indirekte handlingsprocesser, kan ses hvor de skriver:

”De åbenlyst uddannelsesparate unge kan selv” (Bilag 2, s. 2)

Handlingen består heri, at de unge ’kan selv’, og derfor skal foretage sig en handling. Dog er der ikke noget klart mål i sætningen, hvilket gør at det bliver en indirekte sætning. Derudover bliver der også brugt formuleringer såsom

”Erhvervsskoler og virksomheder løfter” (Bilag 2, s. 1)

”Normalsamfundet trækker og løfter” (Bilag 2, s. 3)

Disse formuleringer hentyder også til en handling men specificere ikke selve handlingen og målet for selve handlingen er derfor ikke klar.

De direkte handlingsprocesser som teksten gør brug af kan ses når der i teksten skrives:

”... [de unge, red.] skal have en uddannelsesrettet indsats...” (Bilag 2, s. 1)

Aktøren som teksten henvender sig til, er i dette tilfælde kommunerne og det er disse som skal udføre en handling, altså give de unge en uddannelsesrettet indsats. Et andet eksempel på direkte handlingsprocesser i teksten er:

”Afklarg af den unges uddannelsesmål og udvikling af motivation kan styrkes ved, at den unge gennem praktiske erfaringer danner en arbejdsidentitet...” (Bilag 2, s. 3)

Derudover gør forfatterne også brug af mentale processer. Et af disse eksempler er når der skrives:

”De fleste unge ønsker sig en uddannelse og vil gerne være en del af et almindeligt ungdomsmiljø” (Bilag 2, s. 4)

Dette citat er et eksempel på en mental proces som indeholder en type affektion. Det kommer til udtryk ved, at teksten udtrykker, at den unge ønsker sig noget og at være en del af noget. Derved bliver der koblet nogle følelser på de unge. Derudover indeholder sætningen også en form for anerkendelse, da teksten skaber en erkendelse af, at uddannelse er hvad de fleste unge ønsker sig. Derudover bruger teksten en mental proces hvor de anvender en type af opfattelse hvor tekstens forfatter mener, at ved at de unge deltager aktivt på arbejdsmarkedet resultere det i, at:

”Det styrker den unges ansvarsfølelse og motivation” (Bilag 2, s. 3)

Til slut argumenteres der for, at:

”... det er helt centralt, at der løbende sættes fokus på den unges ’små’ succeser og udvikling igennem hele forløbet og ikke den unges tidligere og nuværende nederlag og problemer” (Bilag 2, s. 4).

Med udgangspunkt i disse handlings og mentale processer kan vi se, at det generelle hovedfokus for teksten er, at de unge mennesker skal, i gang med en uddannelse og i forbindelse med dette er der også et fokus på den progression som de unge skal frem mod uddannelse. At teksten har valgt at gøre brug af indirekte handlingsprocesser er bundet i en ideologisk tankegang, som indeholder ideen om, at unge selv kan. Samtidig er der noget kulturelt i bruget, da de bruger udtrykkene som normalsamfundet trækker og løfter, dette henviser til den samfundsstruktur som vi lever i. Deres brug af direkte handlingsprocesser synes mere at være politisk funderet idet, at disse tager udgangspunkt i konkrete politiske tiltag og aktive handlinger som skal tages ud fra den politiske dagsorden som er blevet sat ud fra Job-bro til uddannelse, samt de politiske dagsordener som stammer fra kontanthjælpsreformen fra 2014. Når det omhandler de mentale processer, må der siges at være en kulturel indflydelse. Der ligger en specifik samfundside bag udtalelserne om, at unge ønsker sig en uddannelse og gerne vil være en del af et almindeligt ungdomsmiljø, som bygger på at samfundet ser det som en selvfølge at det her er det åbenlyse at ønske sig til. Dette er et eksempel på en italesættelse af velfærdsstatsdiskursen.

For at kunne forstå specialets diskurser bliver vi nødt til at se på forfatterens affinitet til deres holdninger igennem deres brug af **modaliteter**. Dette da disse har betydning for diskursernes anvendelse. I denne tekst har vi fundet eksempler på modaliteter i form af hjælpeverber og tidsangivelser.

Med hensyn til tekstens brug af modale hjælpeverber, så bruges der ord såsom ’skal’ og ’kan’. Tekstens forfattere udtrykker en anerkendelse over, at Job-bro til uddannelsesindsatsen ikke vil have effekt på alle i dens målgruppe. Dette kan man specielt se i måden hvorpå forfatterne anvender det modale hjælpeverb ’kan’:

”Gennem det rigtige valg af uddannelse ... kan de fleste unge få sig en uddannelse”
(Bilag 2, s. 4)

Her anerkender forfatterne, at indsatsen ikke vil få *alle* unge i uddannelse og forfatterne mindsker derved deres tilslutning til udsagnet ved, at sige at de fleste kan, på denne måde skaber de et forbehold til deres eget udsagn. Dette forbehold er gennemgående i teksten.

'Skal' bruges modsat 'kan' i teksten til, at lave konstatering af hvad forfatterne mener, skal ske og hvilke konsekvenser der skal være af indsatsen. Derfor bruges 'skal' også mest i starten af afsnittet hvor forfatterne italesætter baggrunden for indsatsen. Modsat bruges 'kan' igennem hele teksten til at italesætte hvordan indsatsen kan bruges og en blødere konkludering af, hvilken indflydelse indsatsen kan have.

Tekstens brug af tidsangivelser er i form af ordene 'er' og 'har'. Disse ord er meget prominente hele vejen igennem teksten og anvendes af forfatterne til at tilkendegive hvordan de ser, at situationen er på daværende tidspunkt. Ved at gøre dette viser forfatterne deres affinitet for sine holdninger.

Forfatternes anvendelse af modaliteter er dobbelt sporet. På den ene side bruger de modale verber som 'er' og 'har' som, en måde at italesætte deres sociale virkelighed, i et forsøg på at få at læseren til at tilslutte sig forfatternes samfundssyn. Forfatternes brug af 'skal' er en måde at fasttømre deres samfundssyn, fordi de lægger vægt på, hvordan noget skal og bør være. Den måde forfatterne bruger disse modaliteter på er et udtryk for de diskursordener som forfatterne er underlagt af beskæftigelsesområdet. Modaliteterne kan både være et udtryk for velfærdsstatsdiskursen men kan også ses eksempler på hvordan de bliver brugt til, at styrke de andre diskurser. På den anden side bruges 'kan' som en blødgøring og forfatternes måde at tage afstand til effekterne af indsatsen.

Ordforråd

Der gøres brug af flere forskellige **styrkemarkører** i teksten. En af dem som vi har identificeret, er ordet 'skal'. Dette er en styrkemarkør som bliver brugt til at give en ordre. Der er to forskellige måder hvorpå teksten bruger denne ordre på. Den ene måde er, at der er noget man skal have – altså en uddannelse:

” [alle unge, red.] skal have en uddannelsesrettet indsats... ” (s. 1)

Den anden form for ordre er at der er noget man skal føle – altså have en tro på noget:

”... den unge skal have en tro på, at uddannelse kan lade sig gøre og er indenfor rækkevidde” (Bilag 2, s. 4)

Derudover bruger teksten også ordet ’vigtigt’ som en styrkemarkør til at overbevise læseren om, at have en særlig holdning til emnet

”Det er vigtigt at styre unge helt uden om systemet, når det er muligt, og for unge, der har brug for støtte, er det vigtigt, at støtte kan tilbydes...” (Bilag 2, s.1)

Den her styrkemarkør retter sig specielt imod innovationsdiskursen, da sætningen henviser til at skulle gøre noget nyt – altså ’styre de unge udenom systemet’. Her bliver styrkemarkøren ’vigtigt’ brugt til at fremhæve den holdning, at dette er det rette at gøre. Udover disse styrkemarkører bliver der brugt ’betydeligt’, ’central’ og ’gavn af’. Disse markører er eksempler på hvordan teksten forsøger at styrke dens eget udsagn og med ordet ’central’ kan de hævde, at noget er vigtigere end andet.

Udover disse styrkemarkørerne har vi også identificeret 7 **nøgleord** i teksten, som kan være med til at kaste lys over de diskurser som vi har fundet.

Ordinær – Teksten bruger ordet for at identificere forskellige institutioner som værende almindelige. Ordet ordinær indikere at der må være noget andet som er ikke ordinært. Dette nøgleord kobler sig til velfærdsstatsdiskursen, fordi den måde ordinært bliver italesat i teksten, bruges til at beskrive, nogle samfundsstrukturer og indirekte hvordan nogle af disse er mere ordinære i samfundet.

Unge – I teksten har ordet unge en meningsdannelse omkring hvad det vil indebære at være et ungt menneske. I teksten bygger den på flere forskellige faktorer såsom alder, en form for gruppering, samt en formodet ageren. Derudover associerer forfatteren nogle følelser til de unge såsom at tilskrive de unge nogle ønsker. Derfor bliver det en italesættelse af en identitetsdiskurs, fordi italesættelserne fokuserer på hvordan de unge skal forstå sig selv.

Udfordring – Dette nøgleord bliver koblet på de unge mennesker. Udfordringerne er noget som de skal overkomme. Heri kan der være en betydningskamp vedr. hvad der er klassificeret som en udfordring. Forfatterne vælger at bruge ordet 'udfordringer' i modsætning til 'problemer'. Dette da det er et centralt mål for teksten at fokusere på de unges fremgang og succeser i stedet for de problemer de end måtte stå med. Dette nøgleord er derfor med til, at italesætte identitetsdiskursen.

Bryde – Teksten bruger ordet 'bryde', som at bryde med noget. Teksten lægger meget vægt på at bryde med tidligere etablerede strukturer. Man skal gøre op med de tidligere forføjede indsatser. Det at bryde med tidligere traditioner, beskriver ret godt den innovationsdiskurs som vi har identificeret. Indenfor denne diskurs vil man prøve noget nyt, da teksten giver udtryk for, at de tidligere indsatser ikke har fungeret optimalt. Ligeledes er det en italesættelse af velfærdsstatsdiskursen, fordi forfatterne italesætter en udvikling i samfundet, hvor det, der tidligere har været en acceptable indsats, ikke længere er godt nok.

Indsats - Forfatterne tillægger ordet 'indsats' et specifikt indhold, fordi de her associerer indsatser med specifikke tiltag inden for beskæftigelsesområdet. Indsatser bliver i teksten italesat som en hjælp og et værktøj som skal bruges til at udvikle unge. Nøgleordet her gør sig gældende i uddannelsesdiskursen, fordi fokus for indsatsen i teksten er rettet mod uddannelse.

Normalsamfund – Teksten anvender ordet 'normalsamfundet' flere steder. Oftest i forbindelse med et statement, hvor normalsamfundet er subjektet, eller som noget hvori noget opstår. Ordet bliver anvendt på en måde, hvorpå man som læser skal forholde sig til, at der er noget som kan defineres som 'normalsamfundet'. Teksten italesætter ikke direkte hvad der kan identificeres som normalsamfund og hvad der ikke kan, men tilknytter begrebet normalsamfund med ord som: trækker, løfter, skaber mening og retning – og som noget hvor ting vi ved hvad er, og derfor har klare associationer med (erhvervsskoler og virksomheder), eksisterer i. Forfatterne af notatet har derfor skabt en forståelse af begrebet 'normalsamfund' som læseren skal opfatte som indeholdende disse elementer, men samtidig også forbinde med noget de allerede kender.

Velfærdsstatsdiskursen er i høj grad repræsenteret her. Ved at gøre brug af ordet 'normal' tvinges læseren nemlig til at tillægge ordet en vis værdi som det at have et arbejde som værende vigtigt for samfundet.

Udsatte – Gennemgående i teksten anvendes ordet 'udsatte' i forbindelse med de unge. Det er en måde hvorpå teksten kan skabe en meningsdannelse omkring de unge, ved at associere de unge med at være udsat. I ordet udsat ligger der samtidig nogle tanker, som henviser læsere til at tænke om de unge, med specifikke associationer.

Den næste del af ordvalg, som viser hvordan ord meningsudfyldelses forskelligt afhængigt af konteksten de er i, er forfatterens brug af **leksikale genstande**.

Nogle af disse leksikale genstande er konstrueret til det beskæftigelsesfaglige felt. Dette er gjort fordi man ønsker at skabe, en fælles fagidentitet, igennem et fælles faglige sprog. Disse leksikale genstande er samtidig en repræsentation af den diskursorden som forfatterne af teksten selv er en del af. Grundet dette så dannes der nyere ord for at skabe et videnskabeligt ordforråd for beskæftigelsesfeltet:

- Aktivitetsparate
- Uddannelsesparate
- Fagprofessionelle
- Kompetencegivende (erhvervskompetencegivende)
- Klientgøre
- Brobygningsforløb
- Snusepraktikker
- Fastholdelsesmentor
- Uddannelsesmentor

Disse leksikale genstande er altså konstrueret specifik til beskæftigelsesfeltet. Begreberne såsom aktivitetsparate og uddannelsesparate blev introduceret med kontanthjælpsreformen fra 2014. Derfor er de også en intertekstuel henvisning til de italesættelser som man dengang lavede om

begreberne. En del af de andre leksikale genstande kan ligeledes findes i andre tekster inden for området, og der er derfor en kontinuitet i de begreber som beskæftigelsesfaglige personer anvender inden for området. Dette er derfor samtidig et udtryk for den diskursorden som eksisterer på beskæftigelsesområdet, hvor nogle begreber er blevet den korrekte og accepterede måde at italesætte genstande på, og samtidig er der en fælles forståelse af deres mening på tværs af institutionen. Der er altså en hegemoni inden for beskæftigelsesområdet om mange af disse begreber.

Derudover, når der i teksten omtales indsats, gøres det på 8 forskellige måder. Altså kært barn har mange navne.

- Uddannelsesrettet indsats
- Sammenhængende indsats
- Ungeindsatsen
- Nytteindsats
- Indsatsmodel
- Indsatsgruppen
- Sundheds- og socialindsatser
- Indsatsprogrammer/indsatsprogram

Den meget konkrete og differentieret måde hvorpå man i teksten anvender ordet indsats på, er et eksempel på, hvordan begrebet 'indsats' er blevet italesat og domineret af forståelser inden for beskæftigelsesområdet, og at 'indsats' i høj grad er blevet et politisk begreb, som bruges til at indikere handling. Indsats bliver samtidig også italesat som et meget bredt begreb, og i forståelsen af indsats tillægges i teksten, både en indsatsgruppe, der kan være tale om en nyttig indsats, eller en bestemt gruppe som er fokus for en indsats (ungeindsatsen).

Anvendelsen af disse beskæftigelses-begreber er også et tegn på de intertekstuelle forhold der er mellem dette notat og de andre italesættelser som er en del af feltet inden for beskæftigelse.

Alle disse førnævnte leksikale genstande er eksempler på en italesættelse af den diskursorden som teksten er en del af, og repræsenterer derved et fagligt sprog som er skabt til beskæftigelsesområdet. Ved at konstruere sine egne leksikale genstande inden for et felt, skaber man en forståelse af, at der

er en specialiseret viden på området, som de professionelle som er en del af feltet, har et unikt kendskab til.

Derudover er der fundet leksikale genstande udover dem der er konstrueret til beskæftigelsesområdet:

- Normalsamfund
- Ordinær uddannelse
- Ordinære virksomheder
- Ordinære uddannelsesinstitutioner
- Ordinære miljøer
- Ordinært arbejdsmarked
- Ordinære arbejdspladser
- Ordinære erhvervsskoler
- Evidensbaseret
- Arbejdsidentitet
- Kerneelementerne

Man bruger i teksten begrebet 'normalsamfund' når forfatteren snakker om samfundet. Dette ord er en sammensætning idet 'normal' og 'samfund' er to vidt forskellige ord med hver sin betydning. Argumentet for at anvende ordet normalsamfund er, at der skabe nogle associationer for læseren. Ud fra dette så er brugen af begrebet 'normalsamfund' et udtryk for en brug af en velfærdsstatsdiskurs. Forfatterne italesætter hvad et normalsamfund indeholder, såsom at man har en kompetencegivende uddannelse, at alle er eller bør være motiveret mod uddannelse, samt at arbejdsmarkedet blot er en 'smutvej' til en uddannelse for unge uden en kompetencegivende uddannelse, fordi uddannelse altid er det endelige mål. Ved at italesætte diskursen på denne måde, har det en kulturel og ideologisk effekt på læseren og befolkningen, fordi de skal forholde sig til, at der eksisterer et 'skyggesamfund', altså et samfund der ikke er normalt. Samtidig forsøger forfatteren at skabe en hegemoni med teksten, hvor forfatterens 'krav' til et samfund og individernes deri, ønskes accepteret som den rigtige måde at tænke om samfundet.

Generelt anvender teksten desuden flere sammensætninger af ord, hvor de tillægger ordet 'ordinært' noget for at skabe en vis association for læseren. Læserens tanke skal gerne ledes hen på at der er visse måder at handle på, samt områder der er mere ordinære, og normale, end andre, og derfor mere ønskværdigt. Samtidig er det også et udtryk for de værdier forfatteren har, ved at sige at noget er ordinært, antager man nemlig samtidig at der er noget som er ikke ordinært, og derfor ikke almindeligt. Når forfatterne bruger ordene ordinære uddannelser eller erhvervsskoler, giver det en betydning til ordet, hvor man som læser skal forstå at der derfor er nogle uddannelser og erhvervsskoler som ikke er ordinære. Herfra vil det være naturligt at antage, at når forfatterne ønsker at de unge skal starte på ordinære uddannelsesinstitutioner og at indsatsen i Job-bro til Uddannelse skal *"foregå på ordinære erhvervsskoler"*, så er der samtidig en tanke om at der er nogle uddannelser og erhvervsskoler som ikke er normale, og derfor uønskelige som målet for de unge.

Her kan man henvise til tanker fra en velfærdsstatsdiskurs, hvor forfatterne fra STAR er påvirket af den politiske og ideologiske opfattelse der er i samfundet angående uddannelser.

Erhvervsuddannelser og mangel på elever og personer til at varetage jobs herfra, har været et stort fokus for landets politikere i flere år nu. Der har været et klart ønske om at lede unge hen mod erhvervsuddannelserne, fordi det var her politikerne så en fremtidig mangel på arbejdskraft. Denne holdning er derfor ledt over til udførelsen af beskæftigelsespolitikken, hvor den uddannelse de unge skal sigte imod, meget gerne må være på erhvervsskolerne. Det kan yderligere ses ved, at i teksten om Job-bro til Uddannelse, bliver erhvervsskolerne nævnt flere gange, men universiteterne eller nogle af de andre uddannelsesalternativer slet ikke er nævnt.

Flere af tekstens leksikale genstande taler desuden direkte til en arbejdsmarkedsdiskurs. Ord som erhvervskompetencegivende og arbejdsidentitet, samt henvisninger til det ordinære arbejdsmarked, giver læseren en forståelse af, hvordan forfatteren gerne vil have at man opfatter arbejdsmarkedet som værende. Det at en arbejdsmarkedsdiskurs bliver italesat med ordet erhvervskompetencegivende taler desuden ind i en forståelse af, at man på arbejdsmarkedet skal besidde visse, specifikke evner, for at kunne varetage en rolle. Den måde hvorpå teksten ønsker at italesætte arbejdsmarkedsdiskursen på har konsekvenser for hvad læseren vil associere med arbejdsmarkedet. Kulturelt betyder det, at man ved at bidrage arbejdsmarkedsdiskursen med specifikke ord, kan ændre fokuset i diskursen. Derudover distancere teksten sig yderligere ved at

tilføje ord såsom ordinær, og derved ikke ordinær, så italesættes arbejdsmarkedet på en måde, hvorpå det forventes at der er nogle bestemte måder hvorpå vi bør tænke om arbejde, og det korrekte arbejde vi bør have.

Der er fundet en del **metaforer** igennem hele teksten. Det er specielt i afsnittet omkring 'Vidensgrundlag for ungeindsatsen' at størstedelen af metaforerne kommer til udtryk. En årsag til dette kan være, at dette afsnit i teksten er en beskrivelse af den pågældende situation for de unge mennesker og dertil også en beskrivelse af hvorfor det er nødvendigt, at igangsætte denne indsats.

Når teksten forfatter vælger at bruge metaforer er det fordi, at det ligger nogle følelser bag det som forfatteren prøver at sige. Dertil prøver forfatteren også at fremkalde nogle følelser hos læseren og giver en mere billedlig forståelse af det beskrevne.

Vi har for velfærdsstatsdiskursen identificeret følgende metaforer; 'normalsamfund', 'vendt i døren', 'systematisk ramme' og 'normalsamfundet trækker og løfter.

Indenfor velfærdsstatsdiskursen bruges metaforer i høj grad, til at male et billede af et samfund som bruger meget energi på at hjælpe de unge mennesker udenfor arbejdsmarkedet, og at der dertil bliver lavet et billede af, at det er dette samfund som anses som værende 'normal' og altså indirekte siger, at den del af samfundet som de unge ledige er en del af, er det 'unormale'.

For identitetsdiskursen har vi identificeret metaforerne; 'løftes på deres vej' og 'spejle sig i andre'.

Disse metaforer taler ind i en kontekst hvor de unge skal hjælpes på vej mod uddannelse og dette ved hjælp af positiv indflydelse i form af nye miljøer, hvor de kan indgå på en uddannelse eller en arbejdsplads og få de kompetencer som er nødvendige for dem, for at kunne gennemføre en uddannelse senere hen. Det anses fra samfundets side som værende afgørende for de unge mennesker, at de får udviklet en positiv uddannelses- og arbejdsidentitet. Uden udviklingen af deres identitet vil de unge aldrig rigtig føle sig tilpas i 'normal'samfundet som italesættes af velfærdsstatsdiskursen.

Uddannelsesdiskursen bliver italesat med metaforerne; 'fodfæste', 'uddannelsesvejen', 'brobygning', 'snusepraktikker' og 'smutvejen'.

Metaforerne i uddannelsesdiskursen bliver brugt til at male et billede af de unge som skal have hjælp til, at komme ind i uddannelsesmiljøerne og dette skal gøres igennem 'brobygning' og 'snusepraktikker'. Disse to metaforer er to værktøjer som kommunerne kan bruge for at give denne hjælp til de unge mennesker. Hvis denne hjælp dog ikke er nok til at få de unge i uddannelse, giver teksten endnu en mulighed nemlig 'smutvejen'. Denne metafor er indenfor uddannelsesdiskursen selvom metaforen reelt bliver brugt i sammenhæng med arbejdsmarkedsdiskursen og identitetsdiskursen. 'Smutvejen' som teksten beskriver, er at komme ind på arbejdsmarkedet og få udviklet en arbejdsidentitet for så derigennem senere hen i livet, at kunne begynde på en uddannelse.

Til slut har teksten tre metaforer som vi har identificeret, som ikke kun kan klassificeres som værende en del af én diskurs. Disse metaforer bærer altså præg af en sammensætning af diskurser. Den første metafor som er "*Gavn af et lille skub*" henviser både til identitetsdiskursen men også velfærdsstatsdiskursen. Identitetsdiskursen er repræsenteret ved at metaforen henviser til individet og hvad de har gavn af. Samtidig er metaforen en italesættelse af normerne i velfærdsstatsdiskursen, hvor åbenlyst uddannelsesparate unge ikke skal forsørges af staten, men skal have et lille skub, og så videre væk fra jobcentrene.

Dernæst bruger de metaforen "*Den røde tråd*" og hertil hører sig både velfærdsstatsdiskursen og arbejdsmarkedsdiskursen. Denne metafor bliver brugt til at forklare vigtigheden af, at indsatserne skal foregå i 'ordinære' rammer og ikke nødvendigvis indenfor kommunens fire vægge. Det er denne afstand til systemet som eksisterende viden har fremsat, som værende mest succesfuld i forhold til, at disse unge kommer i gang med en uddannelse eller ind på arbejdsmarkedet.

Den sidste metafor som er en del af to forskellige diskurser, nemlig uddannelses- og arbejdsmarkedsdiskursen er "*Prøver kræfter med*". Denne metafor skal forklare læseren, at de unge skal ud og være en del af uddannelses- og arbejdsmiljøet, for at få de nødvendige kompetencer der er brug for, for at de kan være en del af 'normal'samfundet og komme i gang med en uddannelse og slutteligt færdiggøre denne uddannelse.

Innovationsdiskursen er den eneste diskurs hvor vi ikke har identificeret en brug af metaforer. Grunden hertil kan ligge i, at diskursen måske ikke er helt så sprogligt udviklet som de andre diskurser, og derfor er metaforer inden for diskursen ikke genkendelige, og diskursen gør måske ikke rigtig brug af metaforer til at italesætte sin virkelighed.

Opsamling

Ud fra resultaterne af analysen ovenover, vil vi nu lave en opsamling omkring hvordan diskurserne er blevet italesat gennem overliggernotatet.

Den første diskurs som vi identificerede, var **Arbejdsmarkedsdiskursen**.

Arbejdsmarkedsdiskursen er et gennemgående tema i hele teksten, idet målet for teksten, er at de unge kommer ind på arbejdsmarkedet. I teksten er der et stort fokus på kvalifikationer og evner, som de unge skal besidde for, at kunne være en del af samfundet, dette ses specielt ved forfatterens valg af ordet 'erhvervskompetencegivende'. I teksten lægges der vægt på, at de unge igennem valg af uddannelse skal udvikle kompetencer, som gør det muligt for dem, at komme ind på arbejdsmarkedet. I overliggernotatet var det også muligt at identificere en arbejdsmarkedsidentitetsdiskurs, hvor forfatterne i teksten specifikt skriver, at de unge skal udvikle en 'arbejdsidentitet'. Denne identitet skal skabes i, hvad forfatterne identificerer, som positive miljøer, altså på uddannelsesinstitutioner eller arbejdsmarkedet.

Den anden diskurs som vi identificerede, var **velfærdsstatsdiskursen**. I overliggernotatet har forfatterne gjort meget brug af ord såsom 'normalsamfund' og 'ordinær', til at beskrive aspekter af samfundet på. Med denne italesættelse har forfatterne prøvet at styre hvad der skal forstås som værende det rigtige og det forkerte. I denne diskurs bliver der altså lagt vægt på, at forfatterne har identificeret nogle uddannelsesveje og arbejdsveje som er mere socialt accepteret end andre.

Den tredje diskurs er **identitetsdiskursen**. Denne diskurs gør sig også gældende i arbejdsmarkedsdiskursen, hvor vi har vist, at teksten havde et fokus på udvikling af en arbejdsmarkedsidentitet. Identitetsdiskursen er dog også afgrænset som en selvstændig diskurs, da fokus for teksten i høj grad er rettet mod motivationsarbejde. Motivationen skal være med til at styrke de unge og være en hjælp til dem, til at udvikle sig selv. Der er i denne tekst lagt vægt på den personlige udvikling som forfatterne gerne ser de unge mennesker gennemgå. Det er en central målsætning for teksten at fokusere på de unges 'små succeser' og ikke på 'tidligere nederlag og problemer'.

Den fjerde diskurs er **uddannelsesdiskursen**. I overliggernotatet bliver denne diskurs italesat ved, at indsatsen er rettet mod at få de unge mennesker i gang med en uddannelse, og uddannelse er generelt tekstens hovedformål. I teksten er der et stort fokus på det som forfatterne opfatter som værende 'ordinære' uddannelser, såsom erhvervsskolerne. Uddannelse bliver i teksten italesat som værende en nødvendighed for at kunne komme ind på arbejdsmarkedet, og dette kan ses i forfatternes italesættelser af nødvendigheden i at opnå 'kompetencer', der kan bruges på arbejdsmarkedet. Disse kompetencer skal opnås gennem personlig udvikling og uddannelse.

Den femte og sidste diskurs som vi identificerede, var **innovationsdiskursen**. Denne diskurs er synlig i teksten ved, at forfatterne taler om at gå nye veje. I teksten skrives der, at der eksisterer begrænset viden om, hvilke indsatser der virker for de unge, og derfor er der brug for en systematisk ramme, for at få de unge i uddannelse. Forfatterne har derudover tilkendegivet, at tidligere indsatser ikke har fungeret og at der derfor må nye tiltag til, hvorfor denne indsats bliver igangsat. I teksten skrives der specifikt at indsatsen skal 'bryde med traditionen', med måden der arbejdes med de unge på.

Disse fem diskurser er alle repræsenteret i teksten direkte og indirekte, men nogle diskurser har været nemmere at få øje på. Velfærdsstatsdiskursen, arbejdsmarkedsdiskursen, identitetsdiskursen og uddannelsesdiskursen har i teksten specifikke afgrænsede passager, hvor det tydeligt har været den enkelte diskurs der er blevet trukket på i italesættelsen. Innovationsdiskursen har derimod ikke været afgrænset til sin egen passage i teksten, men er repræsenteret igennem hele teksten i forbindelse med de andre diskurser.

Afsnit 3: Social praksis og diskursiv forandring

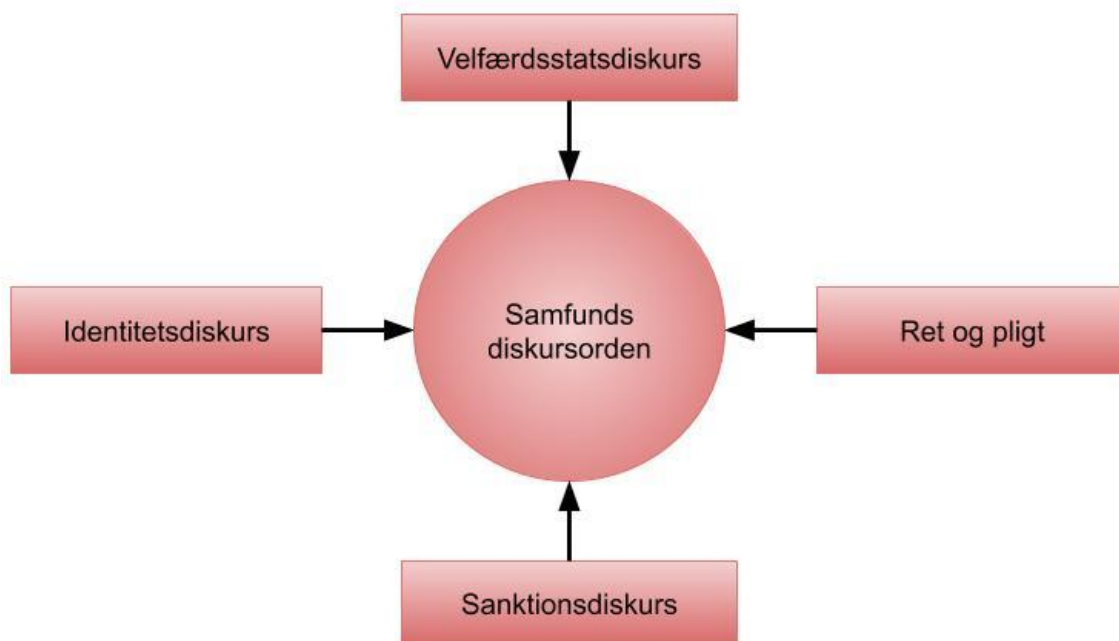
I denne del af analysen vil vi diskutere de to teksters forhold til den sociale praksis og diskutere den diskursive forandring som vi har identificeret. Dette vil vi gøre ved først, at gennemgå de diskursordner som diskurserne, vi har analyseret os frem til i forrige afsnit af analysen, indgår i. Dernæst vil vi undersøge hvilke forskelle der er til stede blandt disse diskursordner, og hvilke samfundsmæssige omstændigheder, som diskurserne er en del af, der har påvirket diskursordenerne og skabt en forandring heri.

Diskursorden for aftaleteksten, tekst 1

Vi har inden for beskæftigelsesområdet, som aftaleteksten er en del af, identificeret to diskursordner for feltet: en beskæftigelsesdiskursorden og en samfundsdiskursorden. Under disse to diskursordner indgår de diskurser vi har identificeret i den diskursive praksis.

Under samfundsdiskursordenen befinder velfærdsstatsdiskursen, identitetsdiskursen, sanktionsdiskursen og ret-og-pligt diskursen. Vi har samlet disse fire diskurser i samme diskursorden, fordi de deler nogle karakteristika, såsom en italesættelse af rettigheder og rettighedernes betydning og konsekvens for samfundet og individerne her. Samfundsdiskursordenen er opsat i figuren neden for:

Figur 2 Samfundsdiskursordenen for tekst 1

Samfundsdiskursordenen er formet af ændringer i samfundsstrukturen. I aftaleteksten kan vi se en repræsentation af den senmoderne samfundstype, der dominerede på dette tidspunkt.

Velfærdssamfundet var under den moderne samfundstype, generelt præget af en ide om, at folk kunne modtage hjælp hvis de stod i en situation hvor de ikke længere kunne tage vare på sig selv eller deres familie. Der er dog sket en udvikling fra det moderne til det senmoderne samfund, hvor det at modtage noget fra staten automatisk indeholder et modkrav, i form af, hvad borgerne skal gøre som 'betaling' for at kunne modtage social hjælp.

Med aftalen om en reform af kontanthjælpssystemet, kom der et øget fokus på at kategorisere unge som en adskilt gruppe fra kontanthjælpsmodtagere, og kategorisere de unge efter hvor parat til uddannelse de er. Som vi har vist i vores analyse af aftaleteksten skal de unge nu inddeles i tre kategorier, hvor de aktivitetsparate unge er de unge, som er længst væk fra at kunne starte en uddannelse, og har komplekse problemer, der gør, at disse unge ikke er i stand til at starte på en uddannelse lige nu.

Forskerne Terje Olsen og Jenny Tägtström⁶ mener, at udviklingen af samfundet er der sket en klassificering af borgere, hvor borgere, der ikke kan varetage et job eller ikke kan finde et job bliver kategoriseret som syge eller uegnet. Samfundets behov for at kategorisere mennesker kommer af, at vi på denne måde kan acceptere, at disse borgere ikke kan yde det samme som 'almindelige' borgere, fordi der er noget galt med dem.

Samtidig er kategorier som syg og uegnet et udtryk for den måde samfundet er struktureret på. Diagnoser og kategorier ændrer sig og italesættes forskelligt afhængigt af hvilke problemer der er og de kulturelle konstruktioner der fungerer i samfundet på et givent tidspunkt. Kategoriseringer og diagnoser er derfor et udtryk for både medicinske kategoriseringer, men også de sociokulturelle værdier i samfundet, der er et udtryk for det fremherskende syn på den menneskelige natur og klasse/køn strukturer. Det øgede fokus på at diagnosticere og kategorisere folk kan derfor både stamme fra en bedre viden om hvordan vi bedst hjælper mennesker med de 'problemer' samfundet

⁶ Terje Olsen er socialantropolog og projektleder ved Nordic Centre for Welfare and Social Issues (NVC). Olsen fokuserer hans forskning på arbejdsmarkedets inklusion af handikappede. Jenny Tägtström er også ansat ved NVC. Tägtström er medforfatter på mange rapporter omkring sårbare gruppers situation på arbejdsmarkedet. Sammen har de skrevet bogen 'For That Which Grows' (2013) der handler om unge i norden og deres sociale omstændigheder.

identificerer at de har, men det øgede fokus kan også stamme fra ændringer i de sociale faktorer i samfundet.

Op til udarbejdelsen af aftalen om kontanthjælpsreformen har der været nogle ændringer i sociokulturelle værdier i samfundet, der har flyttet fokus fra en mere generel tilgang til beskæftigelse, hvor kategoriseringen af ledige er mere simpel, til situationen efter kontanthjælpsreformen, hvor der er sket en større kategorisering af ledige ind i mindre grupper. En af grundene til, at der i samfundet kom et større fokus på unge som en separat gruppe af ledige, der har behov for indsatser specifikt målrettet denne gruppe, var, at der med udviklingen af det senmoderne samfund er blevet lagt vægt på specifikke evner og kompetencer, som værende essentielle for at kunne begå sig i samfundet og på arbejdsmarkedet. Behovet for mere fokuseret arbejdskraft er et resultat af, at de tertiære erhverv (service erhverv) i dag dominerer arbejdsmarkedet, og derfor behovet for en specifik type af arbejdere. Samfundet har ikke længere plads til de mennesker der ikke har den rette type uddannelsesmæssige baggrund, fordi mængden af ufaglært arbejde er nedadgående. Derfor opstår der en gruppe borgere, som kategoriseres "*human waste*"⁷. Disse mennesker har svært ved at finde en plads i samfundet, fordi der simpelthen ikke længere er plads til dem grundet strukturelle ændringer i samfundet. For at undgå samme udvikling af unge, bliver der i samfundsdiskursordenen indlagt nogle værdier, der fokuserer på, at vi skal motivere de unge til at udvikle sig som samfundsborgere.

Sanktions- og ret-og-pligt diskurserne fokuserer på, at borgerne lever op til de krav der bliver stillet af samfundet, for at kunne modtages deres ydelse. Dette er en politisk taktik, hvor man gennem rettigheder giver borgerne ret til ting fra samfundet, men samtidig indoktrinere de unge i, at der med en ret også kommer en pligt til at give noget tilbage til samfundet. Denne tankegang er hele fundamentet for vores velfærdssystem, hvor vi kan få SU og sociale ydelser, men med den forventning, at vi 'betaler' dem tilbage gennem skat når vi senere får et arbejde.

Samtidig kan det også kobles sammen med Bechs risikosamfund. Velfærdsydelser er en specifik del af velfærdsstaten vi har indrettet til at håndtere de risici som mennesket kan stå overfor i samfundet. Dog er valget om at modtage disse ydelser frivilligt, og et udtryk for menneskets frie valg i det senmoderne samfund. Der eksisterer ligeledes den opfattelse i det senmoderne samfund, at når

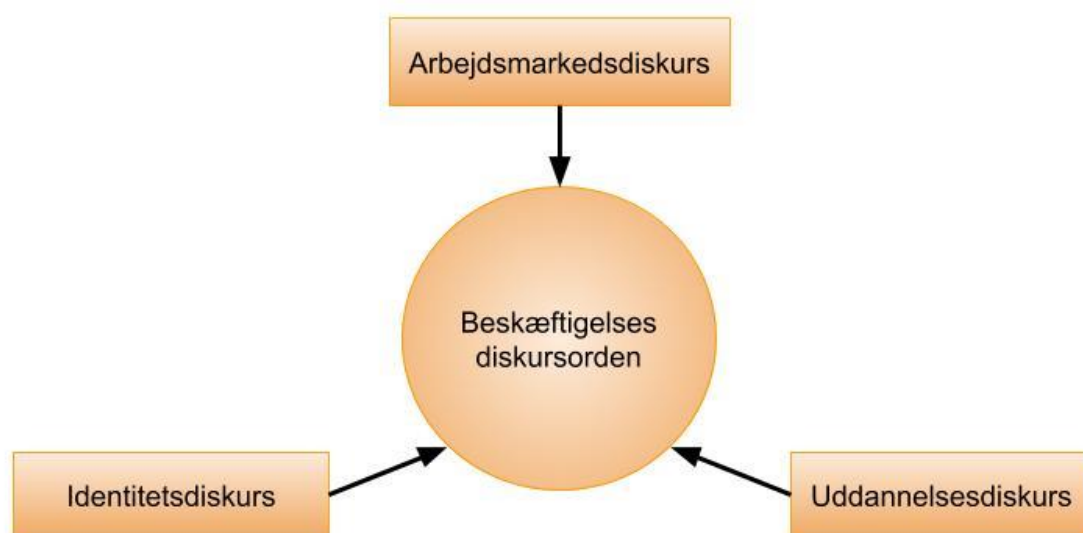
⁷ Begreb udviklet af polske/britiske sociolog og filosof Zygmunt Baumann, som han præsenterer i hans bog 'Human Waste. Modernity and its Outcasts' (2004). Olsen og Tägtström (2013) anvender begrebet i deres italesættelse af arbejdsmarkedsdiskursen.

mennesket har frit valg, skal man selv stå inde for de valg man har truffet, også selvom det ikke nødvendigvis gavtede sig. Derfor kan samfundet kræve at borgere arbejder for deres ydelse, fordi der er en underliggende tanke i samfundet om, at mennesket selv er skyld i de problemer man står i, og selvom velfærdssamfundet er bygget op om princippet at staten kan hjælpe når man ikke selv er i en position til at tage vare på sig selv, så går de senmoderne tanker samtidig ind og påsætter ledige den markat, at deres situation er selvforskyldt, og at de derfor skal give samfundet igen for den ydelse de får af staten. Dette er også en af de store forskelle man har kunne se i udviklingen af beskæftigelsespolitikken. Tidligere, før reformerne i 1990'erne, modtog arbejdsløse deres ydelse, og så var de ellers selv ansvarlige for at få et job, men der blev ikke ført nogen kontrol med borgerne. Denne tankegang har langsomt ændret sig, og der er blevet tilføjet mere kontrol og aktivering i beskæftigelsesindsatserne. Udviklingen i menneskesynet har tydeligt haft effekt på beskæftigelsesindsatserne, og udviklingen af mere kontrol viser den måde, hvorpå et mere rationelt menneskesyn kom ind i beskæftigelsesområdet, som aftaleteksten er en repræsentation af.

Sanktionsdiskursen er ligeledes et udtryk for samfundets syn på straf, hvor straf er knyttet til et retfærdighedsformål. Der straffes med sanktioner for, at straffe borgeren for at gøre en forkert handling.

Nedenfor er beskæftigelsesdiskursordenen illustreret.

Figur 3 Beskæftigelsesdiskursordenen for tekst 1

Beskæftigelsesdiskursordenen er, som figuren viser, opbygget af tre diskurstyper. Diskursordenen er formet af ændringer i samfundsstrukturen. En af disse ændringer, er en ændring i prioriteten af arbejdsgrupper i samfundet. I det industrielle samfund fokuserede man meget på produktion, og den vigtigste arbejdsgruppe var den sekundære erhvervsgruppe⁸. I det senmoderne samfund i dag ligger fokus i høj grad på viden og service, og de tertiære erhverv dominerer arbejdsmarkedet, og mængden af ufaglært arbejde mindskes, fordi samfundet prioriterer udviklingen af folks evner og uddannelse, og der er derfor ikke plads til de ufaglærte på arbejdsmarkedet. Olsen og Tägtström forklarer, at udviklingen af samfundet har stor betydning for de yngre generationer på arbejdsmarkedet. Unge har i dag ikke mange muligheder på arbejdsmarkedet uden en uddannelse svarende 'upper secondary qualifications', hvilket svarer til gymnasie eller erhvervsskole niveau (Olsen & Tägtström, 2013) (Uddannelses- og Forskningsministeriet, 2019). Denne prioritering af uddannelse ses netop i aftaletekstens fokus på uddannelse som første, og eneste, prioritet for de unge. Dette har også ledt til udviklingen af en uddannelsesdiskurs, som nu er en prominent del af beskæftigelsesdiskursordenen.

I aftaleteksten italesættes individets udvikling også, og specielt vigtigheden af, at udvikle en arbejdsmarkedsidentitet. Den beskæftigelsesstruktur der dominerer under aftaleteksten fokuserer på, at borgernes identitet bliver formet af det arbejde man besidder, og hvis man ikke har et arbejde kan man ikke opbygge sin identitet. Olsen og Tägtström henviser til Richard Sennet⁹, som mener, at grundet vores prioritering af arbejdslivet i dagens samfund, så er en persons arbejde tæt forbundet med ens identitet, og ens arbejde bliver et udtryk for ens personlige karakteristika og selvstændighed (Olsen & Tägtström, 2013).

Diskursordenen i overliggernotatet, tekst 2

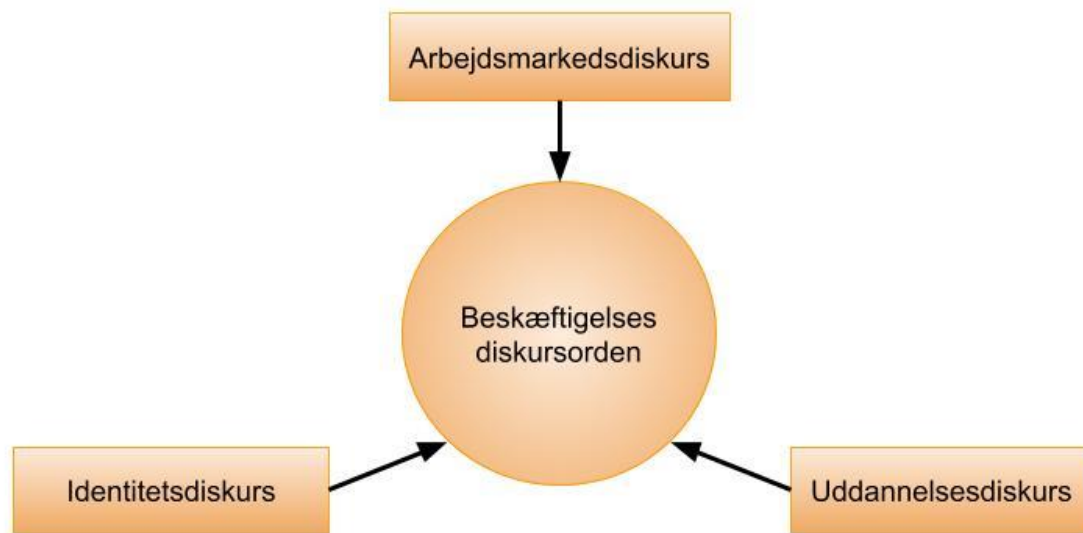
Til tekst 2, overliggernotatet, er det de samme diskursordner der gør sig gældende, beskæftigelsesdiskursordenen og samfundsdiskursordenen. I analysen af overliggernotatet identificerede vi fem diskurser, som både var diskurser vi havde identificeret i tekst 1, men samtidig også nye diskurser.

⁸ Differentiationen mellem de primære erhverv (de ekstraktive erhverv), sekundære erhverv (de bearbejderhverv) og tertiære erhverv (de tjenesteydende erhverv)

⁹ Richard Sennet er en amerikansk sociolog, som har arbejdet med menneskets personlighed ift. Deres arbejde og arbejdsmarkedet. Denne udvikling analyserer Sennet i sit værk 'The Corrosion of Character' (1998).

Beskæftigelsesdiskursordenen er den første vi vil gennemgå, og som figuren nedenfor viser, så er beskæftigelsesdiskursordenen opbygget på samme måde i tekst 2 som den var i tekst 1.

Figur 4 Beskæftigelsesdiskursordenen for tekst 2

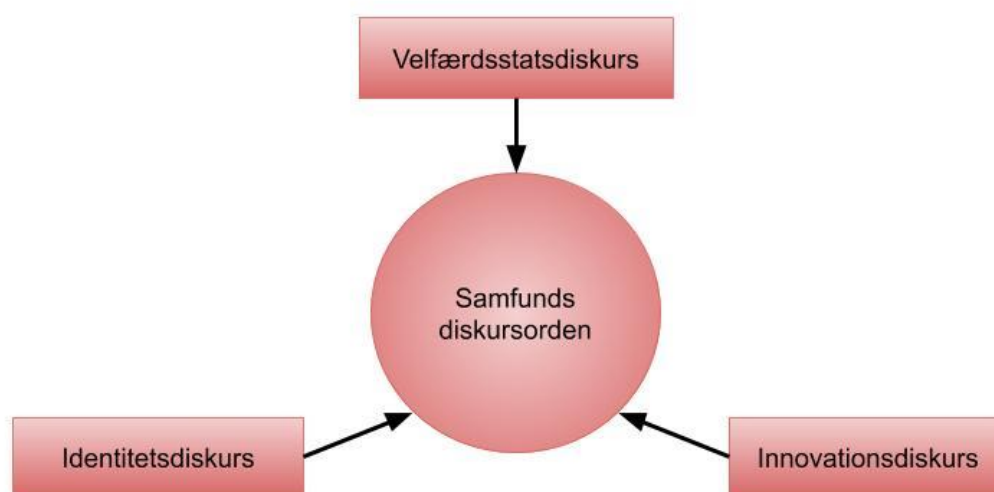
At de samme diskurstyper har gjort sig gældende i beskæftigelsesdiskursordenen under aftaleteksten og under overliggernotatet fortæller os, at det er de samme diskurser som er dominerende inden for diskursordenen. Fra overliggernotatet har vi kunne udlede, at arbejdsmarkedsdiskursen stadig har stort fokus på kvalifikationer og evner som målgruppen skal opnå for, at kunne være en bidragende del af samfundet. Flere steder i tekst 2 pointerer forfatterne, at de unge skal udvikle 'kompetencer' gennem uddannelse, der giver de unge mulighed for en stabil tilknytning til arbejdsmarkedet. Italesættelsen af en arbejdsmarkedsidentitet har dog været mere udtalt i overliggernotatet, men dette tillægger vi den forskellige måde de to tekster er skrevet på.

Der er dog kommet en blødgøring af det centrale fokus for kontanthjælpsreformen, hvor det var et ubøjeeligt fokus, at uddannelse var vejen for unge. I tekst 2 bliver uddannelse italesat med mindre finalitet, og der åbnes op for, at et ordinært arbejde kan være det første skridt på en længere vej mod uddannelse. Den måde uddannelse og arbejde bliver italesat i teksten er generelt i gjort med en blødere sætningskonstruktion, modsat den mere hårde linje vi fandt i tekst 1. Denne forandring synes at skyldes en ændring i det menneskesyn der ligger til grund for indsatserne på beskæftigelsesområdet. Vi har i overliggernotatet identificeret et gennemgående fokus på, at de unge skal indgå i miljøer og grupper, hvor de kan lære fra disse gruppers normer. Samtidig bliver

der til indsatsen italesat et fokus på anerkendelse som et værktøj for at udvikle de unge, hvor socialmedarbejderne, gennem empowerment og motivation, skal italesætte de succesoplevelser som de unge har. Disse tanker taler til et socialt menneskesyn, udviklet af den amerikanske Edgar H. Schein (2000)¹⁰. Schein definerer det sociale menneskesyn som stræbende efter at dække de sociale behov mennesket har gennem gruppeprocesser/-normer og anerkendelse. Men hvis vi kigger tilbage til tekst 1, så var det et andet menneskesyn, der synes at dominere italesættelserne her. Der var i stedet en italesættelse af et rationelt menneskesyn. Det rationelle menneskesyn bygger på antagelser om, at mennesket ikke har lyst til at arbejde, men skal svinges. Vi kan ses dette i aftaleteksten, hvor der er et større fokus på kontrol og en undertone af tvang i, som eksempelvis kan ses i forfatternes store brug af 'skal' gennem hele teksten. Generelt er der en tone af straf, hvis de unge ikke overholder de krav partierne har opsat i aftalen, hvilket i det rationelle menneskesyn bliver brugt til at tvinge mennesker til at arbejde. I overliggernotatet er der ikke repræsenteret nogle tanker omkring sanktioner som straf, og det klare fravær af denne tankegang, taler for en ændring i det menneskesyn som er repræsenteret først i aftaleteksten og senere i overliggernotatet.

Dette leder os samtidig over til samfundsdiskursordenen, hvor vi i overliggernotatet kun har identificeret tre diskurstyper som hørende under denne diskursorden. Samfundsdiskursordenen for tekst 2 ser derfor forskelligt ud fra diskursordenen i tekst 1.

Figur 5 Samfundsdiskursordenen for tekst 2

¹⁰ Edgar H. Schein er forsker inden for organisationskultur, virksomhedskultur, ledelse og organisationsudvikling, og anses af mange som grundlægger af området organisationspsykologi.

Der er åbenlyst store forandringer mellem samfundsdiskursordenen fra tekst 1 og diskursordenen i tekst 2. For det første har vi ikke kunne identificere en italesættelse af en ret-og-pligt eller en sanktionsdiskurs. Derudover har vi identificeret en ny diskurs, en innovationsdiskurs, som vi ikke identificerede i tekst 1.

Denne forandring i samfundsdiskursordenen kommer af en udvikling i samfundsstrukturen. En af de forandringer vi har kunne se i overliggernotatet er, at der er sket en tilbagekomst af de filantropiske tanker som Kasper Villadsen skriver om i hans tekst '*Filantropiens genkomst*' (2005). Forandringen kan ses i den måde, hvor der bliver lagt et større fokus på det pædagogiske aspekt af det sociale arbejde i overliggernotatet, end der gjorde i tekst 1. Villadsen argumenterer, at den pædagogiske dimension af den sociale praksis vinder indpas på bekostning af den juridiske og den psykologiske dimension pga. filantropiens genkomst. Vi har netop kunne se en introduktion af værktøjer som forbindes mere til den pædagogiske dimension i overliggernotatet. Indsatsen til Jobbro til Uddannelse bygger på tanker om det mindste indgreb, støtte og opbakning til de unge, positive forventninger, og en ligestillet samarbejde mellem den unge og deres kontaktperson. Villadsen forklarer udviklingen med, at der ved genkomsten af de filantropiske tanker vil der blive lagt større fokus på borgernes følelser, forpligtelser og vilje i arbejdet (Villadsen, 2005). Dette resulterer i pædagogiske værktøjer såsom mentorstøtte og empowerment, der er hovedvægten i Jobbro til Uddannelse indsatsen. Vi kan samtidig også se et meget mindre fokus på den juridiske dimension i overliggernotatet, som Villadsen mener, er resultatet af, at den juridiske dimension har givet plads for den pædagogiske. Der bliver i overliggernotatet ikke sat nogle juridiske rammer som de professionelle skal arbejde under med de unge. Der gives ikke nogle konkrete rammer for hvad der sker hvis målene ikke overholdes, og hvilke konsekvenser det har for de unge.

Den manglende juridiske dimension af det sociale arbejde i overliggernotatet er i skarp kontrast til aftaleteksten, hvor den juridiske dimension omkring aftalen var meget dominerende. Der blev i aftaleteksten lagt en skarp opdelt ramme for målene med de unge, hvordan arbejdet skulle udføres, og konsekvenserne hvis de unge ikke levede op til de krav der blev stillet.

At den juridiske dimension ikke er at finde i overliggernotatet kan også forklare, hvorfor der ikke har været en italesættelse af en sanktionsdiskurs eller en ret-og-pligt diskurs i overliggernotatet. De to diskurser kan i høj grad forbindes med det rationelle menneskesyns fokus på kontrol og straf af borgerne. Samtidig er italesættelsen af de to diskurser fokuseret på de strukturelle rammer i arbejdet. Ret-og-pligt diskursen italesætter både hvilke juridiske rettigheder den unge får, men også

de juridiske krav der bliver givet som modbetaling herfor. Sanktionsdiskursen italesætter hvordan de unge juridisk skal straffes hvis de ikke overholder kravene i aftalen mellem den unge og jobcenteret. Disse to diskurser passer derfor ikke ind i den samfundsdiskursorden der bliver italesat i overliggernotatet, hvor der først og fremmest bliver italesat et socialt menneskesyn, men hvor teksten netop ikke har fokus på de juridiske elementer som aftaleteksten.

En anden forklaring kan dog også ligge i, at teksterne er forskellige teksttyper, tekst 1 er en aftale til en lovgivning, og tekst 2 er en beskrivelse af en indsats. Begge tekster er politiske i deres natur, men de har alligevel forskellige formål, og forskellige intertekstuelle kæder de indgår i. aftaleteksten skal udtrykke og formulere et forslag til en lovgivning, og skal derfor sætte nogle klarer rammer op end overliggernotatet behøver, fordi dele af aftaleteksten skal kunne transformeres til lovgivning. Grunden til at aftaleteksten italesætter en sanktion og ret-og-pligt diskurs, kan netop være fordi de to diskurser er med til at italesætte de strukturelle og ideologiske omstændigheder omkring loven og derved fastsætte hvordan målene i aftaleteksten skal udføres i den sociale praksis.

På den anden side er det ikke irrelevant for indsatsen Job-bro til Uddannelse, at fokusere på hvilke konsekvenser der bør være hvis de unge ikke lever op til de målsætninger STAR og regeringen har sat for indsatsen. Derfor kan udeladelsen af specielt sanktionsdiskursen også ses som et aktivt fravalg fra forfatterne af overliggernotatet. Ved ikke at italesætte sanktionsdiskursen i overliggernotatet betyder det, at der bevidst ikke ligges fokus på intentioner om at 'straffe' de unge, hvis de ikke overholder deres 'pligter'. At samfundsdiskursordenen ikke italesætter en sanktionsdiskurs længere, kan derfor være et udtryk for, at meningsdannerne inden for diskursordenen ikke længere ser straf og pres som et brugbart værktøj for indsatser i beskæftigelsesarbejdet. Dette kan igen ses som en repræsentation af Scheins sociale menneskesyn.

Grunden til at forfatterne af overliggernotatet ikke italesætter en ret-og-pligt diskurs kan grunden hertil være, at hele overliggernotatet faktisk kan ses som et udtryk for en 'ret' som de unge får, en ret til denne indsats. Vi har i overliggernotatet ikke identificeret en ret-og-pligt diskurs fordi vi ikke har kunne finde den type af italesættelser af ret og pligter som vi har konkluderet er en del af diskursen. Men fordi, at der er tale om at de unge skal have en indsats, hvilket er en ret de fik ratificeret i kontanthjælpsreformen, kan hele indsatsen ses som en italesættelse af en rettighedsdiskurs, der er en del af ret-og-pligt diskursen. Det kan samtidig argumenteres, at der med

indsatser på beskæftigelsesområdet ligger et underbevidst krav, fordi der er en hegemoniske forståelse af, at man skal yde for at nyde, og at man som ydelsesmodtager skal overholde sine pligter, fordi ellers får det konsekvenser. Selvom ret-og-pligt diskursen ikke er italesat i overliggernotatet, kan diskursens indflydelse stadig ses i dens påvirkning af samfundsopfattelser.

Diskursiv forandring

Sanktions og ret-og-pligt diskurserne har ligeledes givet deres plads for en ny diskurs i samfundsdiskursordenen, en innovationsdiskurs. Innovationsdiskursen kan ses bredt i hele teksten, fordi dens indhold bliver italesat gennem ideer om, at bryde med de strukturer som har været dominerende inden for indsatser til unge. Forfatterne italesætter et behov for, at ændre den måde 'vi' tænker på indsatser til unge, og specielt aktivitetsparate unge, fordi der er manglende viden om, hvordan målgruppen bedst aktiveres og kommer tættere på uddannelse. Forfatterne italesætter yderligere indsatsen Job-bro til Uddannelse som en ny måde at tænke indsatser, og ønsker at symbolisere, med denne indsats, et behov og starten på en udvikling af beskæftigelsessystemet og indsatserne inden for området. I teksten fremlægger forfatterne indsatsen som værende ny, innovativ og fyldt med utraditionelle ideer. Innovationsdiskursens formål i teksten er, at italesætte nødvendigheden af at være innovativ i de indsatser som laves til unge, og skaber derved en følelse af nødvendighed for at nytænke beskæftigelsesområdet.

Introduktionen af en innovationsdiskurs i samfundsdiskursordenen er et udtryk for en diskursiv forandring i diskursordenen. Når der sker en ændring i en diskursorden sker det oftest fordi en diskurs fra en anden diskursorden artikuleres ind i ordenen.

Tankerne bag innovationsdiskursen skal findes i hvad innovation sættes i indholdsmæssig forbindelse med. Innovation kan forstås i sammenhæng med udviklingen af et nyt produkt, en ny teknik eller idé. Innovationen i et nyt produkt eller en teknik kan ledes tankerne over på at innovationsdiskursen stammer fra en diskursorden inden for salg og markedsføring. Derfor kan innovationsdiskursen ses som en effekt af en markedsgørelse af de diskursive praksisser inden for beskæftigelsesområdet, hvorved der sker en omstrukturering af samfundsdiskursordenen ud fra en markedsmode (Fairclough, Discourse and Social Change, 1992). En markedsgørelse af samfundet sker ved, at ideen om produktionen af varer bevæger sig ind på sociale domæner og institutioner, der normalt ikke producerer varer i en økonomisk salgs-forstand. På den måde sker der en varegørelse af ting, som normalt ikke vil blive identificeret som en vare i den traditionelle forstand.

Indsatsen Job-bro til Uddannelse er et udtryk for en udvikling af en vare til borgerne, hvor varen bliver produceret specifikt med en bestemt type 'consumer' i tankerne. Job-bro til Uddannelse er derfor et udtryk for innovativ måde at tænke borgerne som forbruger, og at beskæftigelsessystemet cater tilbud til borgerne i form af indsatser.

Indsatser inden for beskæftigelsesområdet er generelt blevet markedsgjort, fordi de bliver italesat som tilbud, der 'tilbydes' de unge. Der er implicit en ide om at de unge derfor kan takke nej til tilbuddet. STAR kan samtidig ses som en producent af en vare, indsatser. Producingen af indsatser såsom Job-bro til Uddannelse, italesættes som en innovativ tankegang om indsatser, og målet for STAR bliver at producere indsatser som henvender sig til specifikke grupper af ledige. Job-bro til Uddannelse er udarbejdet med de aktivitetsparate uddannelseshjælpsmodtagere for øjnene, og det er muligt at se, hvordan indsatsen er markedsført mod denne gruppe, fordi forfatterne fokuserer på uddannelse og de unge.

Det kan også diskuteres hvem der er kunderne/klienterne for de produkter som STAR udarbejder. Er det borgerne og de unge der er forbrugere af indsatserne, eller er det samfundet og virksomhederne, som indsatserne ofte stræber efter at tilfredsstille. Samfundet og borgerne heri kan godt regnes for klient i en direkte betydning, fordi samfundet betaler for ydelserne og indsatserne som de unge får. I denne konstruktion bliver de unge modsætningsfyldt konstrueret. På den ene side konstrueres de unge som forbrugere, der aktivt kan vælge de indsatser som er mest gavnlige for dem, ud fra en selverkendelse af deres behov. På den anden side bliver de unge konstrueret som passive elementer i en produktionsproces, hvor de bliver oplært i nødvendige kompetencer og færdigheder efter præcise samfundsbestemte mål. Her synes de unge at have et aktivt valg, men valget er truffet for dem, fordi den virkelige klient for STAR er samfundet, og de virksomheder der efterspørger arbejdskraft.

Samtidig bliver behovet for individualiserede tilbud italesat. Et eksempel herpå kan findes ved Lars Kunov, som vi citerede i vores problemfelt, der italesætter et behov for, at der skal *være "...stærkere individualiseret tilbud"* til de unge (Sørensen S. P., 2016). Individualiserede tilbud er en italesættelse af en markedsdiskurs, fordi fokus er på at udvikle tilbud der er mere specialiseret og tilpasset til den enkelte bruger.

Overliggernotatet fokuserer på, at de unge selv skal realisere deres potentiale, med hjælp fra sagsbehandleren. Det er vigtigt at de unge selv er en central del af sin søgen efter sin identitet. Individets egen selvrealisering er kendetegnet for det senmoderne samfund som Beck beskriver, og overliggernotatet bærer tydeligt præg af disse tanker, hvor individets selvrealisering er en vigtig rejse som vi ikke må modstille os. Samtidig er der ønsket indlagt i samfundet, om hvor denne rejse skal lede hen. Vi stiller som samfund ikke direkte krav om, at ens identitet skal udvikle sig en bestemt vej, men gennem italesættelser, forsøger vi at vise hvordan nogle ting er bedre og mere stræbeværdige, hvorved vi alligevel forsøger at styre den retning som individer i samfundet skal udvikle sig.

Kontanthjælpsreformen og indsatsen Job-bro til Uddannelse er samtidig et udtryk for en demokratisering i samfundet, hvor almene borgere har en større indflydelse på den politik der føres. Det kan specielt ses på tidsperioden op til aftaleteksten om en reform af kontanthjælpssystemet. Nogle år forinden opstod der kontrovers i samfundet, hvor der blev sat stor mediefokus på beskæftigelsesområdet med sager som 'dovne Robert' og 'fattig Carina'. Disse sager var med til at sætte stor fokus på problematikken i den måde som beskæftigelsessystemet fungerede på, og ledte befolkningens opmærksomhed hen på nogle områder hvor nogle borgere havde mulighed for at udnytte systemet. Dette skabte stor samfundsmæssig debat, hvor de hegemoniske forståelser af ellers tilsyneladende definerede områder inden for beskæftigelse blev opbrudt, og der opstod nye hegemoniske kampe om at meningsudfylde hvad det ville sige at være ledig og hvad vi som samfund kunne forvente af ledige for den ydelse de får af samfundet. Det tvang politikerne til at tage handling, hvilket kan siges ledte til kontanthjælpsreformen. Borgere har i dag mulighed for at være med til at bestemme den politiske agenda, fordi afstanden mellem borger og beslutningstager er blevet mindre grundet teknologiseringen og globaliseringen af samfundet. Den almene adgang til internet og sociale medier har gjort, at den offentlige debat er rykket ind i kommentarsporerne på de sociale medier, og politiske agendaer kan hurtigere samle stor støtte, fordi befolkningen ikke er begrundet af deres geografi til at dele deres meninger. Samtidig har globaliseringen betydet at vi som samfund har en meget bedre forståelse for hvad der sker rundt omkring i verden, hvilket gør at vi i højere grad stiller spørgsmålstejn ved aspekter af samfundet der har opnået 'common-sense'.

Politikerne må derfor arbejde for at skabe nye hegemonier. Dette kan ses i udformningen af aftaleteksten, som var politikernes respons på den samfundsmæssige debat, hvor politikerne i deres

italesættelser af diskurserne forsøgte at skabe hegemoni omkring de holdninger forfatterne tilkendegav i aftaleteksten gennem sprogbruget, såsom anvendelsen af 'skal' ved, at vi skal gøre dette.

I gennem dette afsnit har vi analyseret på teksternes forhold til den sociale praksis. Teksterne er et diskursivt eksempel af den sociale praksis som findes på beskæftigelsesområdet. Vi har gennem analyse af teksterne fundet frem til to overordnede diskursordner inden for beskæftigelsesområdet, som diskurserne fra de første analyseafsnit er en del af. Vi har undersøgt om der har været en forandring fra tekst 1 til tekst 2 i konstruktionen af diskursordenerne. De forskelle i opbygningen af diskursordenerne, indebærer en ændring i måden hvorpå teksterne italesætter de unge og de indsatser som skal iværksættes. Af effekter har vi identificeret både en ændring i menneskesynet, en ændring i opfattelsen af hvad indsatser er i forhold til en markedsgørelse af beskæftigelsesområdet og en demokratisering af samfundet, der har haft betydning for den måde politik føres. Disse ændringer i den samfundsmæssige debat har været med til at ændre det fokus som tidligere eksisterede på beskæftigelsesområdet.

Konklusion

Ud fra analysen af den diskursive praksis og den tekstnære dimension identificerede vi en gruppe af diskurser i hver tekst, som var repræsenteret i forfatterens italesættelser. For tekst 1, aftalen om en reform af kontanthjælpssystemet, fandt vi seks diskurser: en arbejdsmarkedsdiskurs, en velfærdsstatsdiskurs, en identitetsdiskurs, en sanktionsdiskurs, en ret-og-pligt diskurs og en uddannelsesdiskurs. Diskurserne var organiseret under to diskursordner for beskæftigelsesområdet, en samfundsdiskursorden og en beskæftigelsesdiskursorden.

Diskurserne for tekst 2, overliggernotatet til Job-bro til Uddannelse, var ligeledes organiseret under de samme to diskursordner, men her fandt vi fem diskurser: en uddannelsesdiskurs, en arbejdsmarkedsdiskurs, en velfærdsstatsdiskurs, en identitetsdiskurs og en innovationsdiskurs.

I perioden fra tekst 1 til tekst 2 kunne vi identificere en ændring i samfundsdiskursordenen. Hvor diskursordenen i tekst 1 indeholdte både identitetsdiskursen, velfærdsstatsdiskursen, sanktionsdiskursen og ret-og-pligt diskursen, så skete der en ændring, hvor samfundsdiskursordenen i tekst 2 nu indeholdte en innovationsdiskurs, og ikke længere en sanktions og ret-og-pligt diskurs. I analysen af teksternes forhold til den sociale praksis de er en del af, fandt vi flere mulige årsager til denne udvikling.

Den første var, at der skete en udvikling fra et rationelt menneskesyn til et socialt menneskesyn. Dette kunne vi se i den måde hvorpå forfatterne i tekst 1 lagde stort fokus på sanktioner som et værktøj til at straffe borgere for ikke at leve op til kravene i kontanthjælpsreformen. Den dominerende forståelse i tekst 1, var at de unge skulle aktiveres gennem indsatser og åbenlyst uddannelsesparate unge skulle arbejde for deres ydelse, hvilket ikke tidligere havde været et krav i samme omfang. I tekst 2 identificerede vi en anderledes forståelse af de unge, hvor fokus var på at hjælpe de unge til selvhjælp, og gennem motivation skabe en interesse for uddannelse.

Ændringen i samfundet, såsom markedsgørelse af beskæftigelsesområdet, har betydet, at hvor der tidligere har været et fokus på at producere indsatser der dækkede samfundets behov, så er fokus flyttet over på, at producere indsatser som skal være individualiseret og målrettet den enkelte unges problematikker, og hvad den unge selv ønsker. Forfatterne i tekst 1 italesatte mere en

samfundsmæssig holdning, hvor de unge skulle indrette deres målsætninger efter hvad samfundet anså som værende det bedste.

Denne tankegang er på mange måder stadig til stede i tekst 2, hvor forfatterne italesætter 'normalsamfundet' og ordinære uddannelser, med intentionen om at lede de unge hen mod specifikke, samfundsgodkendte, områder. Dog er der med styrkelsen af de filantropiske tankegange i beskæftigelsesindsatsen, samtidig lagt større fokus på de pædagogiske indsatser, og med det sociale menneskesyn, bliver den unges egne lyster og mål også et fokus, men som skal målrettes inden for samfundets ønsker.

At der med introduktionen af indsatsen Job-bro til Uddannelse er kommet et fokus på de aktivitetsparate unge, som der ikke tidligere har været et fokuseret fokus på i STARs indsatser, kan det være et resultat af nogle af de samfundsændringer som vi har identificeret. Ved at fokusere på de unge og deres problemer, og lysten til at udvikle innovative løsninger, som skal flytte denne gruppe, kan samfundet opfylde deres egne ønsker om at bringe ledigheden ned blandt langtidsledige, men samtidig ændre fokus for indsatserne, således at de fokuserer mere på den enkeltes behov, i situationer hvor de unge har komplekse problemer ud over ledighed.

Litteraturliste

- Arbejdsmarkedsstyrelsen. (Juli 2013). *Kontanthjælpsreformens betydning for unge under 30 år uden en erhvervs-kompetencegivende uddannelse*. Hentet fra Cabi:
<https://www.cabiweb.dk/media/1298/kontanthjaelpsreformens-betydning-for-unge-under-30-aar-uden-erhvervskompetencegivende-kompetence.pdf>
- Barse, M. (15. januar 2018). *Aktivering af kontanthjælpsmodtagere har fejlet i næsten 30 år*. Hentet fra Videnskab.dk: <https://videnskab.dk/kultur-samfund/aktivering-af-kontanthjaelpsmodtagere-har-fejlet-i-naesten-30-aar>
- Bryman, A. (2012). Documents as source of data. I A. Bryman, *Social research methods* (s. 542-561). Oxford: oxford university press inc.
- Carcillo, S., Fernández, R., Kônigs, S., & Minea, A. (26. februar 2015). *NEET Youth in the Aftermath of the Crisis: Challenges and Policies*. Paris: OECD Publishing.
doi:<https://doi.org/10.1787/5js6363503f6-en>
- Danneris, S. (2016). One Size Doesn't Fit All: Diversifying research on active labor market policies. *Social Work & Society*, 14(1).
- Danske A-Kasser. (6. december 2011). *Fakta om dagpengereformen*. Hentet fra danskeakasser.dk: <https://danskeakasser.dk/aktuelt/analyser/fakta-om-dagpengereformen>
- Eurofound. (27. juli 2020). *NEETs*. Hentet 1. august 2020 fra [eurofound.europa.eu](https://www.eurofound.europa.eu/topic/neets):
<https://www.eurofound.europa.eu/topic/neets>
- Fairclough, N. (1992). *Discourse and Social Change*. (F. A. Tamanini, Red.) Cambridge: PolityPress. Hentet 19. april 2020 fra
https://www.academia.edu/10844622/FAIRCLOUGH_Discourse_and_Social_Change
- Fairclough, N. (1992). *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.
- Jobindsats. (2014-2019). *Antal forløb fordelt på varighed på ydelsen, aktivitetsparate uddannelseshjælpsmodtagere*. (Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekuttering) Hentet fra Jobindsats: Data om arbejdsmarkedet:
<https://www.jobindsats.dk/jobindsats/db/DatabankViewer/ChooseMeasure?BenefitGroupId=Y38>

- Jobindsats. (2014-2019). *Uddannelseshjælp, fuldtidspersoner*. (Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekuttering) Hentet fra Jobindsats: Data om arbejdsmarkedet: <https://www.jobindsats.dk/jobindsats/db/DatabankViewer/ChooseMeasure?BenefitGroupId=Y38>
- Juul, L. (17. februar 2012). *Danskerne vil tvinge unge i arbejde*. (Berlingske Nyhedsbureau) Hentet 24. april 2020 fra Berlingske.dk: <https://www.berlingske.dk/politik/danskerne-vil-tvinge-unge-i-arbejde>
- Juul, S., & Pedersen, K. B. (2012). 11. Videnskabsteoretiske retninger og projektarbejdet. I S. Juul, & K. B. Pedersen, *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori - en indføring* (s. 399-430). København K: Hans Reitzels Forlag.
- Jørgensen, M. W., & Phillips, L. (1999). Kritisk diskursanalyse. I M. W. Jørgensen, & L. Phillips, *Diskursanalyse som teori og metode* (s. 72-104 (kapitel 3)). Frederiksberg C: Roskilde Universitetsforlag.
- Laugesen, M. M. (2012. september 2012). *Kontanthjælpsmodtager: Hellere det end pedel i McFonalds*. Hentet fra DR.dk: <https://www.dr.dk/nyheder/indland/kontanthjaelpsmodtager-hellere-det-end-pedel-i-mcdonalds>
- Olsen, T., & Tägtström, J. (2013). *For that which grows*. Stockholm : Nordic Center for Welfare and Social Issues .
- Schrøder, A. S. (28. november 2011). *Fattigdomsdiskussion raser hos kontanthjælpsmodtager*. Hentet fra Berlingske: <https://www.berlingske.dk/politik/fattigdomsdiskussion-raser-hos-kontanthjaelpsmodtager>
- Simonsen, P. (25. februar 2013). *Enhedslisten: Fuldstændig vanvittigt*. (Jyllands-Posten) Hentet 25. april 2020 fra Jyllands-Posten.dk: <https://jyllands-posten.dk/politik/ECE5220648/enhedslisten-fuldstaendig-vanvittigt/>
- STAR. (7. april 2017). *Målgruppenotat "Job-bro til Uddannelse": Hvem er de unge?* Hentet fra Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekuttering: <https://star.dk/media/4241/17-46-65-30-maalgruppenotat-om-ungegruppen-jobbro.pdf>

- STAR. (3. september 2019). *Om aftalen om en forenklet beskæftigelsesindsats*. Hentet fra star.dk: <https://star.dk/reformer/forenkling-af-beskaeftigelsesindsats/om-aftalen-om-en-forenklet-beskaeftigelsesindsats/>
- STAR. (5. februar 2019). *Om Jobreform fase 1*. Hentet fra star.dk: <https://star.dk/reformer/jobreform-fase-i/om-reformen/>
- STAR. (21. januar 2020). *Dagpengereform*. Hentet fra STAR.dk: <https://star.dk/reformer/dagpengereformen/>
- STAR. (21. januar 2020). *Kontanthjælpsreformen*. Hentet fra star.dk: <https://star.dk/reformer/kontanthjaelpsreformen/>
- STAR. (9. juni 2020). *Om Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering*. Hentet fra star.dk: <https://star.dk/om-styrelsen/>
- STAR. (u.d.). *Brobygningsforløb*. Hentet 8. marts 2020 fra STAR.dk: <https://star.dk/indsatser-og-ordninger/indsatser-til-unge/brobygningsforloeb/>
- Sørensen, M. P., & Christiansen, A. (2012). *Ulrik Beck An Introduction to the Theory of Second Modernity and the Risk Society*. London: Routledge.
- Sørensen, S. P. (10. oktober 2016). *Flere danske unge er ikke i job eller uddannelse*. (Kommunernes Landsforening (KL)) Hentet 25. april 2020 fra KL.dk: <https://www.kl.dk/nyhed/2016/oktober/flere-danske-unge-er-ikke-i-job-eller-uddannelse/>
- Uddannelses- og Forskningsministeriet. (8. januar 2019). *Samlet oversigt over typer af uddannelsesbeviser og grader*. Hentet 28. juli 2020 fra ufm.dk: <https://ufm.dk/uddannelse/anerkendelse-og-dokumentation/dokumentation/kvalifikationsrammer/typer/samlet-oversigt>
- Villadsen, K. (16. december 2005). Filantropiens genkomst - Medborgerskab, fællesskab og frihed under ombrydning? *Dansk Sociologi, Vol 15 No 1 (2004)*, s. 45-63.
doi:<https://doi.org/10.22439/dansoc.v15i1.228>

Bilag

Bilag 1: Beskæftigelsesministeriet. (18. april 2013). *Aftale om en reform af kontanthjælpssystemet - flere i uddannelse og job*. Hentet 25. april 2020 fra bm.dk:

https://bm.dk/media/6496/aftaletekst_kontanthjaelpsreform-pdf.pdf

Bilag 2: STAR. (16. juni 2017). *Job-Bro til uddannelse: Baggrund, formål og målgruppe*. Hentet 25. april 2020 fra STAR.dk: <https://star.dk/media/4236/17-46-65-30-bilag-1-overliggernotat-til-uddannelse-jobbro.pdf>